

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN
EĞİTİME KATILIMI
(Kocaeli’nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Tez Danışmanı: Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN

HAZİRAN-2008

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN
EĞİTİME KATILIMI
(Kocaeli’nde Beş Anaokulunda Yapılan Araştırma)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ

Enstitü Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu tez 18/06/2008 tarihinde aşağıda ki jüri tarafında oybirliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr.Musa TAŞDELEN

Yrd.Doç.Dr. Abdullah TAŞKESEN

Yrd.Doç.Dr.Ahmet ESKİCUMALI

Jüri Başkanı

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

Jüri Üyesi

- Kabul
 Red
 Düzeltme

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ

18.06.2008

ÖNSÖZ

Son yıllarda, ülkemizde, okulöncesi eğitim hakkında ki görüşler sıkça dile getirilir olmuştur. Eskiden okulöncesi eğitim kurumlarından yararlanma olanağı çok sınırlı idi. Günümüzde ise okulöncesi eğitim kurumlarına olan ihtiyaç ve ilgi oldukça artmıştır. Bu yoğunluk nedeni ile okulöncesi eğitim kapsamında yer alan kreş, yuva, anaokulu ve anasınıfları her geçen yıl artış göstermektedir. Son eğitim politikaları da bunu desteklemektedir. Ancak yeterli değildir.

Okulöncesi eğitim ne öğretmenlerin ne de ailelerin tek başına gerçekleştirebilecekleri bir eğitimidir. Tesadüflere bırakılmayacak kadar ciddi, bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken örgün eğitim kurumlarının ilk basamağıdır. Çocukların temel davranışları, ailede başlar, sonra eğitim kurumlarında devam eder. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında; çocukların tüm gelişimleri, ilgi ve gereksinimleri göz önüne alınarak eğitim programları hazırlanır.

Yarının Türkiye'si okulöncesi eğitim alanında çalışan eğitimcilerin ellerinde şekillenecek olan çocuklar oluşturacaklardır. Ülkemizi ve cumhuriyetimizi emanet edeceğimiz çocuklarımızı sağlam temeller üzerinde yetiştirebilmek, çağın hedeflerine ulaşabilmek ve onlara hayat boyu eğitim ilkesini kazandırabilmek için okulöncesi eğitim olanaklarının çeşitlendirilmesi ve artırılması gerekmektedir. Okulöncesi dönem öğretmen, aile, okul ve toplum işbirliğinin en fazla olması gereken dönemdir. Ailenin eğitimin içerisinde olmasını sağlayabilmek ise sistemli bir çalışma ile mümkündür.

Bu çalışmanın hazırlanmasında yol gösteren ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. H. Musa Taşdelen'e teşekkürlerimi arz ederim. Ayrıca çalışmam boyunca desteğini ve yardımını esirgemeyen eşim Blm. Uzm. Mustafa Eğmez'e teşekkür ederim.

Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ

18.06.2008

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
TABLO LİSTESİ	v
ÖZET	ix
SUMMARY	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: SOSYAL BİR KURUM OLARAK AİLE VE EĞİTİM	9
1.1.Sosyal Bir Kurum Olarak Aile	9
1.1.1.Ailenin Tanımı Ve Biçimleri	9
1.1.2.Aile Kurumunun Temel İşlevleri	9
1.1.3.Aile Ve Çocuk Eğitimi	10
1.2. Sosyal Bir Kurum Olarak Eğitim	11
1.2.1.Eğitimin Tanımı Ve Biçimleri	11
1.2.2.Ülkemizde Okulöncesi Eğitim	12
1.2.3.Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Kurumları Ve Hizmet Verdikleri Yaş Grupları	13
1.2.4.Toplumsal Bir Eğitim Kurumu Olarak Okulöncesi Eğitim	14
BÖLÜM 2: OKULÖNCESİ EĞİTİMİN DÜNYADA VE TÜRKLER'DE TARİHSEL GELİŞİMİ	16
2.1.Dünyada Okulöncesi Eğitim	16
2.1.1. İlkçağda Okulöncesi Eğitim	16
2.1.2. Ortaçağda Okulöncesi Eğitim	16
2.1.3. Yeni Ve Yakın Çağda Okulöncesi Eğitim	16
2.2. Türklerde Okulöncesi Eğitim.....	20
2.2.1Osmanlı Devletinde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları	20
2.2.2.Cumhuriyet Döneminde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları	20

2.3.Günümüzde Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Alan Öğretmenler Ve Sorunları	22
--	----

BÖLÜM 3: OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN EĞİTİME

KATILIMI	24
3.1.Okulöncesi Eğitim Kurumları Ve Eğitim Programları	24
3.2.Okulöncesi Eğitimin Amaçları	26
3.3.Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri	27
3.4.Okulöncesi Eğitimin Önemi	28

BÖLÜM 4: OKULÖNCESİ EĞİTİMDE AİLENİN EĞİTİME KATILIMINI

SAĞLAYAN ETKİNLİKLER	31
4.1. Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımı	31
4.2 Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının Amaçları	33
4.3. Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının Önemi	33
4.4.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının Faydaları	34
4.5.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımını Engelleyen Faktörler	35
4.5.1.Aileler	35
4.5.2.Öğretmenler	35
4.5.3.Yöneticiler	36

BÖLÜM 5: OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN EĞİTİME

KATILIMI İÇİN YAPILABİLECEK ÇALIŞMALAR	37
5.1. Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılım Etkinliklerini Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	37
5.2. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailelerin Katılabileceği Etkinlikler	38
5.2.1.Okul yönetimi tarafından düzenlenen aile eğitim etkinlikleri	39
5.2.2.Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerle iletişim kurma etkinlikleri	40
5.2.3 Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerin eğitim programına etkin katılımını sağlayan etkinlikler	48

5.2.4.Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerin eğitim programının bir parçası olarak evde yürütebileceği etkinlikler	50
5.2.5.Aileler tarafından düzenlenen ailelerin okul yönetimine ve karar verme süreçlerine katılımı şeklindeki etkinlikler	51
BÖLÜM:6 BULGULAR VE YORUM	52
6.1. Öğretmenler	52
6.1.1.Araştırmaya Katılan Öğretmenler Ve Eğitim Yaptıkları Sınıfların Demografik Özellikleri	52
6.1.2. Öğretmenlerin Ailelerin Eğitime Katılımı Uygulamaları İle İlgili Yeterlilikleri	55
6.1.3.Öğretmenlerin Ailelerin Eğitime Katılmaları İle İlgili Çalışmaları Yürütürken Karşılaştıkları Sorunlar	62
6.1.4.Öğretmenlerin Aile Katılımı Uygulamaları İle İlgili Düşünceleri	64
6.2. Aileler	66
6.2.1. Araştırmaya Katılan Ailelerin Demografik Özellikleri	66
6.2.2. Anne Ve Babaların Okulöncesi Eğitimin Kapsamı Ve Önemine İlişkin Görüşleri	72
6.2.3. Anne Ve Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalara İlişkin Görüşleri	75
6.2.4. Anne Ve Babaların Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Ailenin Eğitime Katılımı Uygulamaları İle İlgili Bilgi Düzeyleri	78
6.2.5. Ailelerin Aile Eğitimine Katılmalarını Engelleyen Durumlar	84
SONUÇ VE ÖNERİLER	89
KAYNAKLAR	99
EKLER	104
ÖZGEÇMİŞ.....	124

KISALTMALAR

- AÇEV** : Anne Çocuk Eğitim Vakfı
- AÇEP** : Anne-Çocuk Eğitim Programı
- AÖF** : Açıköğretim Fakültesi
- Diğ** : Diğerleri
- KPSS** : Kamu Personeli Seçme Sınavı
- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
- SHÇEK** : Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
- SPSS** : Statistical packages for the social sciences –Sosyal bilimler için istatistik paketi
- OVÇEP** : Okul Öncesi Veli-Çocuk Eğitim Programı
- UNICEF** : Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1 : Cumhuriyet döneminden okulöncesi genel müdürlüğünün kurulduğu tarihe kadar okulöncesi eğitim	22
Tablo 2 : Öğretmenlerin yaşına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	52
Tablo 3 : Öğretmenlerin cinsiyetine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	52
Tablo 4 : Öğretmenlerin çalışma sürelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	53
Tablo 5 : Öğretmenlerin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	53
Tablo 6 : Öğretmenlerin meslek statüsüne ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	54
Tablo 7: Öğretmenlerin eğitim öğretimi gerçekleştirdikleri sınıf mevcuduna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	54
Tablo 8: Öğretmenlerin sınıf mevcudu hakkındaki düşüncelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	55
Tablo 9: Öğretmenlerin ailelere program hakkında yazılı bilgi sunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	55
Tablo 10: Öğretmenlerin okulla ilgili bilgileri, faaliyetleri, diğer okullarla yapılan işbirliği, toplantı, konuşma ve çalışmaları ailelere ulaştırmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	55
Tablo 11: Öğretmenlerin Öğrenci velileriyle devamlı sözlü ya da yazılı iletişim kurmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	56
Tablo 12: Öğretmenlerin çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinden faydalanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	56
Tablo 13: Öğretmenlerin aile katılımı materyallerinin yararlı bulmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	56
Tablo 14: Öğretmenlerin okul öncesi eğitim programında aile katılımı ile ilgili etkinlikleri planlama şekline ilişkin frekans ve yüzde dağılımı.....	57
Tablo 15: Öğretmenlerin çocuğun ailesini programa(plana) dahil etmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	57
Tablo 16: Öğretmenlerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce aileler hakkında bir ön araştırma yapmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	57
Tablo 17: Öğretmenlerin dönem başında aile eğitimi ihtiyaç formlarından faydalanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	58
Tablo 18: Dönem başında Ebeveyn Katılım Formlarından faydalanılarak ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklerde görev almasına ilişkin frekans ve dağılımı	58

Tablo 19: Öğretmenlerin Ailelere, bilgilendirme toplantıları düzenlemelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	58
Tablo 20: Öğretmenlerin çocuğu ve aileyi daha iyi tanımak amacıyla ev ziyaretleri bulunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	59
Tablo 21: Öğretmenlerin düzenli olarak evlere aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür göndermesi ve bilgilendirme yapıldığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	59
Tablo 22: Öğretmenlerin İlan panosu kullanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	60
Tablo 23: Öğretmenlerin velilerin sınıf içi etkinliklerde görev almalarını sağlamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	60
Tablo 24: Öğretmenlerin Aileleri inceleme gezilerine iştirak etmesini sağlamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	60
Tablo 25: Öğretmenlerin Öğrenci velileriyle özel görüşmelerde bulunmaya özen göstermelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	61
Tablo 26: Öğretmenlerin yılda en az bir kez, evde ya da okulda çocukların gelişimlerini başarılarını ya da karşılaştıkları zorlukları tartışmak için seminer ve konferanslar düzenlemelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	61
Tablo 27: Öğretmenlerin ailelere her dönem sonunda yapılan çalışmaların özetleriyle birlikte çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	61
Tablo 28: Öğretmenlerin aileleri aile katılımı etkinliklerine dahil ederken yaşadıkları sorunlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	62
Tablo 29: Öğretmenlerin Aile katılımı ile ilgili etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı.....	62
Tablo 30: Öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerine engel olan duruma ilişkin frekans ve yüzde dağılımı.....	63
Tablo 31: Öğretmenlerin Çalıştığı kurumda aile katılımı ile ilgili çalışmalara aileleri dahil ederken yaşadığı zorluğa ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	64
Tablo 32: Ailelerin çocukların sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmen ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştirdiklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	65
Tablo 33: Ailelerin okulöncesi eğitim ve ailenin eğitime katılımı etkinlikleri hakkında ki düşüncelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	65

Tablo 34: Aileleri eğitime dahil etmenin faydalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	66
Tablo 35: Velilerin cinsiyetine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	67
Tablo 36: Velilerin yaşına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	67
Tablo 37: Velilerin ikamet ettiği yere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	67
Tablo 38: Velilerin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	68
Tablo 39: Velilerin Eşlerinin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı..	68
Tablo 40: Velilerin meslek durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	69
Tablo 41: Velilerin Eşlerinin Meslek durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı.	70
Tablo 42: Velilerin kaç yıllık evli olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	70
Tablo 43: Velilerin kaç çocuk sahibi olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	71
Tablo 44: Velilerin aylık gelirine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	71
Tablo 45: Velilerin aile yapısına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	71
Tablo 46: Geniş aileye sahip velilerin birlikte yaşadığı kimselerle akrabalık derecesine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	72
Tablo 47: Çocuğun anaokuluna gönderilme sebebi ve beklentilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	72
Tablo 48: Çocukların okulöncesi eğitim almaları veya almamaları konusunda ki düşüncelere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	73
Tablo 49: Okul öncesi eğitim pahalı bir eğitim olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	74
Tablo 50: Okulöncesi eğitim kurumlarının çocuk yetiştirme tarzına etkileri hakkında frekans ve yüzde dağılımı	74
Tablo 51: Okul öncesi eğitim kurumlarının bilgi veren kurumlar olarak düşünülüp düşünülmediğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	75
Tablo 52: Okulöncesi eğitim kurumu ile evde verilen eğitim arasında farklılık olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	75
Tablo 53: Anaokuluna devam eden çocuğun ev içindeki davranışlarında değişiklikler olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	76
Tablo 54: Okulda uygulanan kuralların sürekliliğini evde sağlayabilmeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	77
Tablo 55: Ailelerin okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarla birlikte gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda bilgilerinin olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	77

Tablo 56: Okulöncesi eğitimde uygulanan etkinliklerin aileler tarafından öğrenilme şekli ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	78
Tablo 57: Çocuğunuzun okulda yapmış olduğu faaliyetler ile ilgili okuldan yazılı bilgi talep etmeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	79
Tablo 58: Öğretmenler tarafından ailelere yazılı notlar (haber mektupları) veya bilgiler gönderilmesine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	79
Tablo 59: Ailelerin öğretmen ile aile katılımı ile ilgili görüşmeleri olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	79
Tablo 60: Ailelerin okulda gerçekleştirilen etkinliklere öğretmen gibi katılmak isteyip istemediklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	80
Tablo 61: Velilerin okulda yapılabilecek çalışmalarla ilgili olarak öğretmene teklif götürmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	80
Tablo 62: Çocuğun devam ettiği eğitim kurumunda yapılan aile çalışmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	81
Tablo 63: Ailelerin yapılabilecek aile çalışmalarında görev alma isteğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	82
Tablo 64: Ailelerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara katılım oranına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	83
Tablo 65: Ailelerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara kimin katıldığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	83
Tablo 66: Ailelerin Aile eğitimi çalışmalarının katılmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	84
Tablo 67: Aile Katılımı Çalışmalarının Aileler Üzerinde Ki Etkisine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	85
Tablo 68: Ailelerin okulda alınan eğitime paralel evde de eğitim uygulamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	86
Tablo 69: Ailelerin öğretmen ile paylaşımlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	86
Tablo 70: Öğretmen- aile bilgi alışverişlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	87

Tezin Başlığı: Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı
Tezin Yazarı: C. Funda KÖKSAL EĞMEZ Danışman: Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN
Kabul Tarihi: 18 Haziran 2008 Sayfa Sayısı: X(önkısım)+103(tez)+20(ekler)
Anabilimdalı: Sosyoloji
<p>Türkiye’de çocukların bir okulöncesi eğitim kurumuna devam etmesi zorunlu değildir. Ancak okulöncesi eğitim kurumlarında çocuğa ve aileye sunulan eğitim uygulamalarının birçok faydası vardır. İlkokul düzeyinde eğitim gören çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar; bir okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ilkokulda daha başarılı olduğunu göstermektedir. Türkiye’de okulöncesi eğitimin formal eğitimin ilk ve zorunlu temel basamağı olarak algılanması olayı çok yeni bir olgudur. Eğitimciler, ailelerin bu eğitime gerekli önemi göstermelerini ve eğitim etkinlikleri içerisinde birebir yer almalarını sağladıkları takdirde çocukların ilerleyen yaşamlarında ki bakış açıları daha farklı olacaktır. Bu nedenle, eğitim programı hazırlanırken ve uygulanırken okul-aile iş birliğinin önemi düşünülerek aileler de eğitim programına dâhil edilmelidir.</p> <p>Ailelerin eğitim etkinlikleri içerisinde birebir yer almalarını sağlamak hem öğretmen için hem de öğrencinin ailesi için hiçte kolay bir uygulama değildir. Bu araştırma ile okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımının ne ölçüde gerçekleştirilebildiği araştırılmıştır. Araştırmamız Eğitim ve aile kurumlarını tanımladıktan sonra, okulöncesi eğitimin tarihçesi, önemi, amaçları, ilkeleri ve okulöncesi eğitim programlarında ailenin eğitimini hedefleyen etkinliklere yer verilmesi gerekliliğini içeren literatür ve konu ile ilgili alan araştırmasından ve bulgularından oluşmaktadır. Alan araştırması 2006 -2007 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Kocaeli il Merkezinde beş anaokulunda gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Yeni Turan Anaokulu, Elma Şekeri Anaokulu, Atılım Anaokulu, Mavi Boncuk Anaokulu, Kardelen Anaokulu’nda öğretmen olarak çalışan 25 kişi ve bu okullarda eğitim alan 5-6 yaş arasında 250 çocuğun ailesinin katkıları ile gerçekleştirilmiştir.</p> <p>Bu araştırmada ki veriler daha çok kitleye, çabuk ve kolay ulaşmayı sağlayan anket yöntemiyle elde edilmiştir. “Okulöncesi Eğitimi Aile Anket Formu” ve “Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Anket Formu” olmak üzere birbirini tamamlayan iki farklı anket geliştirilmiştir. Anket uygulaması tamamlandıktan sonra elde edilen veriler, istatistiksel işleme tabi tutulmak üzere SPSS for 10.00 Windows adlı paket programına göre bilgisayara işlenmiştir. Elde edilen veriler ışığında okulöncesi eğitimde ailelerin eğitime katılım durumu yorumlanmıştır.</p> <p>Araştırma sonucunda okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı etkinliklerinin tam anlamıyla gerçekleştirilemediği öğretmen ve ailelerin konu ile ilgili açıklamalarında farklılık olduğu belirlenmiştir. Aileler okul ile sıkı bir işbirliği içerisinde girmek zorundadırlar. Eğitimdeki devamlılık ilkesi göz önünde bulundurulduğunda ailenin eğitimin birebir içerisinde olması için gereken çaba gösterilmelidir. Ayrıca eğitim sisteminden kaynaklanan problemlerde çözümlenmelidir.</p>
Anahtar Kelimeler: Okulöncesi eğitim, okulöncesi eğitim programı, aile, ailenin eğitime katılımı, sosyalleşme,

Title of the Thesis: The participation of Families at Preschool Education	
Author: C. Funda KÖKSAL EĞMEZ Supervisor: Prof. Dr. H. Musa TAŞDELEN	
Date: 18 June 2008	Nu.of pages: X(pre text)+103(main b)+20(appendices)
Department : Sociology	
<p>It is not compulsory to get education at preschools for children in Turkey. However, there are lots of benefits of education which are offered to families and children at preschool institutions. Some researches on children at primary schools have shown that a student who has got education at preschool is successful at primary school. The importance of preschool which is the first and compulsory basic step of formal education, is a new sense in Turkey. Providing that educators provide families to take part in all educational activities and families pay attention to education, the understandings of children will be marvelous in their future life. Therefore, while preparing and implementing the educational programmes, the importance of collaboration of school- families must be thought and done with the inclusion of families.</p> <p>It is not an easy practise at all for both teacher and for Student's families to provide taking part in education programs of families. It has been searched to what extend the families participation in education is to be fulfilled in the institution of preschool education with this research. Our research, after completing Education and Family institution, consists of necessary practises of aiming family education in preschool education programs and the history of preschool education, its importance, aims and principles. This research has been fulfilled in five nursery schools belong to Ministry of Education in center of Kocaeli in the year of 2006-2007 education and instruction programs. The research has been fulfilled in Yeni Turan Nursery School, Elma Şekeri Nursery School, Atılım Nursery School, Mavi Boncuk Nursery School, Kardelen Nursery School with the edition of twenty five people working as a teacher and the families of 250 children, between 5-6 year old, attending these schools.</p> <p>The datum of the research have been obtained by using a scale method that aims to reach more people quickly and easily. Two different but complementary scales, 'Scale form of Families for Preschool Education' and 'Scale form of Teachers for Preschool Education' have improved. After completing the implementation of scale, datum have studied statistically on computer by using a package programme is called SPSS for 10.00 Windows.To what extend the participation of families in preschool education has been explicated accordingto datum obtained from the scale.</p> <p>The results of the research have shown the differences between the declarations of families and the teachers, and families don't take part in properly educational activities. Cooperating with schools is an obligation for families. Taking into account continuity principle in education, families are tried to become a part of education one-to-one. Additionally, problems are caused by educational system must be solved.</p>	
Key Words: Preschool Education, Preschool Education Programme, Family, Participation of family, socialization.	

GİRİŞ

Ülkemizde okulöncesi eğitim, son yıllarda önem verilen bir konu halini almıştır. Sanayi ve teknoloji alanında ki gelişmeler, hızlı nüfus artışı ve şehirleşme, insanların artan hayat pahalılığı ile oluşan gelir düzeyini yükseltme ihtiyacı... gibi etkenler toplumun yapısında birtakım sosyal değişmelere neden olmuştur. Yeni toplumsal yapı, kadınların evin dışında çalışmalarına olanak tanırken toplumun temel taşı olan aile kurumunun da geleneksel geniş yapısı değişmiş aileler daralıp küçülmeğe, modern aile de denilen çekirdek aileler artmaya başlamıştır.

Bu çalışma da aile ile birlikte çocuğu ele alan okulöncesi eğitim programlarının önem kazanması gerektiği savunulmuştur. Bu doğrultuda bu araştırma, altı ana bölüm üzerine kurulmuştur

Çalışmanın birinci bölümünde, eğitim ve aile kurumları açıklanmıştır. İkinci bölümde; dünyada ve ülkemizde okulöncesi eğitimin tarihi gelişimi incelenmiş, ülkemizde ki uygulamalara yer verilmiş ve okulöncesi eğitime ilişkin yapılanmalardan söz edilerek okulöncesi eğitim kurumlarında görev alan öğretmenler hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümün hazırlanmasında ki temel amaç sosyal bir kurum olarak eğitim ve aile kurumuna yer verilmek istenmesidir. Okul, çocuk ve gençlerin hayata hazırlanmalarında ve sosyalleşme sürecinde önemli rol oynarken, aynı zamanda anne-babaların eğitimi konusuna da yardımcı olan sosyal bir kurumdur. Bu noktadan hareketle ikinci bölümde okulöncesi eğitimin tarihi gelişimi üzerinde durularak teorik bir alt yapı verilmek istenmiştir. Çocukların erken yaşta eğitimi, tarihsel süreç içerisinde birçok düşünür tarafından ele alınmasına karşılık sanayi devriminden sonra ülkelerin gündeminde daha çok yer almıştır. Annenin ev dışında çalışmaya başlaması ve evde çocuğa bakacak birisinin bulunmaması, çocuğun bakımı ve kimin eline bırakılacağı sorununu gündeme getirerek okulöncesi eğitim olgusunu ortaya çıkarmıştır. Kuşkusuz insan hayatının ilk üç yılında, annenin çocuğunun eğitimi ile ilgilenmesi, hiçbir kişi ya da kurumdan yardım istememesi en sağlıklı yoldur. Ancak çocukların bakımı ve eğitimi zorunluluğu, zamanla aileler için kreş, yuva, anaokulları ve anasınıfları gibi kurumlara olan ihtiyacı artırmıştır. Bu tarz okulöncesi eğitim

kurumları çalışan annelerin en büyük yardımcısı haline gelmiştir. Ancak okulöncesi eğitim kurumları sadece annesi çalışan çocukların yararlanacağı bir yer değildir. Fakat; günümüzde çalışmayan annelerin de çocukları ilköğretim hayatına başlamadan önce okulöncesi eğitim almaları konusunda talepleri olmasına karşın istenilen sayıda çocuğun okulöncesi eğitime devam ettiğinden söz edemeyiz.

Özellikle annesi ev hanımı olan çocukların, çoğunluğu okulöncesi eğitim kurumlarına gönderilmemektedir. Halbuki her çocuk, kişiliğinin özgürce gelişimi için okulöncesi eğitim sürecinden ve eğitimde fırsat eşitliğinden mutlaka yararlanmalıdır. Durum böyle olunca ülkemiz şartlarında okulöncesi dönem çağında ki çocuklar istenilen seviyede sosyal, zihinsel, duygusal ve bedensel gelişime ulaşamamaktadırlar. Bu olumsuzluk, çocukları ve onların ailelerini bütün eğitim hayatı boyunca etkileyebilmektedir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde okulöncesi eğitim kurumları ve eğitim programları tanıtıldıktan sonra, okulöncesi eğitimin amacı, ilkeleri, önemi anlatılmıştır. Ülkemizde okulöncesi eğitim çağında ki çocuklara ve ailelerine sunulacak hizmetler gündem de olmasına karşın bu konuda ülke genelinde büyük aşamalar kaydedildiği söylenemez. Halen zorunlu olmayan bu eğitim basamağı bu eğitimi alan çocukların aileleri için okul aile işbirliğinin başlangıcıdır. Üstelik ilkokul düzeyinde eğitim gören çocuklar üzerinde yapılan birçok araştırma da okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ilkokulda daha başarılı olduğunu ifade etmektedir.

Dördüncü bölümde; okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımının nasıl olması gerektiği açıklanmıştır. Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanacak eğitim programı özellikle ailelerin bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi açısından çok önemlidir. Çocuğa olduğu kadar anne babalara da yararı vardır. Ayrıca ülke çapında çok geniş bir kitleye nispeten düşük bir masrafla ulaşmak ta mümkündür. Aile katılımının sadece okulöncesi eğitimde değil eğitimin her aşamasında çocuğun akademik başarısını etkilediği bir gerçektir. Bu araştırma ile aile ile birlikte çocuğu ele alan okulöncesi eğitim programlarının önem kazanması gerektiği savunulmuştur.

Beşinci bölümde; okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımını sağlamak için yapılabilecek çalışmalar açıklanmış ve örnekler verilmiştir.

Altıncı bölümde; öğretmen ve aile anket formlarından elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilerek, araştırma kapsamı içerisinde MEB'nın hazırladığı okulöncesi eğitim programı ile ailenin eğitime katılımına yönelik etkinliklere öğretmenler ve aileler açısından ne denli ulaşılabilirdiği anlaşılmıştı.

Problem :

Her çocuk, okula geldiği zaman, yetiştiği aile ortamından izler taşır. Okulda verilen eğitim aile ve toplum değerleriyle örtüşmelidir. Okul eğitim-öğretim görevini yerine getirirken aile ortamının çocuk üzerindeki etkilerine dayanmak ve onlardan hareket etmek zorundadır. Aile ortamının çocuk üzerindeki etkisi, okulun eğitim anlayışına çok uygun olabilir ya da tam tersi okul tarafından istenmeyebilecek bir türde olabilir. Bu durumda amacı, "çocuğun çok yönlü eğitimi ve öğretimini" güçlendirmek olan okulun, bu işlevini yerine getirebilmesi için gerekli önlemleri alması gerekir. Bunun içindir ki aileyi iyice tanımadan imkan ve şartlarını bilmeden verilecek eğitim, çocuğu aileye yabancılaştıracak gibi yararlıda olmayacaktır. Çocuğun eğitiminde öncelikle ailenin eğitimi gerekmektedir. Bu konuda yeterince organize bir öğretim uygulanmayışı sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun okul aile işbirliğini içerisine alan öğretmen-veli-çocuk üçgeni içerisinde düzenlenecek, uygulaması bir eğitim-öğretim yılı sürececek bir organizasyon ile aşılabılır.

Eskiden ev ve okul ayrımı söz konusuydu. Aileler okula sadece belirli günlerde gelirlerdi. Eğitim öğretim dönemi başlangıcında, bayram törenlerinde, yılbaşı törenlerinde aileler okula davet edilirdi. Çocuklarda, ailelerini etkilemek için bu gün için hazırlanırlardı. Bu gibi etkinlikler haricinde aile çocuğun eğitimi ile birebir ilgilenmezdi. Aile ile okul arasında bir sınır vardı. Sınıflar resmi mekanlardı. Ailenin okulda çocuğu ile olağanüstü durumlar haricinde etkileşimde bulunması desteklenmemekteydi. "Eti senin kemiği benim" tutumu ile, aile bireyleri, öğretmeni bir takım sorumluluklarla baş başa bırakırdı. Çocuk başarısız olduğu durumlarda ise aile, öğretmeni öğretmemekle veya ilgisizlikle suçlayabilmekteydi. Ayrıca öğretmen ailenin çocukta geliştiremediği veya geliştirmeye zaman bulamadığı davranışlardan da sorumlu tutulmaktaydı.

Bugün eğitimin hiçbir basamağında okul sadece bilgi aktaran bir kurum olarak düşünülmez. Sınıflar ise birer resmi mekan değil eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştirildiği kurumlardır. Son yıllarda desteklenen "**Eğitimin Sürekliliği**" ilkesi ile, çocuğun evde aldığı eğitimle okulda aldığı eğitimin uyumlu olması savunulmaktadır. Eğitim bir bütündür, okulda ve ailede bir arada yürütülmelidir. Okulda alınan eğitim evde desteklenerek aile eğitimin bir parçası olmalıdır. En verimli eğitim programları ailenin eğitime katılımının sağlandığı programlardır. Böyle programlarda eğitime katılmak aile için bir yük olarak görülmez çocukların geleceği düşünülür. Aslında her ailenin isteği çocuğunun en iyi şekilde yetiştirilmesidir. Bir başka ifade ile aile de okul da aynı hedef için, çaba harcamaktadır.

Amaç:

Bu çalışma okulöncesi eğitim kurumlarında aileleri, içerisine alarak anne-baba, çocuk ve okul üçgeni içerisinde bir eğitim verilmesi gerekliliği düşüncesi ile oluşturulmuş bir çalışmadır. Okulöncesi eğitim kurumlarının topluma etkileri ve değişen aile yapısında okul-öğretmen ve aile işbirliğinin nasıl olması gerektiğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada okulöncesi eğitimde okul-öğretmen-aile işbirliğinin çocuğun gelişimine katkıları ve okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımının nasıl olması gerektiği belirlenmek istenmiştir.

Okulöncesi eğitim kurumlarının topluma etkileri ve değişen aile yapısı ile anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarının alınan eğitimle nasıl şekillendiği incelenmeye çalışılmıştır.

Önem:

Okulöncesi eğitim, çocuğun, eğitim faaliyetlerinin temelini oluşturmaktadır. Çocuk, bu eğitimle birlikte eğitim hayatına bir başlangıç yapmaktadır. Bu başlangıcın iyi olması demek çocuğun diğer eğitim basamaklarının da iyi ve başarılı bir şekilde devam etmesi anlamına gelmektedir.

Okulöncesi eğitim dünyada giderek yaygınlaşan ve önemi artan bir eğitim basamağı haline gelmiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerin öncelikli eğitim basamağı olarak bu

dönemi ele almaya başlamalarının ardında yatan farklı sosyal ve ekonomik nedenler bulunmaktadır.

Okulöncesi eğitim özellikle, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olmayan ailelerden gelen çocuklar için okul başarısını arttırmak için etkili bir araçtır. Okulöncesi eğitimde, çocuk, toplumsal gelişmesini sağlar, iyi alışkanlıklar kazanır ve ilköğrenime hazırlanır. Paylaşmayı, saygı duymayı, dürüstlüğü, toplumsal kuralları öğrenir ki bu kavramlar çocuğun ileriki yaşamını olumlu yönde etkilemektedir. Çocuğun sağlıklı gelişimi açısından okulöncesi eğitim yaygınlaştırılmalıdır.

Bu çalışma okul-aile-öğretmen işbirliğinin ve iletişiminin nasıl olması gerektiği ve bunun çocuğun gelişimine olumlu katkılarda bulunup bulunmadığının saptanması açısından önemlidir. Ayrıca okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımının nasıl olması gerektiği ve değişen çocuk yetiştirme tarzına bu tür çalışmaların etkisinin belirlenmesi açısından da önemlidir. Araştırmadan elde edilen bulgular, mevcut okulöncesi eğitim programları ile bütünleştirilebilecek ya da alternatif bir modelin parçası olabilecek bir aile eğitim programı geliştirmekte yol gösterici olarak kullanılabilir.

Yöntem:

Araştırmaya başlanmadan önce konuyla ilgili kitap, dergi, gazete, televizyon, film, müzik, video, reklam vs. gibi kaynaklar incelenmiştir. Araştırma ile ilgili literatür tarandıktan sonra, konuya ilişkin çalışmalar özetlenmiştir. Daha sonra araştırmada öğretmen ve ailelere uygulanacak anketler için hazırlık yapılmıştır. Anketlerin hazırlanmasında ilk etapta bu konuda yapılmış olan araştırmalar tespit edilmiş ve bu araştırmalardan örnekler alınmıştır. Anketlerde hazırlanan sorular konuya uygun seçilerek ve benzer sorular hazırlanarak anketin güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmıştır. Son aşamada ise uygulanan anketlerin verileri yorumlanmaya çalışılmıştır.

Araştırma evrenini, Kocaeli il sınırları içerisindeki MEB'na bağlı olarak görev yapan ilköğretim okulları ve anaokulları içerisindeki 5 ve 6 yaş grubu çocukların aileleri ve öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırma konusu Kocaeli iliyle sınırlandırılmış; 2006-2007 eğitim öğretim yılında Yeni Turan Anaokulu, Elma Şekeri Anaokulu, Atılım Anaokulu, Mavi Boncuk Anaokulu, Kardelen Anaokulu'nda görevli öğretmenler ile bu okullara devam eden 5-6 yaş grubu çocukların ailesinden (anne veya baba) örneklem olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan anaokulları Kocaeli il merkezine bağlı farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyleri temsil ettiği düşünülmüş ve seçilmiştir. Böylece değişik mesleki formasyon ve statüye sahip anne ve babalara ulaşılmaya çalışılmıştır

Araştırmanın gerçekleştirildiği okullar herhangi bir ilköğretime bağlı olmadığı için öğretmen ve çocuk sayısı fazladır.

Araştırmanın yürütüldüğü okullarda 29 öğretmen ve 546 çocuk vardır. Bu tarz çalışmalarda kurum yetkililerinin araştırmaya karşı olumlu yaklaşımları hem araştırmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi hem de doğru bilgilere ulaşılması açısından önemli olması nedeni ile uygulamalara başlanmadan önce M.E.B.'dan gerekli izin alınarak okul müdürlüklerinden destek sağlandı.

Araştırma için belirlenen Yeni Turan Anaokulu, Elma Şekeri Anaokulu, Atılım Anaokulu, Mavi Boncuk Anaokulu, Kardelen Anaokulu'nda görevli öğretmenler ile bu okullarda 5-6 yaş arasında çocukları olan aileleri içerisine almakta ve anket sorularının cevaplandırılmasıyla sonuçlandırıldı. **“Okulöncesi Eğitimi Aile Anket Formu”** ve **“Okulöncesi Öğretmen Anket Formu”** olmak üzere okulöncesi eğitimi öğretmenlerine ve anaokuluna devam eden çocukların ailelerine uygulanmak üzere birbirini tamamlayan iki farklı anket geliştirilmiştir. Anketlerde 36 soru velilere, 33 soru öğretmenlere yöneltilmiştir. Ayrıca anketlerin son bölümüne konu ile ilgili düşüncelerin ilave edilebileceği bir bölümde konulmuştur.

Okulöncesi Eğitimi Aile Anket Formunda aileler için;

- Araştırmaya katılacak ailelerin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, eşin öğrenim durumu, iş durumu, eşin iş durumu, aile yapısı, aylık gelir) hakkında bilgi veren sorular,
- Ailelerin okulöncesi eğitimin kapsamı ve önemine ilişkin görüşlerini anlamaya yönelik oluşturulan sorular,

- Ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında ki uygulamalara ilişkin görüşlerini anlamaya yönelik oluşturulan sorular,
- Ailelerin eğitime katılım uygulamaları ile ilgili bilgi düzeylerini anlamaya yönelik oluşturulan sorular,
- Ailelerin aile eğitimine katılmalarını engelleyen durumları anlamaya yönelik sorular vardır.

Okulöncesi Öğretmen Anket Formunda öğretmenler için;

- Araştırmaya katılacak öğretmenler ve eğitim yaptıkları sınıfların demografik özellikleri hakkında bilgi veren sorular,
- Öğretmenlerin, ailelerin eğitime katılımı uygulamaları ile ilgili yeterliliklerini tespit etmeye yönelik sorular,
- Öğretmenlerin, ailelerin eğitime katılmaları ile ilgili çalışmalarını yürütürken karşılaştıkları sorunları anlamaya yönelik sorular,
- Öğretmenlerin, aile katılımı uygulamaları ile ilgili düşüncelerini tespit etmeye yönelik sorular vardır.

Araştırma ile ilgili veriler toplanılmaya başlanmadan önce araştırmacı tarafından geliştirilen anketler evrenden alınan bir grup öğretmen ve aileye ön deneme amacı ile uygulanmıştır. Ön deneme sonuçları değerlendirildikten sonra anketlere son şekli verilip uygulanmıştır.

Okulöncesi eğitim ile ilgili istatistikler incelendiğinde, istenilen sayıda çocuğun okulöncesi eğitime devam etmediği görülmektedir. Çocuğun kişiliğinin olduğu bu devrede çocuk ne tamamen ailede kalmalı, ne de tamamen okulöncesi eğitim kurumuna bırakılıp anne babadan ayrı bırakılmalıdır. Bu dönemde aile ve okul arasında sıkı bir işbirliği sağlanması gerekmektedir. Aileler, çocuklarının maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamada ne denli yeterli olurlarsa olsunlar, gerekli çağdaş pedagojik eğitimi sağlamada okulöncesi eğitimin desteğini almalıdır. Ailelere gerekli olan yönlendirmeler onların, eğitime katılımının sağlanması ile mümkündür.

Etkili ve başarılı okul-aile işbirliğini oluşturmak iyi programlar kadar öğretmenlerinde çabası ile mümkündür. Yürürlükte olan okulöncesi eğitim programları uygulama açısından esnek bir yapıya sahiptir. Birçok uygulama etkinliği gibi ailenin eğitime katılımı meselesi de öğretmene bırakılmıştır. Öğretmenler ise farklı statülerde çalıştırılan insanlardan oluşmaktadır. Fakat bu kadar önemli bir konunun kapsamlı bir şekilde planlanması ve uygulanması gerekmektedir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında, ailenin eğitime katılımı 2006 yılında yayınlanan eğitim programında da belirtilmiştir. Daha önce hazırlanan okulöncesi eğitim programlarında da ailenin eğitime katılımlı etkinlikleri üzerinde durulmasına karşılık 2006 yılında yayınlanan programda diğer programlardan farklı olarak aile katılımı ön plana çıkartılmış ve çeşitlendirilmiştir. Görülüyor ki ülkemizde, ailenin eğitimin içerisinde yer almasını sağlayacak etkinliklerin planlanması çok yeni bir adımdır.

Bu araştırmada savunulan tez, “Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programları çocukların gelişimleri ve ailelerinin çocukları yönlendirmeleri açısından tek başına yeterli değildir”.

Tezimize bağlı olarak oluşturulan alt hipotezler ise şu şekildedir;

- Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan eğitim programından aileler haberdar edilmeli ve yıl içerisinde yapılacak çalışmalara ailelerin katılımlarının sağlanması gerekmektedir.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan program çocukların sosyalleşmeleri ve diğer alanlarda ki gelişimleri açısından tek başına yeterli değildir.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında görevlendirilecek personelin statü ve özlük hakları açısından eşitlenmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin çocuklarının eğitim olayına katılımında yapabileceği çalışmalar öğretmen ve aile görüşleri alınarak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 1: SOSYAL BİR KURUM OLARAK AİLE VE EĞİTİM

1.1.Sosyal Bir Kurum Olarak Aile

Sosyoloji de toplumsal kurumlar bir toplumun vazgeçilmez unsurlarıdır. Nerede bir toplum varsa orada o topluma ait işleyişini ve devamını sağlayan sosyal kurumlarda mevcuttur. Aile de eğitim, siyaset, ekonomi ve din gibi toplumda ki temel kurumlardandır. Toplum içerisinde her kurumun kendine özgü özellikleri ve fonksiyonları mevcuttur. Bununla birlikte bir kurumda gerçekleşen gelişme ve yenilikler diğer kurumları da etkiler.

Aile de ilkel toplumlardan günümüzün endüstri toplumlarına kadar geçen süre içerisinde tüm toplumlarda, toplumsal yapının temel ögesi olarak varlığını sürdürmüştür. Bir kurum, bir grup ve sosyal bir yapı olarak aile, içinde bulunduğu toplumsal, kültürel ve ekonomik yapıda farklı değişkenlere göre şekillenmiştir.

“Tarihsel süreçler içerisinde aile sosyal bir kurum olarak içinde bulunduğu toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine göre farklı yapılara bürünmesine karşın işlevleriyle tüm toplumlar için evrensel bir nitelik taşımıştır. Çeşitli toplumsal yapılarda aile kurumunda farklı alternatif yapılar belirmiş; ancak, bu yapılar toplumsal sistemle yaşadıkları uyum sorunları ve çocuklar üzerinde yarattıkları olumsuz sosyal ve psikolojik etkiler nedeniyle yaygın bir biçimde kabul görmemiştir”(Can, 2003: 21).

1.1.1. Ailenin Tanımı Ve Biçimleri

“Aile hakkında çeşitli tanımlar yapılmakla beraber, her tanımda ailenin farklı bir yönü öne çıkarılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Aile tanımını yapan kimseler, ailenin çeşitli fonksiyonlarını kendi çalışma alanlarına göre inceledikleri için, belirli bir aile tanımı üzerinde birleşilemediği görülmektedir”(Doğan ve Doğan, 2005).

Tüm zaman ve toplumlar için evrensel bir tanımlama olanağı oldukça güçtür.

1.1.2.Aile Kurumunun Temel İşlevleri

Toplumsal yapının devamına ilişkin ailenin üstlendiği görevlerden biride yeni nesillerin aile yapıları içerisinde yetiştirilmesidir. Eğitim ailede başlar. Dünyaya gelen insan yavrusu savunmasızdır ve korunmaya muhtaçtır. Aile onu koruyan ve eğiten ilk kurumdur. Toplumsallaşma ya da sosyalizasyon olarak da adlandırılan yeni nesillerin topluma hazırlanma süreci aileyi özellikle değişim ve dönüşüm dönemlerinde daha önemli kılmaktadır. Ailede yeni doğan birey, ailenin üyesi olmanın yanı sıra aynı

zamanda toplumun da bir üyesidir. Yeni aile bireyi, içinde doğduğu topluma ait sosyal ve kültürel kuralları ve yapıları aile içerisinde öğrenir. Aile sosyal bir grup olarak bireyi topluma hazırlar. Bu çerçevede, örfler, adetler, ahlaki ve dini kurallar, toplumsal yasaklar, sosyal beğeniler ve sosyal düzenlemelere ait kurallar bireye toplumsal yaşama hazırlama sürecinde aile tarafından öğretilecek temel konulardır. Sosyalleşme süreci olarak da adlandırılan bu süreç bireyin topluma kabulü ve uyumu açısından büyük önem taşır. Bu özelliği ile aile sistemi toplumsal değişmelerin birinci elden başladığı ve uygulandığı sosyal birimdir. Günümüz toplumlarında ailenin çocuğu sosyalleştirme işlevi çok erken yaşlarda okullara devredilmiş olsa bile aile çocuğun ilk sosyalleşme sürecinde etkin bir role sahiptir.

1.1.3.Aile Ve Çocuk Eğitimi

“Aile çocuğun doğuştan üyesi olduğu en küçük toplumsal kurumdur. Çocuk ilk toplumsal davranışlarını aile üyeleri ile etkileşim kurarak ve onları taklit ederek öğrenir. Başka bir anlatımla çocuğun toplumsallaşması ailede başlar”(Erden,2002: 62).

“Aile çocuğun tüm gelişiminde önemli bir çatı oluşturur. Çünkü aile çocuğa sağladığı çevre ile hem ahlak ve kültürel değerlerin çocuğa verildiği hem de çocuğun gelişen kişiliğinin dengeye oturabilmesi için gerekli olan şevkat ve güvenin sağlandığı bir sığınaktır. Aile aynı zamanda çocuğa sağladığı olanaklar, tutum ve davranışlarıyla onun bilişsel gelişimine de katkıda bulunmaktadır”(Bulut, 1995:4).

“Çocuk içinde yaşadığı toplumun dünya görüşünü, duygusal yönelimlerini, siyasal değerlerini, kısacası toplumun kültürünü, ailede öğrenmeye başlar. Üç yaşlarında okulöncesi eğitime ya da altı yaşlarında ilköğretime başlayan çocuk, günün önemli bir kısmını arkadaşları ve öğretmeni ile etkileşim halinde geçirir. Öğretmen çocuğun yaşamında anne ve babasından sonra en önemli kişi olmaya başlar” (Gürkan, 2002:12).

Yirminci yüzyılın ilk yarısında sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, hızlı nüfus artışı ve kentleşme, artan hayat pahalılığı ve gelir düzeyini yükseltme çabası gibi etkenler, toplumun yapısında birtakım sosyal değişmelere ve ekonomik gelişmelere yol açmıştır.

Bu değişmelerden en fazla etkilenen sosyal kurumların başında aile kurumu gelmektedir. Aile yapısı gelişmelerin sonucu olarak daralıp küçülmeye başlamıştır. Böylece zaman içinde büyükanne- büyükbaba gibi aile büyükleri yapının dışında kalmıştır. Böylelikle geniş aile tipi yerine ana-baba ve çocuklardan oluşan modern aile

dediğimiz çekirdek aile tipi doğmuştur. Günümüzde üç jenerasyonun birlikte yaşadığı aile tipine daha çok kırsal kesimde rastlanılmaktadır.

Öte yandan ailede kadının işlevi değişmiştir. Kadınlar annelik ve ev işlerinin yanında başlangıçta ailenin geçimine katkıda bulunmak için bir iş ve bir meslek edinmeğe başlamışlardır, daha sonra da sosyo-kültürel seviye öğrenme arzusu topluma hizmet etmek görev duygusu gibi etkenler kadını evin dışında çalışmaya yönlendirmiştir. İşte bu şekilde annenin çalışmak zorunda kalması ve evde çocuğa bakacak bir kimsenin bulunmaması, çocuğun bakımı ve kimin eline bırakılacağı sorunu okulöncesi eğitim olgusunu ortaya çıkartan nedenler olmuştur.

Çocukların bakımı ve eğitimi zorunluluğu zamanla aile kurumunun yanında kreş, yuva, anaokulları ve anasınıfları gibi eğitim kurumlarına olan ihtiyacı kamçulamıştır. Büyük şehirlerde bu kurumlar bugün çocuk eğitiminde, çalışan annelerin en büyük yardımcısı durumuna gelmiştir. Artık hiç değilse birçok anne çocuklarını emanet eşya gibi ya akraba yanına ya da komşuya bırakmaktan kurtulmuşlardır ve aynı zamanda anne-babaların eğitimini de desteklenmiştir.

1.2. Sosyal Bir Kurum Olarak Eğitim

1.2.1. Eğitimin Tanımı Ve Biçimleri

“Eğitim insanlık tarihi ile yaşıt sosyal bir olgudur. Bunun içinde eğitim, aile, siyaset, ekonomi ve din gibi beş temel sosyal kurumdan birisidir. Eğitim her ne kadar insanlığın ortak ürünü olan bir kavram olsa da algılama ve uygulama biçimi itibariyle zamandan zamana ve toplumdaki topluma değişen bir özellik taşımaktadır” (Abay 2004:129).

Eğitimin bir bilimi mi yoksa bir teknik biçimi mi olduğuna dair tartışmaların sürdürüldüğü günümüzde çeşitli kaynaklar incelendiğinde pek çok tanımla karşılaşılabilir. En geniş anlamıyla eğitim “ bireyde kendi yaşantıları yoluyla kalıcı izli davranış değişikliği oluşturma süreci şeklinde” tanımlanabilir.

Eğitim tanımlarına bakıldığında dikkati çeken üç özelliğin olduğunu görmekteyiz.

- **Eğitim bir süreçtir**, yaşam boyu sürer. İnsanın hayatı boyunca kazandığı bütün deneyimleri kapsar. Uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplum da bir eğitim düzeyinden söz etmek mümkündür.

- **Eğitim süreci içerisinde bireyde davranış değişikliği oluşur.** Psikologlara göre davranış bireyin etkiye karşı gösterdiği tepkidir. Eğitim açısından ise gözlenen, ölçülen ve istenendir.
- **Davranış değişikliği bireyde yaşantılar sonucu oluşur.** İnsan okulda, evde, sokakta, oyunda... her an her yerde bir şeyler öğrenebilir.

Günümüzde eğitim formal ve informal olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir. Formal eğitim; belirlenen bir plan dahilinde yapılan etkinlikler bütünüdür. İnfomal eğitim ise; belli bir plan dahilinde olmayan doğal bir süreç içerisinde gerçekleşen eğitim etkinlikleridir.

Formal eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ikiye ayrılır. Ülkemizde örgün eğitim; Milli Eğitim Bakanlığının amaçlarına göre hazırlanan eğitim programlarıyla okul çatısı altında yapılan planlı bir eğitimdir ve okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim basamaklarından oluşur.

“Yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir basamağında bulunan ya da bu basamakların birinden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinme duydukları alanlarda yapılan eğitimdir. Çeşitli merkezlerde açılan kurslar, resmi ve özel kurum ve işyerlerinde düzenlenen hizmet içi eğitim çalışmaları yaygın eğitim etkinlikleridir” (Gürkan,2002:6).

Eğitim kurumunun toplumsallaştırma, kültürel mirası aktarma, toplumu kalkındırma, bireyi geliştirme gibi işlevleri vardır.

1.2.2.Ülkemizde Okulöncesi Eğitim

Bir toplumda örgün eğitim, belli basamaklardan oluşmakta ve her eğitim basamağı genellikle insanın belli gelişim evrelerini kapsamaktadır. Okulöncesi eğitim bebeklik ve çocukluk evresini; ilköğretim çocukluk ve erinlik evresini; ortaöğretim, ergenlik evresini; yükseköğretim ise yetişkinliğe geçiş evresini karşılamaktadır. Bu nedenle, bu evreler için program hazırlanıp geliştirilirken eğitimin bireysel ve toplumsal temelleri göz önünde bulundurulur. Çünkü, eğitim bireysel ve sosyal olgulara ilişkin değişkenlerin bir etkileşimidir. 1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 19. maddesine göre, “Okulöncesi eğitim, ilköğretim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar” denilmektedir.

İsteğe bağlı ve zorunlu değildir. Ancak okulöncesi eğitime devam eden çocukların, etmeyenlerden zihin, psiko-motor ve sosyal yönden daha gelişmiş oldukları, öğrenim hayatında daha başarılı ve faal oldukları konuyla ilgili birçok araştırma da ispatlanmıştır.

“Okulöncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitimle kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir” (Aral ve diğ., 2000:12).

1.2.3.Ülkemizde Okulöncesi Eğitim Kurumları Ve Hizmet Verdikleri Yaş Grupları

“Okulöncesi eğitim kurumları; 0-6 yaşlar arası çocukların tüm gelişimlerini (fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal vb.), sağlıklı ve fiziksel koşullar içinde, toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren; onlarda sağlam bir kişiliğin, sosyal duyarlılığın ve yaratıcı işlek bir zekanın temellerini atan; uzman eğitici kadroya sahip; temel fonksiyonu eğitim olan sosyal kuruluşlar” (Oğuzkan ve Oral, 2000).

olarak tanımlanabilir. Okulöncesi eğitim kurumlarında planlı ve düzenli eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir.

Resmi kurumlarca verilen okulöncesi hizmetlerine baktığımızda birçok devlet kuruluşunun bu hizmeti verdiğini görüyoruz. MEB içinde üç farklı genel müdürlük bu hizmeti veriyor; Okulöncesi Eğitim Genel Müdürlüğü, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü; bir başka devlet kuruluşu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu; 1457 iş kanunu çerçevesinde açılan Çalışma Bakanlığına bağlı kurumlar; Silahlı Kuvvetler; Büyük Millet Meclisi; Üniversiteler ve yerel idareler bu hizmeti veren diğer devlet kuruluşları. Bu hizmetler ana sınıfları, bağımsız ya da özel anaokulları, Televizyon; Yaz Kursları, Özel ya da devlete bağlı Kreş ve Gündüz Bakım Evleri aracılığı ile yapılmaktadır.

“Türkiye’ de gerek resmî gerekse özel okul öncesi eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına ve Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı olarak işlevlerini sürdürmektedirler” (Akçay, 2006:22). MEB’na bağlı olarak açılan okulöncesi eğitim kurumları; bağımsız anaokulları, ilköğretim bünyesinde bulunan anasınıfları, kız meslek liseleri bünyesinde açılmış uygulama

anaokulları ve de uygulama anasınıflarıdır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı olarak açılanlar ise çocuk yuvaları, çocuk bakım evleri, çocuk kulüpleri adları ile açılmaktadırlar. Bunların yanı sıra çeşitli üniversitelerin bünyelerinde yer alan anaokulları, kreş ve okul öncesi eğitim merkezleri ile iş yerlerinin kendi mensupları için açmış oldukları benzeri kurumlar da bulunmaktadır. Birçok ülkede olduğu gibi okul öncesi eğitim ülkemizde de zorunlu eğitim kapsamına alınmamıştır.

“Aynı zamanda Sivil Toplum Kuruluşları da farklı devlet kuruluşları ile işbirliği altında farklı hizmetler vermektedir. Anne Çocuk Eğitim Vakfı (Ev merkezli eğitim, Anne/Baba/Çocuk Eğitimi, Kadınları Güçlendirme, Ev ziyareti, Televizyon Programı, Hızlandırılmış Okulöncesi Yaz Kursları, Politika Etkileme Çalışmaları, Bilimsel Araştırmalar). Kadın Emegini Değerlendirme Vakfı (Mahalle Anneliği, Kadınları Güçlendirme Çalışmaları) Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (Hızlandırılmış Yaz Kursları, Toplum Kalkınması) ve UNICEF” (Bekman, 2006:16).

1.2.4. Toplumsal Bir Eğitim Kurumu Olarak Okulöncesi Eğitim

Eğitim, insan hayatının her aşamasında güncelliğini koruyan bir konudur. Kendine özgü bir içeriği yoktur. İnsanlık tarihinin çok eski dönemlerinden itibaren bu konuyla ilgilenildiğini görmekteyiz. Farklı kültürler farklı topluluklar tarafından değişik açılardan ele alınarak her zaman gündemde kalmıştır. Ailede başlar sosyal çevrede devam eder.

“Eğitim kurumları, diğer toplumsal kurumlar gibi, toplumun bazı ihtiyaçlarını karşılamak üzere ortaya çıkmıştır. Temel amacı, topluma yararlı, mutlu ve başarılı bireyler yetiştirmektir. Bu amacı, biraz daha genişletecek olursak “iyi insan, iyi vatandaş, iyi üretici ve bilinçli tüketici yetiştirmektir” diyebiliriz” (Özer ve Beler, 1994).

0-6 yaş çocuklarının bakımını ve ruhsal gereksinimlerini karşılamaktan sorumlu kurumlar okulöncesi eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar eğitim sisteminin ilk basamağı olması sebebi ile toplum için yararlı bireyler yetiştirmenin de ilk basamağıdır. Bir toplumda böyle bir eğitim basamağının olması ailenin işlevlerinde bir azalma olduğu anlamına gelmez. Tam aksine ailede başlayan eğitimin eksik yönlerini dolduran, zenginleştiren, destekleyen bir kurum olarak düşünülmelidir. İlk okulöncesi eğitim kurumları pek çok ülkede ortak sebeplerden dolayı oluşmuştur. 20. yy. içerisinde yaşanan gelişmeler aile kurumunu da değiştirmiştir. Sanayi ve teknolojinin ilerlemesi ile şehirlerde artan nüfus ve hayat pahalılığı kadının çalışma hayatına girmesini gerekli

kılmıştır. Bu gelişmelere paralel olarak toplumun temel taşı aile kurumu daralıp küçülürken geleneksel büyük aile yapısı da yerini modern aile dediğimiz küçük çekirdek aileye bırakmıştır.

“Öte yandan ailede kadının işlevi değişmiştir. Kadınlar annelik ve ev işlerinin yanında başlangıçta ailenin geçimine katkıda bulunmak için bir iş tutmak, bir meslek edinmek zorunda kalmışlar, daha sonra da sosyo kültürel seviye, öğrenme arzusu, topluma hizmet etmek, görev duygusu gibi etkenler kadını evin dışına çalışmaya sevk etmiştir. İşte bu şekilde kadının çalışmak zorunda kalması ve evde çocuğa bakacak bir kimsenin bulunmaması, çocuğun bakımı ve kimin elinde bırakılacağı sorunu, okulöncesi eğitim olgusunu ortaya çıkaran faktörler olmuştur” (Yılmaz, 1999:9).

Kadınların iş hayatına girmesi büyük şehirlerde kreş, yuva, anaokulu, anasınıfı, gibi okulöncesi eğitim kurumlarına olan ihtiyacı artırmıştır. Anneler işyerinde rahatça çalışırken, çocuklar da güven içerisinde bir kurumun sıcaklığı içerisinde olmuşlardır. Böylece çocuklar bir akraba yanında veya çevreden birinin yanında emanet eşya gibi kalmaktan kurtulmuştur. Fakat okulöncesi eğitimin başlangıç noktası bu şekilde olsa da annesi çalışsın veya çalışmasın her çocuk bu eğitim aşamasından mutlaka yararlanmalıdır. Çocuk için bu dönem kendi haline bırakılmayacak kadar önemli ve aile ile eğitim kurumu arasında sıkı bir işbirliği içerisinde gerçekleştirilecek bir dönemdir.

BÖLÜM:2 OKULÖNCESİ EĞİTİMİN DÜNYADA VE TÜRKLER'DE TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1.Dünyada Okulöncesi Eğitim

2.1.1.İlkçağda Okulöncesi Eğitim

“Eğitim konusunda düşünce üretimi ilkçağda, özellikle Eski Yunan’da ortaya çıkmıştır. İlkçağın iki ünlü düşünürü Plato ve Aristo (M.Ö. 3.-4. yüzyıl) eğitim düşüncesinin en öncelikli isimleridir. Her iki düşünürde çocuğun erken eğitimi ve çocuğun eğitiminde ailenin rolü üzerinde durmuşlardır ve çocuğun yedi yaşına kadar ailenin yanında eğitilmesinin gerekliliğini benimsemişlerdir” (Oktay, 2000: 13).

“Gerçek yaşamda öğretmen ve öğrencisi konumunda olan bu iki düşünürün eğitim görüşleri bazı ortak özellikler taşımakla birlikte, birbirlerinden belirli noktalarda farklılıkları da içermektedir” (Oktay, 1993: 178).

“Plato, eğitimin olabildiğince erken, evin dışında ve devlet okullarında öncelikle devletin çıkarlarını gözetecek insanlar olarak yetişecekleri şekilde verilmesini önerirken; Aristo, eğitimde, çocuğun gelişim özelliklerine uygun görevler verilmesini önermiştir. Aristo’ya göre çocuklar beş yaşına kadar öğretim işine ve çalışma ortamına sokulmamalıdır. Bu derede çocuğa oyun ve diğer uğraşı olanakları sağlanmalıdır. Bu dönemde çocuğun eğitiminde masal ve öyküler önemli yer tutar. Aristo bu görüşü ile okulöncesi eğitim düşüncesinin öncüsü sayılabilir” (Oktay, 2000:13).

2.1.2.Ortaçağda Okulöncesi Eğitim

“Ortaçağda, gerek doğuda gerekse Batı’da, iki büyük dinin, İslamiyet ve Hıristiyanlığın, etkisi ile insana, Tanrı’nın yarattığı bir varlık olarak bakılmıştır. Doğu ve Batı arasında, insana bakış açısından kimi farklar görülse de her iki uygarlıktaki temel öğeler dindir” (Oktay, 2000:13).

2.1.3.Yeni Ve Yakın Çağda Okulöncesi Eğitim

Eğitim görüşleri 15. ve 16. yy. da hümanizm ve rönesansın etkisiyle değişmeğe başlamıştır. İlerleyen yüzyıllarda ise günümüz eğitim sistemini etkileyen düşünürlerin görüşleri dikkat çekmektedir.

Hümanizm düşüncesinin ilk düşünürleri Erasmus (1469-1536), Rabelais (1493-1553) ve Montaigne (1532-1592) ile Martin Luther çağdaş eğitime öncülük eden görüşleri ile dikkat çekmektedirler.

17., 18. ve 19. yüzyıllarda çağdaş eğitim etkileyen düşünürlerin görüşleri ile karşılaşmaktayız. Bunlar arasında Comenius (1592-1670), John Locke (1632,1704), Jean Jaques Rousseau (1712-1778), Pestalozzi (1746-1827),Fröebel (1782-1852) in görüşleri öne çıkmaktadır.

20. yüzyılda ise eğitim görüşleriyle en fazla etkili olan John Dewey (1859-1952), Maria Montessori (1870- 1952), Jean Piaget (1896-1980) ,Vygotsky (1896-1934) ve Gardner (1943-) dan söz edilebilir.

- Comenius (1592-1670)

17. yy'ın en önemli düşünürlerinden biri Çek asıllı eğitimci Comenius “Büyük Didaktika” adlı eserinde düşüncelerini belirtmiştir. Çocuklukta en iyi öğrenmenin duyular yolu ile gerçekleştiği görüşündedir.

- John Locke (1632,1704)

“John Locke, İngiliz Aydınlanması'nı, dolayısıyla da Avrupa'da ki aydınlanmayı başlatan düşünürdür” (Gökberk, 1994:330) “Eğitimde çevrenin etkilerine verdiği önemi, insan zihnini boş bir levhaya benzeterek açıklamaya çalışmıştır” (Oktay, 2000:15) “Eğitimin amacı çocuğa iyi bir çevre hazırlamak ve onun iyi tecrübeler edinmesini sağlamaktır” (Oktay, 2002:47)

- Jean Jaques Rousseau (1712-1778)

“Rousseau, Emile adlı eseri ile çocuk eğitimine dair o güne kadar var olan anlayışı temelinden sarsmıştır. Ona göre çocuk arı ve temiz olarak doğar. Giderek toplumun etkisiyle yörüngeden çıkar. Rousseau çocuğun tam bir özgürlük ortamında ve her türlü baskıdan uzakta yetiştirilmesini ister. Çocuk doğanın kucığında yetiştirilmelidir. Çocuğun bütün özelliklerinin incelenmesi, özellikle yaşlarının gereği yeteneklerinin göz önüne alınması temeldir” (Seyrek ve Sun, 1991).

“Günümüzden yaklaşık 250 yıl önce kaleme alınmış bu eserle çocuk eğitimi hakkında öne sürülen fikirler günümüz dünyasında da kabul görmüş, ancak hâlâ uygulamasında aksaklıklar görülen temel eğitim prensipleridir. Bugün hâlâ okul öncesi eğitim ve çevre eğitimi olguları tartışılmakta ve geliştirilmeye çalışılmaktadır. Oysa 250 yıl önce Rousseau önemle çocuğun doğada, doğayla iç içe eğitilmesi gerektiğini savunmuştur” (Akçay, 2006:23).

- J. Pestalozzi (1746-1827)

“Johann Pestalozzi'nin 1774 yılında; kendi çocuğu üzerindeki gözlemlerine dayanarak

yaptığı çalışma, çocuk gelişimi ile ilgili ilk bilimsel kayıt olarak kabul edilmektedir” (Aral ve diğ., 2000). “Eğitimin, çocuğun yeteneklerinin doğal ve ahlaki bir biçimde gelişmesi olduğunu vurgulayarak eğitimin bireysel temellerini öne çıkarmış ve öğretim yöntemlerinin çocuğun gelişim özelliklerine göre uygulanması gerektiğini belirtmiştir” (Gültekin, 2002:101).

- Froebel (1782 -1852)

“Okulöncesi Eğitimin gerekliliğine inanarak ilk anaokulunu açan, Alman eğitimci Friedrich Wilhelm Froebeldir. Froebel, 1840 yılında Almanya’da “Kindergarten” (Çocuk Bahçesi) adını verdiği ilk anaokulunu açmıştır. Froebel, uygulamalarında oyunu eğitimin önemli bir ögesi olarak ele almış, öğretici oyunları çocukların çocukların yeteneklerini geliştirmede kullanılması gereken önemli araçlar olarak görmüştür” (Aral ve diğ., 2000).

Yaparak ve yaşayarak öğrenmenin önemini vurgulamıştır.

- John Dewey (1859 -1952)

“20. yüzyılın özellikle birinci yarısında, eğitim alanında ki görüşleriyle ün yapan Dewey, antik çağdan bu yana felsefe ile eğitim kuramını birbirlerinden ayırt edilemeyecek biçimde kaynaştırmış tek düşünürdür” (Oktay, 2000:20).

- Maria Montessori (1870 -1952)

“İtalya’da ilk kadın tıp doktoru unvanına sahip olan Montessori, çalışmalarına önce zihinsel özürlü çocuklarla başlamamış; bu çocuklar için kullandığı yöntemleri daha sonra normal çocuklar üzerinde de uygulamıştır” (Oktay, 2000:21).

“Aynı yöntemlerle, normal çocukların gelişiminde de, istenilen doğrultuda daha iyi sonuç alınabileceğini savunan Dr. Montessori, Roma’da açtığı kendi deyimiyle, ilk “çocuk evi”nde (1898), çocuğa, “Önceden hazırlanmış bir çevrede, kendi seçeceği sorumluluklar doğrultusunda, davranış ve çalışma özgürlüğü tanıma” yanlıydı” (Oğuzkan ve Oral, 2000).

“Montessori’nin okulunda çocuğun kendi kendine gelişmesine yardım eden birçok araçlar ve oyuncaklar vardır. Çocuklar tümü ile özgür etkinliklere yönlendirilirler. Böylece kendi başlarına yaptıkları işler sonunda bağımsızlıklarını ve kişiliklerini kazanırlar” (Seyrek ve Sun, 1991).

- Jean Piaget (1896 -1980)

Asıl mesleği biyolog ve doğa bilimcisi olan Jean Piaget, yumuşakçalarla ilgili yaptığı çalışmalarda, genetik yapılarından kaynaklanan bir özellikten dolayı yaşadıkları yeni

çevreye uyum sağlayabildiklerini görmüştür. İnsanlarında öyle bir yönü olup olmadığını anlamak için çalışmalara başlamıştır.

“Çocuğun zihinsel gelişimini inceleyen Piaget, yaptığı çalışmalarda özellikle çocuk gelişiminde fiziksel olgunlaşma kadar çevrenin deneyimlerin ve toplumsal aktarmalarında etkili olduğunu ifade etmiştir” (Aral ve diğ., 2000).

“Piaget, insanların genetik olarak benzer olmaları ve pek çok çevresel benzer deneyimi paylaştıkları için bilişsel gelişimde oldukça fazla benzerlik gösterebileceklerini savunur ve bu benzerlikleri dört esas döneme ayırır: Duyusal-motor Dönem, İşlem Öncesi Dönem, Somut İşlemler Dönemi ve Soyut İşlemler Dönemi” (Uzuner, 2003:59).

- Lev Semenovich Vygotsky (1896 -1934)

“Vygotsky’nin çalışmaları 1924 -1934 yılları yani Rus Devrimini takip eden yıllar içindedir. Bu yüzden toplum ve sosyal kontrol ile ilgili düşünceleri pek şaşırtıcı olmamıştır. “Dil Ve Düşünce” adlı kitabı 1934 basımlı olduğu halde 1962’lere kadar İngilizceye çevrilmemiş, bu yüzden çocuk-dil-biliş üzerine görüşlerini geniş kitlelere duyuramamıştır. Özel ilgi alanı eğitimidir. Arkadaşları ile birlikte çocuk gelişimi ve eğitimi konularına yoğunlaşmışlardır”(Maviş, 2003:64)

“Çocuğun, çevresinde ki sosyo kültürel ortamla etkileşerek öğrendiğini ileri süren Vygotsky’ye göre çocuklar yetişkinlerle ya da akranlarıyla olan etkileşimleri sırasında, dile dayalı diyalogları içselleştirirler. Diyaloglarda ki dili kullanarak kendi davranışlarına yön verirler ve yeni beceriler kazanırlar. Çocuklarla yetişkinler arasında gerçekleşen sosyal etkileşim, çocukların içinde buldukları kültürü ve düşünce biçimlerini öğrenmelerini sağlar” (Oktay, 2000:24)

Sonuç olarak, sözü edilen tüm bu düşünce ve uygulamalar, tarihte ki pedagoji anlayışının okulöncesi eğitime çeşitli şekillerde yansımaları sonucu günümüz çocuk eğitimi alanının teorik alt yapısını oluşturmuştur.

“Çalışmalar geliştikçe, mevcut sosyal ve ekonomik durumların çerçevesinde okul öncesi eğitim kurumları tüm dünyaya yayılmış ve çoğalmıştır. Önceleri savaş ortamında çocukların korunmasına yönelik ya da fabrikalarda çalışan annelerin çocuklarının korunup kollanması amacıyla açılan anaokulları giderek eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelmiş ve bu sayede hem kurum hem de öğrenci sayısı artmıştır. Her kurum farklı eğitim görüşlerini benimsemiş, bazıları ise sentez yapmışlardır. Montessori okulları, Pestalozzi okulları gibi okullar açılmıştır. Günümüzde de Avrupa ülkelerinde bazı okullar bu isimler altında toplanmakta ve belirli eğitim görüşüne uygun eğitim vermeye çalışmaktadırlar”(Akçay 2006:25-26).

2.2.Türkler’de Okulöncesi Eğitim

“Ülkemizde okul öncesi eğitimin tarihi ve özellikle de ilk ortaya çıkışıyla ilgili bilgilerimiz yeterli değildir. Bu konuda bazı ilginç yayınlar yapılmaktadır ve bilgi eksikliğimiz her yayınlara biraz daha giderilmekle beraber daha aydınlığa kavuşturulması gereken birçok konu vardır” (Akyüz, 2004).

Bu nedenledir ki; Türkler de okulöncesi eğitimin gelişimi başlıca iki dönem içerisinde ele alınabilir:

- Osmanlı Devletinde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları
- Cumhuriyet Döneminde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları

2.2.1. Osmanlı Devletinde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları

“Kurumsal erken çocukluk eğitimi uygulamalarının başlangıcı olarak Fatih Sultan Mehmet zamanında açılan Sıbyan mektepleri gösterilmektedir. Osmanlı döneminde 5-6 yaş çocuklarına Sıbyan mekteplerinde, meslek kazandırmaya yönelik kurulan Islahanelerde, savaş ve isyanlar sonucu kimsesiz kalan çocukların Darüleytam-i Osmani ve Darüleytamlarda barınma ve eğitimleri verilmekteydi. Ancak bu kurumlarda bu yaş çocuklarına verilen eğitim bugünkü okulöncesi eğitim anlayışından uzaktır” (Koçak, 2001).

“19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında, yerli halk dışında kalan, azınlık ve yabancıların büyük kentlerde anaokullarına sahip oldukları görülmektedir. Emrullah Efendi’nin nazırlığında “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati”(Geçici İlk Öğretim Kanunu) çıkarılmıştır. Bu yasada, ana mektepleri ve sıbyan sınıflarının ilk öğretime bağlı olduğu belirtilmektedir. Yasanın 3.,4. ve 5. maddelerinde “ana mektepleri”nin Osmanlı Devleti’nin her yöresinde açılacağı belirtilerek, öğrencilerin yaşları, öğretim teknikleri, ders araçları ve okulların kuruluşunda gözetilecek temel esaslar açıklanmıştır” (Temel, 2000; 37).

2.2.2. Cumhuriyet Döneminde Okulöncesi Eğitim Çalışmaları

“1913 yılında yürürlüğe giren “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati” ve 1915 yılında çıkarılan “Ana Mektepleri Nizamnamesi” uyarınca açılan “Ana Öğretmen Okulu” ve “Resmi Anaokulları” 1919 yılında kapanmış, bu okullar 1927 yılında tekrar açılarak 1933 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür” (Yangın 1991:10).

“1923’ de anaokulu ve sınıflarında 136 öğretmen çalışmaktaydı” (Oğuzkan ve Oral; 2000).

“Cumhuriyetin ilan edildiği yıllarda, 38 ilde 80 anaokulu bulunmakta ve bu kurumlarda 5880 çocuğa hizmet verilmekte idi. 1927-1928 öğretim yılında Ankara’da öğretim süresi iki yıl olan “**Ana Öğretmen Okulu**” açılmış ve bir yıl sonra da bu okul kapatılarak İstanbul’da ki Kız Öğretmen Okulu’na

nakledilmiştir. İki yıl süreyle açık kalan bu okul daha sonra bakanlık tarafından kapatılmıştır” (Temel, 2000: 38).

“**Harf İnkılabı**”, devleti tüm gücü ile ilköğretime önem vermek zorunda bırakmış, her Türk vatandaşını okur- yazar duruma getirmek için, yetişkinler eğitimine ağırlık verilmiş, bu amaçla “**Millet Mektepleri**” açılmıştır. Etkinliklerini daha çok yerel olanaklarla yürüten anaokullarına devletçe yapılan kısıtlı imkanlar da böylece kesilmiştir. 1932-1933 öğretim yılında, resmi anaokullarında sadece 12 anaokulu öğretmenin görev yaptığı görülmektedir” (Oğuzkan, Oral , 2000).

“1952 yılında anaokulları eğitim programları ve bu programlar öğretmen yetiştirilmesi konusunda çeşitli yönetmelikler hazırlanmış, bir takım çalışmalar yapılmışsa da, imkanların yetersizliği bu sahada önemli gelişmeye fırsat vermemiş, istenen elde edilememiştir” (Yangın 1991:10).

“Okulöncesi eğitim ile ilgili gelişmeler 1960 yılından sonra dikkati çeker” (Aral ve diğ., 2000). “1960 yılında okulöncesi eğitim alanına öğretmen yetiştirmek üzere Kız Teknik Öğretmen Okulu’nun Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü ayrı bir bölüm haline getirilmiştir” (Temel, 2000:38). 5 Ocak1961 tarihinde yürürlüğe giren “222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda okulöncesi eğitime yer verilir. 1962 tarihinde ise anaokulları ve anasınıfları yönetmeliği yayınlanır.

“1973 yılında yürürlüğe giren “1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda da Türk Milli Eğitim Sisteminin genel yapısı içinde, okulöncesi eğitime, örgün eğitim sistemi içinde yer verilmiş ve bu okulların nasıl kurulacağı açıkça belirtilmiştir” (Temel, 2000:38)

Okulöncesi eğitime verilen önem nedeniyle 1992 yılında 3797 Sayılı Kanunla Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (Meb,18.08.2006).

Tablo 1’de Cumhuriyetimizin kurulduğu dönemden Okulöncesi Eğitim Genel Müdürlüğü’nün kurulduğu tarihe kadar okulöncesi eğitimle ilgili sayısal veriler verilmiştir.

Tablo 1: Cumhuriyet döneminden okulöncesi genel müdürlüğünün kurulduğu tarihe kadar okulöncesi eğitim .

YILLAR	OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU			ÇOCUK SAYISI
	KURUM SAYISI	ANAOKULU S.	ÖĞRETMEN S.	
1923 -1924	80		136	5.880
1940 -1941	51		60	1.690
1950 -1951	52		71	1.760
1960 -1961	64		104	2.730
1970 -1971	413	6	743	10.714
1980 -1981	2.007	12	2.874	43.545
1990 -1991	3.625	27	6.624	113.388

Kaynak: <http://oegm.meb.gov.tr/22tarihce.asp> 20.03.2007

“Bugün ülkemizde 0-6 yaş arası yaklaşık 7,7 milyon çocuk bulunmaktadır. Bu çocukların 2.739.194’ ünü 48- 72 ay çağ nüfusu oluşturmaktadır. 2002- 2003 eğitim- öğretim yılında 11.314 okulöncesi eğitim kurumunda 18.921 öğretmenle 320.038 çocuğa eğitim verilmiş olup; okullaşma oranı %11.7 olarak gerçekleşmiştir. 2002- 2003 eğitim- öğretim yılında okulöncesi eğitim kurumlarında görevlendirilen 6230 kadrosuz usta öğretici ile 98.009 çocuğumuza daha okulöncesi eğitim imkanı sağlanarak okullaşma oranı % 15.3’ e yükselmiştir. 2003- 2004 eğitim- öğretim yılında da 7.455 kadrosuz usta öğreticinin okulöncesi eğitim kurumlarında görevlendirilmesiyle, 150.000 çocuğumuzun daha okulöncesi eğitimden yararlanması hedeflenmiştir. 2003- 2004 eğitim- öğretim yılında bu güne kadar 60 anaokulu ile 997 anasınıfi açılmış ve donatılmıştır. Halen eğitim yapılan 490 anaokuluna ilaveten, inşaatı devam eden 125 anaokulu tamamlandığında; toplam 615 anaokulunda okulöncesi eğitim hizmeti verilmesi sağlanacaktır.2004 yılında 88 anaokulunun yapımı ile 4500 anasınının açılması ve donatılması planlanmıştır” (İnanlı: 2003:11-12).

Görülüyor ki 1923 -2004 yılları arasında okulöncesi kurum, öğrenci ve öğretmen sayısında ki artış dikkati çeker nitelikte olsa da gerçek ihtiyacı karşılamadığı ortadadır. Çünkü okulöncesi eğitim halen zorunlu bir eğitim basamağı değildir. Okulların büyük çoğunluğu iş hayatının yoğun olduğu büyük şehirlerdedir. Bu durum ise eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaktan uzak, köy ve kasabalardaki çocukların ve ailelerin bu eğitimden yararlanamaması anlamına gelmektedir.

2.3.Günümüzde Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Görev Alan Öğretmenler Ve Sorunları

“Eğitim tarihimize bakıldığında bazı dönemler hariç, okulöncesi eğitiminde niteliğe pek önem verilmediği söylenebilir. Bu, en belirgin olarak, öğretmen yetiştirme alanında gözlenmektedir. Eğitimin temel unsuru öğretmen olduğu halde, öğretmen adayının nitelikli öğrencilerden seçilmesine, nitelikli bir eğitimden geçirilmesine, toplumda mesleğin saygınlığının artmasına genellikle gereken önem verilmemiş, bu da zararlı sonuçlar doğurmuştur” (Kuvvet 2001;42).

“20 Temmuz 1982 tarihinde çıkarılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre okulöncesi eğitim kurumlarına öğretmen yetiştiren kurumlar şunlardır: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Ev Ekonomisi Bölümü ile Kız Sanat Eğitimi Yüksekokulu Ev Ekonomisi Bölümü; Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Kız Sanat Eğitimi Yüksekokulu Ev Ekonomisi Bölümü; Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksekokulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü” (Sözer 2000:129).

“1989 1990 Öğretim yılında eğitim yüksekokullarının öğretim süresi iki yıldan dört yıla çıkarılınca, bu kurumlarda da dört yıllık lisans programı uygulaması başlatılmıştır” (Sözer 2000:129).

“Ocak 2000’de MEB ile Eskişehir Anadolu Üniversitesi arasında bir anlaşma yapılarak, ilk iki yılın sonunda önlisans eğitimini de sağlayacak biçimde, dört yıllık bir lisans programı başlatılmıştır” (Sözer 2000:129).

3 yıllık bu protokol çerçevesinde 2 yıl teorik ders, 1 yıl da pratik gören kişiler “kadrosuz usta öğretici” adıyla öğretmenlik yapmışlardır ve halende bu uygulama devam etmektedir. Yapılan uygulama çocuk sayısını yükseltirken mevcut öğretmen açığını kapatacak nitelikte olmadığı için kız meslek lisesi mezunları da bu alanda görevlendirilmektedir. Üstelik eğitim kadrosunda çalışan insanlar arasında farklı statülerde çalıştırılma durumu oluşturduğundan bu modelin öğretmenlik mesleği için nedenli etkili olduğu tartışılabilir bir konudur. Yapılan bu uygulamaya rağmen okulöncesi eğitimde görevli öğretmen sayısı yeterli değildir. Bununla birlikte Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi mezunları ve Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ana bilim dalı mezunları dört yıl konunun eğitimini görmüş olmalarına rağmen öğretmen olamamaktadır. Bu da gösteriyor ki ülkemizde kimlerin öğretmen olacağına bir karmaşa yaşanmaktadır. MEB’na bağlı okullarda sadece dört yıllık üniversite eğitimi alanlar 657 sayılı devlet memurları kanununa göre öğretmen olurken, SHÇEK’na bağlı okullar için böyle bir koşul söz konusu değildir.

Sonuç olarak ülkemizde okulöncesi eğitimde görev alacak öğretmenlerin eğitim durumlarında, çalışma statülerine ve aldıkları ücret dağılımında bir düzen yoktur.

BÖLÜM 3: OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI VE EĞİTİM PROGRAMLARI

3.1.Okulöncesi Eğitim Kurumları

Türkiye’ de okulöncesi eğitim kurumları çocukların yaşlarına göre **kreş**, **anaokulu** ve **anasınıfı** olarak çeşitlilik göstermektedir.

Aile ortamından ya da çeşitli nedenlerle anne bakımından yoksun, 0-3 yaş arası çocuklar için çalışan kurumlara **kreş** denilmektedir. Kreş programı ise bu yaş grubunda ki çocukların sağlıklı bakım, beslenme ve çeşitli gelişim alanları ile ilgili eğitimi kapsar. 4-6 yaş arası çocukların devam ettiği kurumlara **anaokulu** denilmektedir. Sadece 6 yaş grubu çocukların devam ettiği, anaokulu ve ilköğretim kurumları bünyesinde açılan sınıflara ise **anasınıfı** denilmektedir.

“Okulöncesi eğitim kurumlarında, kurumların özelliklerine göre değişik programlar uygulanmaktadır. Tarihsel süreç içinde zaman zaman Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış program örneklerine rastlanmıştır. Ancak bunların daha çok 3-6 yaş grubu için hazırlandığı, 0-3 yaş grubu için uygun olmadığı söylenebilir. 1992 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’nın Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğünü Kurması ile okulöncesi eğitimde program geliştirme çalışmalarına hız verilmiştir” (Gültekin, s.73).

Okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlar hizmet verdikleri üç farklı yaş grubu esas alınarak hazırlanmaktadır.

- 0-36 ay (0-3 yaş) Kreş programı
- 37-60 ay (4-5 yaş) Anaokulu Programı
- 61-72 ay (6 yaş) Anasınıfı Programı

Kreş Programı: “Program, 0-36 aylık çocuklarının bilişsel, dil, sosyal, duygusal, özbakım ve fiziksel gelişim alanlarına ait özellikleri dikkate alınarak: 0-12 ay, 13-24 ay ve 25-36 ay şeklinde üç ayrı gelişim evresine göre düzenlenmiştir” (MEB.1997;31)

“0-3 yaş arasındaki çocuklar için hazırlanan bu programın amacı, bu yaş grubundaki çocukların sağlıklı bakım, beslenme, bedensel ve ruhsal gelişimine katkıda bulunmaktadır” (MEB 1997;31).

Programın bakım ağırlıklı olduğu kadar çocukların gelişimini de desteklediği söylenebilir. Program, 0-3 yaş arasındaki çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak düzenlenmiştir. Programın içeriği, bu yaş grubundaki çocukların sağlıklı bakım, beslenme ve çeşitli gelişim alanlarıyla ilgili eğitimini kapsamaktadır. Programda bu yaş grubunun gelişim özellikleri çizelge halinde verilmiş; amaç ve davranışsal amaçlarla, bu amaçları gerçekleştirecek etkinlikler gösterilmiştir. Ayrıca, kreş programında çocuğun gelişimini desteklemek bakımından, çocukla ilgilenecek bir yetişkinin hangi konulara dikkat etmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Anaokulu Programı: Program, 37-60 aylık çocukların bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlardaki gelişimini desteklemek, hızlandırmak ve anasınıfı programına temel oluşturmak üzere düzenlenmiştir. Bu programın amacı, 37-60 aylık çocukların gelişim özelliklerine dayalı olarak saptanmış olan amaçların bu yaş grubundaki çocuklara kazandırılmasıdır. Anaokulu programında konuların öğretimi yerine, konular aracılığıyla çocukların belirlenen amaçlara ulaşmaları amaçlanmaktadır. Programda yer alan konular öğretmene rehberlik edecek özellik taşımaktadır.

Anasınıfı Programı: Bu program, 61-72 aylık çocukların tüm gelişimlerine yardım etmek, hızlandırmak ve ilköğretim programlarına temel oluşturmak üzere hazırlanmış bir programdır. Program, bir çerçeve program niteliğinde olup öğretmene rehberlik edici bir özellik taşımaktadır. Programda yer alan amaçlar, 61-72 aylık çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak saptanmıştır.

“Genel olarak birçok ülkede okul öncesi eğitim programının temel amacı ve hedefleri ülkenin yönetim yapısına bağlı olarak devlet, federal hükümet, eyalet ya da belediyelere bağlı eğitim birimleri ya da kurumlar tarafından belirlenmekte, fakat program esnek bırakılarak öğretmenin, öğrencilerin ve ailelerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde eğitim verilmesi beklenmektedir. Bu da, uygulamada çeşitliliği ortaya çıkarmaktadır” (Akçay, 2006:22).

“Programlar okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanmak üzere hazırlanmasına karşın, okulöncesi dönemde çocuğu olan aileler içinde yararlı olabilecek bir nitelik taşımaktadır. Aileler programlardan yararlanmak suretiyle çocuğun eğitimine katkı sağlayabilir, programları uygulayan öğretmenlerle işbirliği yaparak çocuğun gelişimine destek verebilir ve çocuğun okulda öğrendikleri ile aile içinde öğrendikleri arasında bir bütünlük oluşturabilir” (Gültekin, s.73)..

“Okulöncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olmamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar da kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi,

programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülebilmesi ile mümkündür” (Aral ve diğ, 2000).

“Bir toplumda hukuki temele dayalı evlilik ve akraba bağılılığı(anne, baba, çocuklar, büyükanne ve baba ile yakın akrabalar) oluşmuş, aynı mekanda yaşayan en küçük toplumsal kurum olarak tanımlanan aile, çocuğun okulöncesi eğitimi açısından önemli bir sosyal kurumdur” (Cavkaytar s.134).

Günümüzde ailelerin çocuğu için eğitim alma konusu desteklenmektedir. Çünkü aile çocukların sosyalleşmelerini sağlayan ilk ve en önemli kurumdur.

3.2.Okulöncesi Eğitimin Amaçları

Okulöncesi eğitim; çocuğun zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal yönünü geliştiren, sosyal çevreye ve ilkokula uyumunu kolaylaştıran sistemli ve bilinçli bir eğitim sürecinin ilk ve en önemli basamağıdır. Bu çok önemli aşamanın çocukların eğitiminde eksik kalması, telafi edilmesi imkânsız bir boşluğa neden olabilmektedir.

Okulöncesi eğitim ilkokul düzeyinde ders veren bir kurum değildir. Çocuğun genel gelişmesine katkıda bulunan bir eğitimidir.

Bu yaş grubundaki çocukların kendi yaşlarında oyun arkadaşlarına ihtiyaçları vardır. Çocuklar okulöncesi eğitim basamağında paylaşmayı, birlikte bir şeyler yapmayı öğrenirken ilerleyen yaşamları sırasında uyulması gereken toplumsal kuralların gerekliliğini de öğrenir.

Çocuklar, ileride okul için önemli olan temel bilgi ve becerileri de anaokulunda öğrenir. Örneğin; resim yapmak, sayı saymak, nesnelere ayırabilmek, kesmek yapıştırmak ... gibi

Okulöncesi eğitiminin amaçları, MEB'nın 2006 yılında Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak; yayınladığı 36- 72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programında şu şekilde belirtilmiştir:

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
- Onları ilköğretime hazırlamak;

- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak;
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak.

3.3.Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri

Okulöncesi eğitimin ilkeleri M.E.B'nin 2006 yılında yayınladığı 36- 72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programında şu şekilde belirtilmiştir:

- Okulöncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.
- Okulöncesi eğitim çocuğun psiko motor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilköğretime hazır duruma getirmelidir.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır.
- Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.
- Okulöncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
- Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır.
- Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.

- Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.
- Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksini duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.
- Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.
- Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.
- Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.
- Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.
- Okulöncesi eğitimde çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.
- Okulöncesi eğitimde değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

3.4.Okulöncesi Eğitimin Önemi

“Her toplum; çocuklarının beden, duygu, zihin gelişimini ve toplum açısından sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarını, hayata başarılı bireyler olarak katılmalarını sağlayacak şekilde yetişmelerini ister. Yapılan bilimsel araştırmalar ve çağdaş eğitim alanında ki uygulamalar, nitelikli, sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip bireyleri yetiştirmek için eğitime çok küçük yaşlarda başlanmasının gerekli olduğunu ortaya koymuştur” (Zembat ve diğ., 1997).

“Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmeye bağlıdır. Çocukların, özelliklerini bilmeden verilen eğitim, hem güçtür hem de tamamen tesadüflere kaldığı için hata yapılmasına ve istemeyerek de olsa onların zarar görmesine yol açabilmektedir” (Aral ve diğ.,2000).

Çocuk ilk eğitimini ailede alır. Çocuğun bakım ve eğitiminin birincil sorumlusu olan anne-babalar, onun öğrenim ve gelişiminde en önemli rolü oynarlar. Anne babanın öğrettikleri ve yakın çevreden alınan bilgiler, çocuğun yaşamını önemli şekilde etkiler.

Ancak: günümüzde çocuğu etkileyen çevre sadece aile ile sınırlı bir ortamdır ibaret değildir. Artık çocuklar aileleri ile birlikte televizyon, sinema, kitap, dergi, gazete gibi iletişim araçlarından da etkilenmektedirler. Bir çocuğun sadece aile ilişkilerinden etkilenerek büyüdüğü söylenemez. Bir çocuğun yanlış kazanımlar elde etmemesi için okulöncesi eğitim kurumları ile desteklenmesi gerekmektedir.

“Çünkü; okulöncesi eğitim kurumları, ailenin sunduğu sınırlı olanakları zenginleştiren, çocuklara gerek fiziksel, gerekse zihinsel ve sosyal gelişimleri açısından daha yeterli bir ortam sunan eğitsel ve sosyal bir çevredir. İnsan ilişkilerinin inceliklerini toplumun sosyal değerleri ve istekleri doğrultusunda öğreten bu çevre, çocuklarda okul yaşamının beklentilerine uygun davranışları geliştirme açısından da büyük önem taşır” (Oğuzkan ve Oral, 2000).

“Okulöncesi eğitim kurumları çocuğun ev ortamı dışında çevresiyle etkileşimde bulunduğu merkezlerdir. Çocukların ilgi, gereksinim ve yeteneklerine uygun zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan ve gelişimlerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendiren bu kurumlar sadece çocuğun evde öğrendiği bilgi ve deneyimleri pekiştirmekle kalmaz, aynı zamanda birçok beceri ve kavramları da çocuğun yaparak yaşayarak öğrenmesine yardımcı olur.” (Sevinç ve Bayhan, 2006)

“Bu dönemin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve çocuğun eğitiminin sağlanabilmesi yönünden en etkili kurumlar şüphesiz okulöncesi eğitim programlarının uygulandığı kurumlardır”(Zembat ve diğ.,1997).

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumları bir bakım yeri olarak düşünülmemekte düzenli eğitimin ilk basamağı olarak kabul görmektedir. İlkokula başlamadan önce okulöncesi eğitim almak gelecek eğitim aşamalarına birçok yönden hazır olmayı ifade eder. Bu dönemde kazanılan toplumsal alışkanlık ve tutumlar çocuğun ilerleyen eğitim basamaklarında yaşayabileceği sorunları çok aza indirecektir.

Okulöncesi eğitim her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Okulöncesi eğitimin bu derece önem kazanmasına ve yaygınlaşmasına konu ile ilgili yapılan araştırmaların ve eğitim politikalarının da etkili olduğunu söyleyebiliriz. Bu araştırmalardaki ortak noktaları şöyle sıralayabiliriz.

- İnsan yaşamının ilk yıllarının, sonraki yıllar üzerinde etkili olduğu,
- İlköğretimde çocuğa kazandırılmaya çalışılan soyut öğrenmelerden önce bir hazırlık geçirmenin yararlı olduğunun kabul görmesi,

- Aile kurumundan sonra çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir yeri olduğunun anlaşılması ile ailedeki eğitim eksikliklerinin okul öncesi eğitimle giderilmeğe çalışılması,
- Aile yapısında değişiklik olması ve “çekirdek aile” tipinin yaygınlaşması ve kadınların ev dışında aileye ekonomik gelir getiren bir işte çalışmaya başlaması. Çocukların artık apartman dairelerinde ve büyük şehirlerde büyümek zorunda kalması,
- Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin ülkelerin eğitim politikalarında vurgulanması,
- Çocuk için gerekli olan en etkin eğitimin anne, baba ve öğretmenin birlikte çalışması sonucu gerçekleştiğinin vurgulanması.

BÖLÜM 4: OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN EĞİTİME KATILIMI

4.1.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımı

Okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımı; çocukla birlikte yaşayan bireylerin çocukların gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmalarını için organize edilmiş etkinlikler bütünüdür. Bu bireyler genellikle anne ve babalardır ama anne ve babaların olmadığı zamanlarda eğitime katılan çocuğun birlikte yaşadığı diğer akrabalar olacaktır.

“Ailenin okulöncesi eğitime katılmasının anlamı bir eğitimciden diğerine değişebilir. Bu tanımda ki ortak nokta, aile ve okul arasındaki ilişkinin ailenin çocuğun eğitiminde daha etkin rol almasını sağlamak fikridir” (Aksoy ve Turla,1999).

“Aile katılımında, çocukların ilk eğitimcilerinin anne, babaları olduğu görüşünden yola çıkılarak, aileleri destekleyici, onları çocuk gelişimi ve eğitimi hakkında eğitici ve çocuklarının eğitimine katılmalarını sağlayıcı şekilde sistematik ve kurumsal eğitimle evdeki eğitimi paralelleştiren bir yaklaşım sergilenir” (Şahin ve Ünver, 2005).

Okulöncesi eğitim ortamları çocuğun aileden bağımsız hareket edebildiği çok önemli bir sosyal çevredir. Okulöncesi eğitime başlayan çocuk ve ailesi yeni bir sosyal ve psikolojik ortama girerek sosyal çevrelerini de genişletirler. Örneğin; ailenin, önceleri anne-baba, kardeşler, aile büyükleri, akrabalar ve aile dostları ile olan ilişkileri, artık okul yönetimi, öğretmenler, okuldaki yardımcı personel, çocuğun okul, sınıf arkadaşları ve onların aileleri ile daha da genişleyecektir. Aileler eğitimin içerisine alınarak okulöncesi eğitim anlamlı bir hale getirilir.

“Son yıllarda yapılan araştırmalar okulöncesi dönemde çocuğun genel gelişimi ve eğitiminde ailenin rolünün önemini vurgularken, çocuk ve ailenin ayrılmaz bir bütün olduğunu ve bu dönemde ailelerle birlikte çalışılmasını gündeme getirmiştir”(Ensari ve Zembat, 1999).

“Ülkemizde çocuk yetiştirilmesi ve eğitimi konusunda anneler daha ön plandadır. Bu açıdan özellikle annelerin bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi çok büyük önem taşımaktadır” (Oktay, 2000:92).

“Özellikle, anne ve babaların çocuklarının okulda öğrendiklerini ev ortamında uygulayabilecek geliştirebilecek nitelikte olması, sosyal becerilerin okuldan günlük yaşama genellenebilmesini ve okuldaki amaçlara ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır” (Caykavtar, 2000:138).

“Birçok okulöncesi eğitim kurumu aileleri çocukların eğitimine katmak için çeşitli programlar başlatmakta ve bunun için zaman harcamaktadırlar” (Zembat ve Haktanır 2005:112) “Ruh ve beden sağlığı yerinde olan, mutlu ve üretken bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilerek toplum refahının artırılması için çocukların eğitimine önem vermek gerekmektedir” (Erkan ve Durmuşoğlu 2006:351).

Okulöncesi eğitim kurumlarında, ailenin eğitime katılımı 2006 yılında yayınlanan eğitim programında da belirtilmiştir. Daha önce hazırlanan okulöncesi eğitim programlarında da ailenin eğitime katılımlı etkinlikleri üzerinde durulmuştur fakat Diğer programlardan farklı olarak aile katılımı ön plana çıkartılmış ve çeşitlendirilmiştir. Görülüyor ki ülkemizde, ailenin eğitimin içerisinde yer almasını sağlayacak etkinliklerin planlanması çok yeni bir adımdır.

“Türkiye de uygulanmakta olan ana- baba eğitim projeleri, ABD’deki Head Start Projesini ve İngiltere, İspanya, İtalya ve İsrail’de uygulanmakta olan Hippy Projesini temel almıştır” (Ensari ve Zembat: 1999).

“Türkiye’de Gazi Üniversitesi, mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı ve Boğaziçi Üniversitesi’nde kurulan Anne Çocuk Eğitim Vakfı tarafından başlatılan anne-çocuk ilişkileri ve çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Daha sonraları bu programlar 1993-1994 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ve UNICEF’in işbirliği ile yaygınlaştırılmaya başlanmıştır. Anne-çocuk eğitim programı adı altında yapılan bu çalışma, özellikle annelerin sıfır-altı yaşındaki çocuklarıyla gerçekleştirebilecekleri (Gazi Üniversitesi 0-4, Boğaziçi Üniversitesi 5-6 yaşında çocuğu olan annelere yönelik) eğitim etkinliklerini içermektedir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü’nde başlatılan ve bugün çeşitli kurum ve kuruluşlarca sürdürülen Ana-Baba Okulu Programları da aile merkezli eğitim için bir örnek teşkil etmektedir” (Aral ve diğ, 2000:45).

Son yıllarda birçok sivil toplum kuruluşu Türkiye’deki eğitimin iyileştirilmesine katkıda bulunmak için ciddi çalışmalara başlamışlardır. Bu kuruluşlardan biri olan AÇEV, özellikle bu amaç için hazırlanan bir okulöncesi çocuk eğitimi programı kullanarak okulöncesi çağıdaki çocukların evde eğitilmesini desteklemek için annelerin

eğitimiyle aktif olarak OVÇEP adı altında uygulanan aile eğitimi çalışmaları bulunmaktadır. Ancak bu programı uygulayabilmek için ise bir takım yeterliliklere sahip olunması gerekmektedir.

“Okulöncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olmamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklarda kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi, programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülebilmesi ile mümkündür” (Aral ve diğ., 2000;168).

“Okulöncesi eğitime anne-babanın katılabilmesi için öncelikli olarak, onların program hakkında bilgilendirilmeleri, hatta yazılı olarak programın verilmesi gerekmektedir. Bu tip bilgiler çocuklar için mümkün olan en iyi düzenleme ve uygulama hakkında bilinçli bir karar vermede aileleri güçlendirecektir. Program hakkında verilen yazılı bilgiler aile ve okul arasında iyi bir iletişim ve anlaşma için sağlam bir temel oluşturur” (Aksoy ve Turla, 1999:44).

4.2.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının Amacı

Yetişkin eğitiminin önemli bir konusu olarak ailenin eğitime katılımı, MEB okulöncesi eğitim programının bir öğesi olarak da ele alınmaktadır. Okulöncesi eğitimde aile katılımını ile ulaşılmak istenen nokta, eğitimde devamlılığı ve btnliğ sağlamaktır. Aile bilinçlendirilerek okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi gerekmektedir. Böylece ocuğun tüm gelişimine katkıda bulunularak onun sahip olduğu kapasiteyi maksimum düzeyde kullanması sağlanabilecektir.

Ayrıca ocuk ve aile açısından ilerleyen dönemlerde oluşabilecek problem durumları için önlem alınması ve eğitimin başarısı sağlanacaktır.

4.3.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının nemi

Aile kurumu toplumu oluşturan en küçük sosyal kurumdur. Sağlıklı bir toplum oluşabilmesi için anne babaları ocuk eğitimi konusunda bilinçlendirmek, onlara çocuğunun okul hayatının bir parçası olduğunu hissettirmek çok önemlidir. Birçok aile çocuklarının eğitiminde söz sahibi olmaları gerektiğinin farkında olmasalar bile, yapılan çalışmalar bunun önemini ortaya koyar niteliktedir. Aile bireylerinin okulöncesi eğitime katılmasıyla eğitim daha etkili hale gelir. Aile içinde ve okul yapısında değişiklikler oluşacağından eğitimsel reformları gerçekleştirmek kolaylaşacaktır. Ailenin ocuğun hayatındaki rolü ve önemi pekişeceğinden ailenin çocuğunu tanınasına ve aile olarak çocuklarıyla neler paylaştıklarını görebilmesini

sağlar. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda ki bilgi ve becerilerini artacağından ortaya çıkabilecek problemler önlenip alternatif disiplin yöntemleriyle sorunlar çözümlenir.

“Özellikle sosyo- ekonomik düzeyin düşük olduğu yerlerde böyle bir eğitime gerek duyulmaktadır. Bu tür eğitimde ki temel amaç; ana-babaların her türlü gelişimini destekleyici davranış sayısını artırarak, onlara en iyi şekilde yardımcı olabilecek tavır ve tutum geliştirmelerine yardımcı olmaktır” (Mağden, 1993:173).

“Okulun da, anne babanın da amacı, çocuklara daha iyi bir eğitim ortamı yaratmak olduğuna göre; okul ve aileler arasında sağlanabilecek işbirliği, okulun, çevrenin imkanlarından da yararlanarak, daha iyi, daha zengin bir eğitim ortamı haline gelmesinde büyük katkı sağlayacaktır” (Oktay, 2002:205).

4.4.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımının Faydaları

Okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımı yeni bir konu olmamasına karşın son eğitim programlarında önem kazanan bir konudur. Bu anlamda toplumsal bilinç oluşturma konusunda pek çok ülkede çeşitli çalışmalar ve yoğun kampanyalar yürütülmektedir.

Bu konuda yapılan araştırmalardan çıkarılabilecek temel sonuç, ailelerin okula katılımının çok yönlü olumlu etkileri olabileceği yönündedir. Ülkemizde ise okul-aile- eğitim ilişkileri bağlamında yapılan araştırmalardan çıkarılabilecek temel sonuç ise, özellikle eğitsel konularda sağlıklı bir iletişim ve işbirliğinin olmadığıdır.

“Okulöncesi eğitim programları ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, aileler tarafından desteklenmediği sürece etkili olmamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklarda kalıcı davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi, programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülebilmesi ile mümkündür” (Aral ve diğ., 2000;168).

“Çocuğun kalıtsal olarak getirdiği özelliklerin gelişme düzeyi ve bu özelliklerin nasıl biçimleneceği, gelecek yaşamını nasıl etkileyeceği, ailenin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel niteliği, çocuklarına sağladığı uyarılar, aile bireylerinin birbirleri ve çocukları ile olan ilişkileri, çocuk yetiştirme tutumları, sözel iletişim biçimleri nasıl bir model oldukları, sağlık, beslenme, gelişim ve eğitim konularındaki bilgileri gibi aile ortamı ile ilgili pek çok değişkene bağlıdır. Çocuğun gelişiminde ve eğitiminde bu denli etkileri olan aile üyelerinin, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri, bir program dahilinde eğitilmeleri ya da en azından çocukları ile ilgili eğitim yaşantılarına katılarak etkileşimde bulunmaları sağlanmalıdır”(Akt: Kaya ve Gültekin, 2003).

4.5.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılımını Engelleyen Faktörler

Okulöncesi eğitim kurumlarının uygulamaya çalıştığı, ailenin eğitime katılım programları, zaman zaman yetersiz kalabilmektedir. Özellikle okulöncesi eğitim kurumlarının birçoğunda aile, programın dışında kalmaktadır.

Ailenin eğitime katılımı uygulamalarının gerçekleştirilememe nedenlerine üç açıdan yaklaşmak gereklidir.

- Aileler
- Öğretmenler
- Yöneticiler

4.5.1.Aileler

Çoğu zaman bir öğretmen için aileleri eğitimin içerisinde olmalarını sağlamak güçleşebilmektedir. Ailelerin eğitimin içinde olmalarını engelleyen faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Okula yönelik olumsuz tutumlar, öğretmenlerin ve yöneticilerin iletişimlerinin yetersizliği,
- Anne ve babanın yeterince zamanının olmadığı ifade etmesi. Çeşitli nedenler (katılım için olanakların yetersizliği, işteki ya da evde ki diğer sorumluluklar, ailede ki sağlık sorunları, aile de bakıma muhtaç kişilerin bulunması...) öne sürmeleri,
- Ailelerin eğitim düzeylerinin düşük olması veya farklı sosyal kültürel yapıya sahip olmaları nedeniyle oluşan güven eksikliği,
- Öğretmenlerin katılım programları hakkında gerekli yönlendirmeleri yapamaması.

4.5.2.Öğretmenler

Ensari ve Zembat 1999 yılında yapmış oldukları çalışmada; öğretmenler açısından aile katılımı çalışmalarını uygulayamama nedenlerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Öğretmenlerin ailenin eğitime katılım etkinliklerinin yararlı olduğuna inanmamaları
- Öğretmenlerin ailenin eğitime katılımı etkinliklerini planlamanın çok zaman aldığına inanmaları
- Öğretmenlerin aileleri sınıf içi ve dışında uygulanan etkinliklere katılmaları için nasıl teşvik edeceklerini bilmemeleri
- Öğretmenlerin aileler sınıf içerisinde yer aldığına hem aile bireylerini hem de çocukları idare etmenin zor olacağı düşüncesi ile bu durumun kargaşalığa yol açacağını düşünmeleri
- Öğretmenlerin ailelerin kendileri ile ilgili durumları başka meslektaşlarına veya çevreye aktaracakları korkusu
- Ailelerin, öğretmen ve çocuk arasındaki ilişkiyi kıskanmaları üzerine öğretmenlerin bu etkinlikleri düzenlemek istememeleri (Ensari ve Zembat , 1999)

4.5.3 Yöneticiler

Ensari ve Zembat 1999 yılında yapmış oldukları çalışmada yöneticiler açısından aile katılımı çalışmalarını uygulayamama nedenlerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Yöneticilerin ailelere karşı olumsuz tutumlarının olması ve onlara gerekli ilgiyi göstermemeleri
- Yöneticilerin ise ailelerin işbirliğine karşı ilgisiz oldukları (Ensari ve Zembat, 1999).
- Yöneticilerin yeteli zamanlarının olmadığını öne sürmeleri
- Yöneticilerin okulun ekonomik koşullarının uygun olmadığı gerekçesi ile aile eğitimi çalışmalarına önem vermemesi

BÖLÜM:5 OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA AİLENİN EĞİTİME KATILIMINI SAĞLAYAN ETKİNLİKLER

5.1.Okulöncesi Eğitimde Ailenin Eğitime Katılım Etkinliklerini Planlarken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Okulöncesi eğitimde çocuklarının eğitim gördüğü sınıflarda gerçekleşen etkinliklere aileleri, dahil etmek, aile katılım programının en önemli fakat aynı zamanda en zor aşamalarındandır. Öncelikle okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin ailenin eğitime katılım çalışmalarının önemine inanmaları ve aileyi okul ortamından soyutlamak yerine, kurumda verilen eğitimin aile tarafından desteklenirse kalıcı olacağını kabul etmeleri gerekir.

“Okul aile iş birliği süreci, ailelerin çocuklarını okula ilk kayıtlarını yaptırdıkları andan itibaren başlamıştır. Böylece öğretmenlerin “aile katılımı programı felsefelerini” belirledikten sonra ellerinde, kayıtlar sırasında edinilen çocuk ve aileye ilişkin temel bilgiler mevcut olacaktır. Çocuklar ve aileler ile ilgili elde edilen bu ilk bilgiler, aile katılımı programının genel çerçevesini oluşturacaktır” (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2005).

Ailelerin çocuklar için uygulanan program hakkında birçok konuyu öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Okulun ilk dönemlerinde öğretmen ailelerin eğitime katılımlarını sağlamak için, okulöncesi eğitim programı hakkında bilgi vermeli, sınıf içi ve dışı etkinlikleri açıklamalıdır. Daha sonra her veli için özel bir zaman oluşturarak çocuklarla nasıl iletişim kurduğunu, onlarla nasıl konuştuğunu, hangi durumlarda yardım ettiğini, nasıl rehberlik ettiğini gözleme fırsatı sunmalıdır. Böylece anne babaların çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve tutumları gelişirken ve evde çocuğunun gelişimini nasıl destekleyebileceklerini öğrenmeleri de sağlanmış olacaktır.

“Ailenin eğitime katılımını sağlamak için ailelere olumlu düşüncelerle yaklaşmak önemlidir. Aile bireylerinin çocuğu daha iyi tanıdığını ve çocuk hakkında öğretmenden daha fazla deneyime sahip olduğunu, kendi çocuğunun eğitiminde geçerli olabilecek yöntemler bildiğini kabul etmek gerekir. Ayrıca aile bireyelerine karşı anlayışlı, hoşgörülü, esnek ve demokratik bir tutum sergilemek, ailenin çalışmalara katılımını kolaylaştırmak açısından önemlidir” (M.E.B. 2006:77).

“Öğretmen yıllık planda eğitim programına; yeni eğitim yılında gelecek çocukların ve ailelerinin özellikleri ve gereksinimlerinin ortalama olarak neler olabileceğini tahmin ederek ona göre aile katılımının nasıl sağlanacağı (aile katılım etkinliğinin adı, tarihi, konusu, varsa çağırılması düşünülen uzman konuk ve onunla ilgili hazırlıklar, ebeveynin sınıfa katılımı ile ilgili yapılması

gerekenler, veli toplantıları, bülten tahtası, broşür, afiş hazırlıkları vb.) ile ilgili hazırlıklara ilişkin açıklamalara yer vermelidir. Öğretmen, eğitim yılı içinde yapacağı değişiklikleri değerlendirmede belirterek bunlara yıllık planında yer verebilir. Çalışmaların detaylandırılması, ihtiyaç belirleme çalışmalarının sonuçlarına göre yapılmalıdır” (Kandır, 2002: 41).

Ancak anne babalar her zaman kişisel özellikleri, maddî olanakları ve yaşam koşullarındaki özel durumlar nedeniyle programa aktif olarak katılamayabilirler ya da katılmak istemeyebilirler. Anne babalar bu konuda zorlanmamalı, sınıf dışındaki etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır. Böyle anne-babalar için öğretmen aile ile birlikte çalışarak kendi yetenekleri, ilgileri ve kariyerlerini kullanabilecekleri sınıf etkinlikleri geliştirmelidir

5.2.Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailelerin Katılabileceği Etkinlikler

“Başarılı bir programın çeşitli türlerde aile katılımını sağlama ve ailelere; dinleyici olma, evde görevi üstlenme, program destekleyicisi olma, danışmanlık ve karar verici olma gibi çeşitli rolleri verme özellikleri vardır. Her biri farklı yerlerde, farklı materyaller ve kaynaklar gerektiren ve farklı sonuçlara yol açan aile katılımı etkinlikleri şunlardır” (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2005).

Okulöncesi eğitim kurumlarında ailelerin eğitime katılımını sağlamak amacı ile okul, öğretmen ve aileler tarafından yapılabilecek etkinlikleri şu şekilde sıralayabiliriz;

- Okul yönetimi tarafından düzenlenen aile eğitim etkinlikleri
- Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerle iletişim kurma etkinlikleri
- Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerin eğitim programına etkin katılımını sağlayan etkinlikler (Ailelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklere katılımı)
- Öğretmen tarafından düzenlenen ailelerin eğitim programının bir parçası olarak evde yürütebileceği etkinlikler
- Öğretmen tarafından düzenlenen çeşitli konularda ailelerin eğitimini amaçlayan etkinlikler
- Aileler tarafından düzenlenen ailelerin okul yönetimine ve karar verme süreçlerine katılımı şeklindeki etkinlikler

5.2.1.Okul Yönetimi Tarafından Düzenlenen Aile Eğitim Etkinlikleri

Okul yönetimi ve öğretmenler tarafından düzenlenen aile eğitim etkinlikleri aileleri bilgilendirmek amacı ile yapılır.

“Aile eğitim etkinlikleri çocuk sağlığı, gelişim, davranış yönetimi, iletişim, beslenme, ruh sağlığı gibi konularda ailelerin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve planlı çalışmalardır” (M.E.B. 2006:77).

Aile eğitimi; okulun belirleyeceği bir plan dahilinde toplantı, konferans, uzman rehberliğinde bireysel görüşme ya da makale, broşür, el kitabı, dergi, afiş, eğitim panosu, Web-sayfası, görsel sunu, film veya CD... gibi araçlar kullanılarak yapılabilir.

Çalışmalara başlamadan önce ailelerin ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemek amacı ile “**Aile ihtiyaç belirleme formu**” verilmelidir. (Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılabilecek örnek bir ihtiyaç belirleme formu ekler bölümünde verilmiştir.)

“Bu formların analizi sonucunda ortaya çıkan ihtiyaçlara göre hangi konunun hangi etkinlik yoluyla ve ne zaman yapılacağı planlanmalıdır” (M.E.B. 2006:77) Burada bu alanla ilgili olarak yapılabilecek eğitim toplantıları, konferanslar, eğitim panoları ve Web-sayfası olarak üç etkinlikten söz etmek istiyoruz

Eğitim toplantıları, her eğitim öğretim yılının başlangıcında ve içinde okul yönetimi ile öğretmenler birlikte okulöncesi eğitimin amacını, önemini ve programını anne-babalara tanıtan ve onların birbirlerini tanımalarını, paylaşımında bulunmalarını sağlayan eğitimle ilgili bilgilerin sunulduğu bir etkinliktir

“Öncelikle toplantının konusuna ve adına karar vermek gerekmektedir. Ailelerin gereksinimlerine yanıt verecek bir toplantı olması katılımı artıracığından ihtiyaç belirleme çalışmalarında çocuğun gelişimi ve eğitimine ilişkin olarak en çok gereksinim duyulan konu seçilmelidir” (Ömeroğlu ve Can Yaşar;2005).

“Toplantı sonunda gelecek toplantı ile ilgili planlamalar bittikten sonra olumlu duygular ifade edilmeli, anne babalar iş birliğine davet edilmelidir” (Ömeroğlu ve Can Yaşar; 2005).

Eğitim toplantıları grup toplantıları olarak düzenlenebileceği gibi bireysel görüşmeler yoluyla da yapılabilir. Bu tarz toplantıların ailelerin, çocuk gelişimi ve eğitimi ile ilgili

bilgilerini artırırken, anne babalık yeteneklerinin desteklenmesini de sağlayacaktır. Özellikle sene başında yapılan toplantılar ailelerin eğitime adaptasyonu açısından çok önemlidir.

Konferanslar, önceden belirlenen konularda ya da genel konularda öğretmen, yönetici ya da davet edilen bir konuk tarafından verilebilir. Aslında her okulöncesi eğitim kurumunda çocukların, büyüme, gelişim ya da sorunlarını ailelerle tartışmak için belirli aralıklarla düzenlenmelidir. Düzenlenen konu ile ilgili bir uzman davet edildiğinde, önceden uzman ile görüşülerek konu içeriği gözden geçirilmeli, bilgilerin uygulanabilirliği ve ifadelerin anlaşılabilirliği kontrol edilmelidir.

Eğitim panoları, Okul yönetimi tarafından ailelerin rahatlıkla görebileceği bir alanda, bir konu başlığı belirlenerek, dikkati çekecek bir tarzda hazırlanan, kolay okunabilir özellikte ki panolardır. İstenirse bu konularda ki yazılar birkaç sayfalık bültenler şeklinde basılıp çoğaltılarak ailelere dağıtılabilir

Web-Sayfası; internet aracılığı ile yazı, resim, ses, film, animasyon gibi pek çok farklı verilere etkileşimli bir şekilde ulaşmayı sağlar. Hiçbir ücret ödenmeden pek çok bilgiye ulaşabilmektedir. Günümüzde okullara ait web-sayfaları eğitim amacı ile kullanılmaktadır. Böylece aileler okul ile ilgili bilgilere ve yapılabilecek çalışmalara rahatlıkla ulaşabilecektir.

5.2.2.Öğretmen Tarafından Düzenlenen Ailelerle İletişim Kurma Etkinlikleri

Okulöncesi eğitim kurumlarında aileleri okulda yapılanlar hakkında bilgilendirmek ve anne babaları okulla birlikte hareket etmenin önemine inandırmak amacı ile çeşitli iletişim kurma etkinlikleri kullanılabilir. Yapılabilecek bu çalışmalar kendi başına bir aile katılım çalışması olarak değerlendirilmemelidir. Aile katılım çalışmalarını yürütebilmek için öğretmenlerin velilerle iletişim sağlamak için kullanabileceği yöntemlerdir.

Yapılabilecek çalışmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Geliş-gidiş zamanları
- Telefon görüşmeleri

- Etkinlik Dosyaları
- Teyp kayıtları
- Fotoğraflar
- Kitapçık, dergi, gazete, broşür, afiş
- Duyuru panoları (Bülten Tahtaları)
- Haber mektupları
- Dilek Kutuları (Öneri Kutuları)
- Yazışmalar
- Toplantılar
- Okul ziyaretleri
- Ev ziyaretleri
- Bireysel Görüşmeler
- Dönem sonlarında her bir öğrenciye ait çocuklarının genel durumunu değerlendiren bir gelişim raporu sunma
- Bilgisayar Kameraları
- Elektronik Posta (E-Mail veya E-posta)

Geliş-gidiş zamanları

“Öğretmen, aileler çocuklarını okula bırakırken veya okuldan alırken onlarla karşılaşmaya ve selamlaşmaya özen göstermelidir. Bu, ailelerle iletişimin başlangıcıdır” (Aral ve diğ., 2000;168).

Örneğin o gün için yapacağı hazırlıkları anne-babalar gelmeden önce tamamlamalı ve anne-baba daha rahat bir ortamda karşılanmalıdır.

Çocuk anne veya babası ile okulöncesi eğitim kurumuna geldiğinde mümkün olduğunca sıcak karşılanmalıdır. Öğretmen, gecenin nasıl geçtiğine ilişkin sorular sorabilir. Örneğin “iyi uyudun mu?”, ”Hastalığı nasıl oldu?”, “Dün gördüğümüz sincabı size anlattı mı?” vb.

Öğretmen o günün planları hakkında da anne ve babalarla konuşabilir: “Bugün biz okulda ekmek pişireceğiz, bir kısmını sizin için saklayacağız” ya da “Bugün çocuklarla konuşmak için bir dışçı gelecek” vb.

Bu tür bilgiler anında ve plansız olarak tamamen iletişim için kullanılacak spontan yöntemlerdir..

Aynı şekilde ailede, çocuk hakkında, öğretmeni bilgilendirebilir: “Burak bu gün çok mutlu, bu gün yaptığı kaleyi tamamlamak istiyor.”, “Aslı bugün biraz rahatsız, onu yakından izlemeniz gerekebilir.” gibi... Öğretmen benzer iletişimleri çocuğun sanat etkinliklerini ailesine vererek akşamüzeri de kullanabilir.

Telefon Görüşmeleri

Anne babalar tarafından tercih edilen memnunlukla karşılanan bir iletişim yoludur. Bu nedenle Telefon görüşmeleri yolu ile ailelerle sık sık iletişim kurulmalı bu amaçla öğretmenler tüm velilerin telefon listesini yapmalıdır. Hatta bu listeyi bütün velilere dağıtarak veliler arasında da olumlu ilişkilerin oluşmasına ve artmasına da olanak sağlanmalıdır.

Telefon görüşmeleri sadece acil durumlarda problemlerin iletilmesi amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olmaktadır.

Telefon görüşmelerinde bir sorun tartışılmamalı sorunları tartışmak için yüz yüze görüşme tercih edilmelidir.

Etkinlik Dosyaları

“Her bir çocuğun büyüme ve gelişim kayıtları için öğretmen toplu dosyalar tutmalıdır. Sağlık kayıtları, gelişim çizelgeleri ve anekdot kayıtları toplu dosyalarda bulunabilir” (Temel,2001; 347).

Öğretmen, gün içerisinde gerçekleştirilen serbest zaman etkinlikleri veya okuma yazma türünden gerçekleştirilen etkinlikler için her çocuğa ait bir dosya oluşturmalıdır. Etkinliğin gerçekleştirildiği gün oluşan bir olay varsa not alınarak kaydedilmeli bunlardan aileler haberdar edilmelidir. Ayrıca öğretmen, aileleri çocuğun resim yaparken kullandığı renk isimleri, söylediği şarkılar ve dil ile ilgili diğer ayrıntılar hakkında da bilgilendirmelidir.

Bu dosyalarda çocuğun yaptığı etkinlikler tarihleri ile birlikte düzenli olarak yer almalıdır. Çocuğun sosyal ve psikomotor gelişimleri objektif olarak kaydedilmelidir. Ancak bu şekilde çocuğun büyüme ve gelişiminin seyri sağlıklı biçimde izlenebilir.

Teyp kayıtları

Öğretmen anaokulunda her zaman kayıt almaya hazır bir teyp bulundurmalıdır. Çocukların yeni öğrendiği şarkıyı, arkadaşları ile konuşmalarını, yeni öğrendiği bir sözcük ya da kavramla ilgili konuşmalarını kaydederek bu önemli olayı ailelerle paylaşmalıdır. Böylelikle aileler sınıfta yapılanlar sayesinde çocuklarını daha iyi tanıyacaklardır.

Fotoğraflar

Her okulöncesi eğitim kurumunda bir fotoğraf makinesi mutlaka bulunmalı ve öğretmen fotoğraf makinesini kullanmayı bilmelidir. Çocuk için ilk olarak gerçekleşen gelişimsel olaylar ve diğer bütün hatırlanması gereken olaylar fotoğraf makinesi ile kayıt edilebilir. Bu fotoğraflar sınıftaki panoya asılabilir ya da armağan olarak anne-babaya verilebilir. Böylece aileler bu gelişmeleri daha iyi takip edebilir ve pekiştirebilirler. Fotoğraflar gezilerde, yemek sırasında, kahvaltıda ya da oyun etkinlikleri sırasında çocuklar tarafından da çekilebilir. Çekilen bu fotoğraflar albümlere konabilir. Bu şekilde çocukların fotoğraflar hakkında konuşmaları ve gurur duymaları sağlanır.

“Günlük olaylar sırasında çekilen slaytlar ebeveynlere veli toplantılarında gösterilebilir ya da toplumsal ve gönüllü kuruluş toplantılarında gösterilebilir. Slaytlar, ebeveynlere okul öncesi programlarını, amaçları ve hedefleri göstermede yardımcı olabilir” (Temel,2001;344).

Kitapçık, dergi, gazete, broşür veya afiş türünden dökümanlar

Aileleri bilgilendirmek ve eğitmek adına okulöncesi eğitim ile ilgili çeşitli konularda kitapçık, dergi, gazete, broşür veya afiş... türünden çalışmalar öğretmenler tarafından hazırlanabilir. Bu çalışmalar da, anne ve babaların evde çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri faaliyetler, oyun örnekleri, okulda öğrenilen yeni kavramları pekiştirici çalışmalar önerilebileceği gibi; ay içerisinde öğrenilen şarkı, bilmece ve tekerlemelerden örnekler verilebilir.

Duyuru panoları (Bülten Tahtaları)

Duyuru panoları pek çok okulda ailelerin çocuklarını okula getirdikleri veya almaya geldikleri zaman okuyabilecekleri yerlere yerleştirilen “**bülten tahtaları**” şeklindedir. Bu panolarda Çocukların günlük yaptığı etkinlikler, ailelerin çocuklarıyla yapabilecekleri etkinlik ve oyun örnekleri, inceleme gezileri, konferans veya davetlerle ilgili duyurular, çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuğun beslenmesi, oyun, anne- baba tutumları gibi konular ile ilgili makaleler, gazete kupürleri, broşürler, afişler, haftalık yemek listesi, çocukların etkinlikler sırasında çekilen fotoğrafları ve acil telefon numaraları vb. bilgilere rastlamak mümkündür.

Ayrıca her öğretmenin kendi yaptığı etkinliklere göre hazırlayacağı dergi, broşür, el kitapları ve haber mektupları şeklindeki dökümanlar da tahtanın yanında bir masada bulundurulabilir.

Haber mektupları

Okulöncesi eğitim kurumu ve aile arasında iletişimi sağlayan önemli bir araçtır. Bu mektuplar, haftalık, aylık ya da on beş günde bir düzenli olarak hazırlanabileceği gibi gün içerisindeki bir olayın aktarımı şeklinde de olabilir.

Düzenli olarak hazırlanan haber mektupları ailelerin sınıf içerisinde gerçekleştirilen haftalık etkinlik programından haberdar olmalarını ve çocuklarıyla etkinlik hakkında konuşmalarını sağlayacaktır.

“Çocuk yetiştirme ile ilgili makaleler, oyuncak yapımı ya da evde çocuklarla yapılabilecek etkinlikler haber mektubunda yer alabilir. Ayrıca çocuklarla, personelle ya da ebeveynlerle ilgili haberler herkesin ilgisini çekecektir. Ayrıca

program etkinlikleri, okul öncesi ile ilgili çıkan yeni yasalar konusunda ulusal haberler, okul öncesi programdaki değişiklikler ya da araştırmalar haber mektupları aracılığı ile velilere duyurulabilir” (M.E.B. 2006:81).

“Haber mektupları sayesinde olaylardan haberdar edilen aile, kurumun kendisine değer verdiğini ve saygı duyduğunu düşünür” (Koç 1996;48).

(Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılabilecek bir haber mektubu örneği ekler bölümünde verilmiştir.)

Dilek Kutuları (Öneri Kutuları)

Aileleri eğitimin bir parçası haline getirmek için onların istek ve gereksinimlerini, eleştiri ve önerilerini yazarak bırakabilecekleri bir dilek kutusu okulöncesi eğitimi öğretmeni tarafından oluşturulmalıdır. Ailelerin buraya bıraktıkları yazılar dikkatlice incelenmeli ve bu konuda ailelere geribildirim sağlanmalıdır. Böylece öneri kutusu amacına ulaşmış olacaktır.

Yazışmalar

Yazışmalar ebeveynden okula, okuldan ebeveyne olmak üzere iki yönlü bir süreç içerisinde gerçekleşmelidir. Bu süreçte öğretmen memnuniyetine ya da önemli olaylara ilişkin notlar yazılabilir. Kesin kayıtların ve raporların tutulmasında çocukların katılmasının çok kritik önemi vardır. Yemek yeme, uyuma, fiziksel büyüme ve gelişim konusundaki kayıtlar yalnızca ebeveyn ve çocuk için değil öğretmen içinde çok önemlidir.

Veli Toplantıları

Veli toplantıları eğitici yönü olmakla birlikte okul yönetimi tarafından yapılan eğitim toplantılarından farklıdır. Öğretmenine ve eğitim öğretimi gerçekleştirdiği sınıfa özgüdür. Çocuklarla ilgili bilgilere de yer verilen özel bir andır.

“Bu toplantılar eğitim yılı başında ve sonunda olmak üzere senede iki kez yapılmalı ve belirli bir gündem izlemelidir” (Kuzu, 2006:28). Dönem başında yapılan toplantılar ailelerle tanışma fırsatı sağlarken, okulöncesi eğitimin önemi ve okul öncesinde yapılan çalışmaların neler olduğu, amaçlar ve program anne-babalara anlatılır. Daha

sonraki toplantılarda da yapılan uygulamalarda hedeflere ne kadar ulaşıldığı hakkında bilgi verilir. Son toplantıda ise değerlendirme yapılır ve önerilerde bulunulur.

Öğretmen, toplantılarda aileleri konuşmaya teşvik etmeli ve grubu yönlendirmelidir. Babaların katılımlarının artırmak için, sadece babaların katılabileceği özel toplantılar da düzenlenebilir.

“Toplantılar sırasında, öğretmen olabildiğince özel ve somut olmalı, değerlendirmelerini sanat etkinlikleri, gözlem kayıtları ya da fotoğraf örnekleri ile desteklemelidir. Çocukları ve aileleri diğer çocuklar ve aileler ile karşılaştırmaktan kaçınılmalıdır. Eğer bir sorun var ise, dürüstçe yaklaşılmalı, ebeveynle işbirliği yapılmalı ve bunu da yapmaya devam etmelidir. “Nasıl yardım edebileceğinizi düşünüyorsunuz” sorusunun karşılığında ebeveyn önerisini dinledikten sonra siz de somut çözüm önerileri verebilirsiniz: “şunu yapmayı deneyebilirsiniz. Bakalım ne olacak?” vb. Anlaşılmazlık durumunda, anlaşılmazlığı tartışmaya dönüştürmekten kaçınılmalıdır. Toplantı sırasında;

- a) Toplantı yönetimi ile ilgili kurallara uyulmalıdır:
- b) Toplantı saati, tarihi, yeri önceden duyurulmalı,
- c) Toplantının amacı ve beklentileri açıklanmalı,
- ç) Toplantıya zamanında başlanmalı,
- d) Etkin tartışmalar yapılması sağlanmalı,
- e) Tartışmaların gündem dışına taşmamasına özen gösterilmeli,
- f) Alınan kararlar ve uzlaşılan noktalar özetlenmeli,
- g) Sonuç özetlenmeli ve değerlendirme yapılmalıdır” (MEB 2006:82).

Toplantı sonunda aile bireyleri öğretmen ile işbirliğine davet edilmelidir.

Okul ziyaretleri

Ailelerin okulöncesi eğitim programı etkinliklerini anlamaları bakımından çok önemlidir. Ailelerin, özellikle babaların düzenli aralıklarla okulu ziyaret etmesi çok zordur. Bu nedenle babalar için de uygun zamanlar tespit edilip, babaların okulu ve çocuklarını ziyaret etmeleri için planlamalar yapılmalıdır. Özel günlerde de ailelerin çocukları ile okula gelmeleri için bir takım etkinlikler düzenlenmelidir. Anneler günü, babalar günü, yeni yıl, Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan ulusal Egemenlik Çocuk Bayramı ... gibi. Ancak bu etkinlikler abartılmamalı çocuklar ve ailelerin eğlenirken eğitilmeleri amaçlanmalıdır.

Ev ziyaretleri

Okulöncesi eğitimde ailelerin, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentilerini öğrenmek için kullanılan, çok önemli eğitim fırsatları sunan iyi bir yöntemdir. Ancak öğretmen açısından uygulanması güç ve sakıncaları olabilecek bir etkinliktir.

Anaokulu, gündüz bakımevi, kreşler ve diğer kurum merkezli programlarında öğretmenler yılda birkaç kez ev ziyareti düzenlemeleri önerilmektedir. Bu şekilde öğretmenin, çocukları ziyaret ederek çocuk ve aile hakkında bilmediği birçok şeyi öğreneceği belirtilmektedir. Fakat öğretmen, için ev ziyaretleri her zaman verimli sonuçlar ortaya koymayabilir. Öğretmen kısa bir süreliğine misafir olarak geldiği evde ev sahibi veli ve çocuk tarafından en güzel ifadelerle karşılanacak belki de aileyi tanıma çalışması başarısızlıkla sonuçlanacaktır.

Bireysel görüşmeler

Her çocuğun ebeveynleri ile düzenli ve planlı olarak gerçekleştirilmelidir. Bunun için bireysel görüşme çizelgesi hazırlanmalıdır. Bazen evde ya da okulda ortaya çıkan yeni durumlar ailelerle birlikte değerlendirilmelidir. Görüşmeler için uygun bir ortam sağlanmalı, görüşmelerin kesintiye uğramasına izin verilmemelidir. Kurumda görüşmelerin gerçekleştirilmesi için mekan oluşturulmalıdır.

“Bireysel görüşmeler, öğretmenler tarafından planlanabileceği gibi anne babalardan gelen talep üzerine de düzenlenebilir. Bu görüşmeler sadece okulda ya da çocukta bir sorun varsa planlanmamalı, zaman zaman çocuk ve aile ile ilgili olumlu duygular ve çocuğun gelişimi için de yapılmalıdır. Önce, olumlu davranışlar konuşulmalıdır. Aileyi suçlayıcı ve yargılayıcı tavırlardan kaçınılmalı, sorunun aile ile birlikte çözülebileceği duygusu verilmelidir. Gereksiz sohbetlere yer verilmeden asıl konu tartışılmalıdır çünkü ailelerin buna ayıracakları zamanları yoktur. Bu görüşmeler, sorunların genel toplantılarda tartışılmasından, sorunun kaynağı ve giderilmesi konusunda daha iyi sonuçlar verecektir” (Can Yaşar, 2001;367).

Gelişim raporu

Ailelere her yarıyıl da günlük etkinliklerdeki gözlem sonuçlarına dayanarak hazırlanmış bir gelişim raporu verilmelidir. Öğretmen gelişim raporunu hazırlarken dönem içerisinde gözlediği sonuçları somut örneklere dayandırarak sunulmalıdır.

“Hazırlanacak olan bu raporda, çocuğun okulöncesi eğitim kurumuna başladığı günden raporun hazırlandığı tarihe kadar tüm gelişim alanları dikkate alınarak geçen bu süre içerisinde çocuğun gelişimsel olarak kat ettiği yol, başarıları, desteklenmesi gereken özel yetenekleri detaylı bir şekilde açıklanmalıdır. Ayrıca ailelere özellikle belirtilmesi gereken noktalar varsa, bunlara da raporda yer verilmelidir. Örneğin özel yetenekler, evde desteklenmesi gereken alanlar ve ailelerin yapabilecekleri ile ilgili öneriler, çözüm yolları, etkinlik örnekleri vb.” (MEB 2002:47).

Bilgisayar Kameraları

Bilim ve teknolojiye ki gelişmeler bir taraftan yeni gereksinimler yaratırken bir taraftan da eğitim uygulamalarına yeni olanaklar sunmaktadır. Kuşkusuz bilgisayar bu olanakların başında gelmektedir. (Yaşar, 2003:2). Çocuklar bilgisayar ile okulöncesi dönemde tanışmalıdır. Okulöncesi eğitimi öğretmenin isteğine bağlı olarak gün içerisinde bazı etkinlikler bilgisayar kamerasına kaydedilerek velilerle paylaşılabilir.

Elektronik Posta (e-mail veya e-posta)

Dünya üzerindeki bilgisayarları birbirine bağlayan bir iletişim ağı olarak tanımlayabileceğimiz internet sayesinde insanlar pek çok bilgiye daha çabuk ulaşır hale gelmiştir. Günümüzde bilgisayarın kullanım alanı oldukça genişlemiştir. Bilgisayarın yaşamın her aşamasında yer alması eğitimcilerinde bu alanda kendilerini geliştirmelerini gerektirmektedir. Her okulöncesi eğitimi öğretmeni bilgisayar kullanmayı bilmeli ve aileleri de bu konuda yönlendirebilmelidir. Ailenin eğitime katılımı kapsamında yapmayı planladığı birçok etkinliği, bilgisayar ortamında daha hızlı ve çabuk bir şekilde gerçekleştirebilecektir.

Bu amaçla eğitim öğretim yılı başlangıcında ailelerden alınan bilgilere ek olarak bir elektronik posta (e-posta) adresi alınıp ve olmayanlar da bu konuda yönlendirilirse internet ortamı duyuru ve haberleşme amacı ile kullanılmış olacaktır.

5.2.3.Öğretmen Tarafından Düzenlenen, Ailelerin Eğitim Programına Etkin Katılımını Sağlayan Etkinlikler

Ailelerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerine katılımının birçok şekli vardır. Dönem başında kurum yöneticileri ve öğretmenler bir araya gelerek aile katılım etkinliklerinin nasıl olabileceğini kararlaştırmalıdır. Bazı programlarda aileden bir kişi anne veya baba günlük etkinliklerde öğretmenin yardımcısı gibi görev yapmakta, bazı

programlarda ise sadece belirlenmiş zamanlarda gezi veya özel toplantılara yardım etmek amacı ile davet edilmektedir. Ancak tam bir aile katılımı programı her eğitimin her aşamasında aileye sorumluluklar verir.

Okulda yapılanlar aileye tanıtıldıktan sonra ailede kendi yapabileceklerini planlamalıdır. Bu konuda ailelerin öğretmene çeşitli konularda teklif götürebilmeleri için ortam oluşturulmalı, gerekirse sınıfı ve uygulanan etkinlik programını izleyen bir gözlemci olarak sınıf programına katılımı sağlanmalıdır.

Okulöncesi eğitim programına uygun olarak aileler sınıfta farklı düzeylerde katkılar getirecek çalışmalar yapabilir:

- Anne veya babanın şarkı, oyun, anadili gibi etkinliklerde doğrudan öğretmen rolünü üstlenerek eğitimi gerçekleştirilmesi,
- Ailenin evde okuldakine benzer bir eğitim olayını gerçekleştirilmesi ve bunun okulda sunumunun gerçekleştirilmesi
- Ailenin çocuklara kahvaltı, yemek ve oyunda rehberlik etmesi,
- Ailenin inceleme gezileri gibi sınıf dışı etkinliklerde öğretmene yardımcı olması,
- Dosyalama, kayıt tutma, sınıftaki eşyaların tamiri, dolapların düzenlenmesi, ve diğer etkinliklerde öğretmene yardımcı olması,
- Ailenin meslekleriyle ya da özel yetenekleriyle ilgili bir konuda çocuklarla birlikte etkinliğe katılmasının sağlanması,
- Belirli gün ve haftalarla ilgili çocuklarla birlikte ailelerinde katılabileceği etkinlikler düzenlenmesi.

“Katılım öğretmene çocuklarla fazla ilgilenme ve bireysel yardım sağlama konusunda fırsat sağlamaktadır. Ailelere ise sınıfta neler olduğu konusunda gözlem yapma imkanı vermektedir. Böylece öğretmenle ve okulla olan iletişimleri artacaktır”(Kuzu, 2006: 30).

Öğretmenler aile eğitimi ile ilgili faaliyetlerde çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu yayınlardan yararlanabileceği gibi buldukları çevrenin özelliğine göre de planlamalar yapabilirler.

Her okulöncesi eğitimi öğretmeni ailelerin etkinliklere katılımını belirlemek için onlara öncelikle **“Ebeveyn Katılım Formu”** uygulamalıdır. (Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılabilecek bir Ebeveyn Katılım Formu örneği ekler bölümünde verilmiştir.)

Katılım formlarının analizi sonrasında çalışmalara sürekli olarak katılmak isteyen ebeveynler için bir katılım planı oluşturulmalı ve bu plan kendilerine bildirilmelidir.

Okulöncesi eğitimi öğretmenleri için başka bir kişi ile sınıf içerisinde çalışmak kolay bir iş değildir. Öğretmen kendini ve çocukları bu tarz etkinliklere hazırlarsa ve uygun bir planlama yaparsa aileleri programa dahil etmek hiçte zor bir iş değildir.

Öğretmen programa dahil ettiği aile bireyini mutlaka tanımalıdır. Eğer çalışacağı ebeveyni tanırsa, değerlerini, alışkanlıklarını bilirse onlarla iletişim kurmak için fikre sahip olabilir. Aileler için bu yaş grubunun özelliklerini veren bir çalışma rehberi oluşturmalı disiplin, iletişim gibi konularda da bilgi verilmelidir.

Hazırlanan bu rehberde çocuklarla çalışmanın etik kuralları, çocuklarla ilgili bilgilerin gizliliği, çocukları diğer çocuklarla karşılaştırmama gibi ilkeler vurgulanmalıdır. Ebeveynler sınıfa katıldığı anda öğretmen onları gözlemlemek için zaman ayrılmalıdır.

5.2.4.Öğretmen Tarafından Düzenlenen, Ailelerin Eğitim Programının Bir Parçası Olarak Evde Yürütebileceği Etkinlikler

Okulöncesi eğitimde çocukta istenilen davranışların geliştirilmesi için, sınıf içerisinde gerçekleştirilen etkinliklerin evde de devam ettirilebilmesi, ailelerin okulda yapılan çalışmalarını bir eğitimci gibi uygulamaları gerekmektedir. Bu konuda ailelerin öğretmenler tarafından yönlendirilmesi, okul-aile işbirliğinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sözel ya da yazılı olarak öğretmenler tarafından ailelere sunulacak etkinlikler, oyunlar, şarkılar, deneyler, hikayeler... evde aileler tarafından çocuklarla birlikte gerçekleştirilmelidir.

Bu tür bir etkinliği gerçekleştirmek için sınıfta uygulanan programa uygun olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu ailenin eğitime katılımı ile ilgili yayınlarından yararlanılabilir.

5.2.5. Aileler Tarafından Düzenlenen, Ailelerin Yönetim Ve Karar Verme Süreçlerine Katılımı Şeklindeki Etkinlikler

Başarılı bir aile katılımı ancak ailelerin amaçlar, hedefler ve politikaların belirlenmesinde, karar verme sürecine katılımları ile gerçekleşir.

Bu yolla ailelerin okulun amaçları, iş birliği ve açık iletişim konularında katılımı garanti edilebilir. Okul ncesi eğitim kurumu, ne tür bir kurum olursa olsun, ailenin karar verme sürecine katılımı gereklidir. Geçerli olabilecek kararlar, bilgi ve anlayış temelinde oturtulmalıdır. Bunu personelin iletişimi güçlendirme çalışmaları izlemelidir.

Okulda politikaların belirlenmesi için, aileler temsilcilerinin de bulunduğu yönetim heyetleri oluşturulmalıdır. ailelerin program çalışmalarının başlangıcından sonuna kadar politika belirlenmesinde, sürece doğrudan katılmalıdırlar.

BÖLÜM:6 BULGULAR VE YORUM

6.1. Öğretmenler

Bu bölümde, öğretmen anket formunda ki soruların sırası izlenerek elde edilen veriler frekans ve yüzde sayıları göz önüne alınarak yorumlanmıştır. (Öğretmen anket formu ekler bölümünde verilmiştir.)

6.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenler Ve Eğitim Yaptıkları Sınıfların Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşı, cinsiyeti, kaç yıldır bu işle meşgul olduğu, çalıştığı kurumda ki meslek statüsü ve sınıf mevcudu hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin yaşına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

1.Kaç yaşındasınız?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
25 -30	19	76,0
31 -35	9	20,0
36 -40	1	4,0
41 -45	-	-
46 ve Üstü	-	-
Toplam	25	100

Bu araştırmanın çalışma evrenine giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin %76'sı 25 -30, %20'si 31 -35, %4'ü 36 -40 yaş aralığındadır. Bu okullarda 41 -45 yaş aralığında ki eğitimcilere rastlanılmamıştır.

Son yıllarda okulöncesi eğitime verilen önem ve bu alanda var olan öğretmen ihtiyacının farklı çalışma statülerine sahip kişilerin çalıştırılması nedeni ile 25 -30 yaş aralığında ki eğitimciler daha yüksek bir orandadır.

Tablo 3. Öğretmenlerin cinsiyetine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

2.Cinsiyetiniz nedir?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Erkek	-	0,0
Bayan	25	100,0
Toplam	25	100,0

Bu araştırma da örneklem grubuna giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin hepsi bayandır. Çok uzun yıllardan beri ülkemizde okulöncesi öğretmenliği daha çok bayanların tercih ettiği bir meslektir. Günümüzde okulöncesi eğitimde, alışkın olunmadık bir şekilde erkek öğretmenler de görev almaya başlamış bulunmaktadır. Ancak araştırma kapsamına giren okullarda çalışan erkek öğretmene rastlanılmamıştır.

Tablo 4. Öğretmenlerin çalışma sürelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

3.Kaç yıldır okulöncesi eğitimi öğretmeni olarak görev yapıyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
1 -5	15	60,0
6 -10	5	20,0
11 -15	3	12,0
16 -20	2	8,0
Diğer	0	0
Toplam	25	100,0

Bu araştırmanın örneklem grubuna giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin %60'ı 1-5, % 20'si 6-10, %12'si 11-15, %8'i 16-20 yıl arasında bu işi yaptığını belirtti.

Tablo 5. Öğretmenlerin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

4.Eğitim durumunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Kız Meslek Lisesi	0	0
AÖF Okulöncesi Öğretmenliğinde öğrenci	5	20,0
Önlisans	5	20,0
Lisans	15	60,0
Yüksek lisans	0	0
Doktora	0	0
Toplam	25	100,0

Bu araştırmanın çalışma örneklemine giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin yarısından fazlası lisans mezunudur. Ancak lisans mezunu olmadan da bu alanda çalışan kişileri görmekteyiz.

Araştırma kapsamına giren okullarda okulöncesi eğitimde görev alan öğretmenlerin eğitim durumlarında bir standart yoktur. Araştırma kapsamına giren okullarda kız meslek lisesi mezunu öğretmenlere rastlanılmamıştır ama ülke genelinde mevcut açık onlardan da yararlanılarak kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 6. Öğretmenlerin meslek statüsüne ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

5.Çalıştığınız kurumda hangi meslek statüsü ile çalışıyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
657 sayılı Devlet Memurları Kanununa bağlı Kadrolu öğretmen	9	36,0
Sözleşmeli öğretmen	0	0
Usta öğretici	16	64,0
Emekli dönüşü	0	0
Toplam	25	100,0

Bu araştırmanın çalışma örneğine giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin meslek statüleri incelendiğinde usta öğretici statüsü ile çalışan öğretmenlerin devlet memuru statüsünde çalışan öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda uzun süredir uygulanmakta olan bu yöntemde lisans mezunları, AÖF Okulöncesi Öğretmenliğinde öğrenci ve kız meslek liselerinin ilgili alanlarından mezun kişiler geçici olarak daha düşük bir ücretle istihdam edilmektedirler. Okulöncesi eğitim alanındaki bu açık ülke genelinde de bu şekilde kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 7. Öğretmenlerin eğitim öğretimi gerçekleştirdikleri sınıfın ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

6.Sınıf mevcudunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
15- 20	14	56,0
21- 25	8	32,0
26- 30	3	12,0
Toplam	25	100

Bu araştırmanın çalışma örneğine giren anaokullarında çalışan öğretmenlerin sınıf mevcutları ile ilgili bilgilere bakıldığında en fazla, sınıflarda 15 -20 arasında çocuk bulunduğu saptanmıştır.

Ancak okulöncesi eğitimin nitelikli verilmesi amacıyla olması gereken sayısının üzerine çıkıldığı görülmektedir. Tebliğler Dergisinde yayımlanan okulöncesi eğitimi kurumları yönetmeliğine göre “bir gruptaki çocuk sayısının 10 dan az, 25 den fazla olmaması esastır. Çocuk sayısı fazla olduğu takdirde ikinci grup oluşturulur. Ancak, her bir grubun çocuk sayısı dolmadan yeni grup oluşturulamaz” ibaresine rağmen bu sayıyı geçen sınıflar tespit edilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin sınıfı mevcudu hakkındaki düşüncelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

7.Sınıf mevcudunuzun kalabalık olduğunu düşünüyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	14	56,0
Hayır	11	44,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %56'sı sınıf mevcudlarının kalabalık olduğunu belirtirken %44'ü sınıf mevcudlarının kalabalık olmadığını belirtmiştir.

6.1.2. Öğretmenlerin, Ailelerin Eğitime Katılımı Uygulamaları İle İlgili Yeterlilikleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin, okulöncesi eğitimde ailelerin eğitime katılması için yapması gereken etkinlikleri ne derece gerçekleştirdikleri konusunda bilgiler verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin ailelere program hakkında yazılı bilgi sunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

8.Okul öncesi eğitimine ailelerin katılımını sağlamak için ailelere program hakkında yazılı bilgi sunuyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	24	96,0
Hayır	1	4,0
Ara sıra	0	0
Toplam	30	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %96'sı ailelere program hakkında yazılı bilgi sunduklarını belirtmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin okulla ilgili bilgileri, faaliyetleri, diğer okullarla yapılan işbirliği, toplantı, konuşma ve çalışmalarını ailelere ulaştırmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

9.Okulla ilgili bilgileri, faaliyetleri, diğer okullarla yapılan işbirliği, toplantı, konuşma ve çalışmalarını ailelere ulaştırıyoruz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	9	36,0
Hayır	0	0
Ara sıra	16	64,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %36'sı okulla ilgili bilgileri, ve çalışmalarını ailelere ulaştıklarını belirtmişlerdir. %64 gibi yüksek bir oran ise böyle bir etkinliği ara sıra

gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir. Görülüyor ki araştırmaya katılan öğretmenler aileleri tam anlamıyla her konuda bilgilendirmemektedirler. Bu eksikliğe nelerin sebep olduğu araştırılmalıdır.

Tablo 11. Öğretmenlerin öğrenci velileriyle devamlı sözlü ya da yazılı iletişime girmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

10. Öğrenci velileriyle devamlı sözlü ya da yazılı iletişime giriyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	25	100
Hayır	0	0
Ara sıra	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi ailelerle devamlı olarak yazılı ve sözlü iletişime girdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. Öğretmenlerin çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılım materyallerinden faydalanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

11. Aile katılımı ile ilgili olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinden faydalanıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	18	72,0
Hayır	7	28,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %72'si çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinden yararlandıklarını belirtirken, %28 i ise yararlanmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin aile katılımı materyallerinin yararlı bulmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

12. Aile katılımı ile ilgili olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	23	92,0
Hayır	2	8,0
Ara sıra	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %92'si aile katılımı ile ilgili olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinden yararlı bulduklarını belirtirken, %8 i ise yararlı bulmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin okulöncesi eğitim programında aile katılımı ile ilgili etkinlikleri planlama şekline ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

13.Yeni okul öncesi eğitim programı (2006-2007 eğitim öğretim yılında yürürlüğe giren program) içerisindeki aile katılımı ile ilgili etkinlikleri göz önüne alarak mı çalışmalarınızı planlıyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	25	100,0
Hayır	0	0
Ara sıra	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı aile katılımı ile ilgili etkinlikleri en son yürürlüğe giren program doğrultusunda hazırladıklarını belirtmiştir.

Tablo 15. Öğretmenlerin çocuğun ailesini programa(plana) dahil etmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

14.Verilen eğitimin evde de devam etmesi için, okul öncesi programı(planını) hazırlarken, çocuğun ailesini de programa(plana) dahil ediyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	13	52,0
Hayır	0	0
Ara sıra	12	48,0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %52'si verilen eğitimin evde de devam etmesi için, okulöncesi programı(planını) hazırlarken, çocuğun ailesini de programa (plana) dahil ettiklerini belirtmişlerdir. %12'si ise böyle bir etkinliği ara sıra gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 16. Aile katılımı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce aileler hakkında bir ön araştırma yapmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

15.Çalıştığınız kurumda aile katılımı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce sorular hazırlayarak aileler hakkında bir ön araştırma yapıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	12	48,0
Kadrolu öğretmen olmadığım için böyle bir araştırmayı yapacak ortamım ve zamanım olmadı.	4	16,0
Aileleri tanıma işini zamana bırakıyorum	8	32,0
Hayır. Yapma gereği duymuyorum	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %48'i aile katılımı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce sorular hazırlayarak aileler hakkında bir ön araştırma yaptıklarını belirtirken, %32'si aileleri tanıma işini zamana bıraktıklarını, %16'sı kadrolu öğretmen olmadığı için böyle bir araştırmayı yapacak ortamının ve zamanının olmadığını, %4'ü ise aileler hakkında bir araştırma yapmağa gerek duymadığını ifade etmiştir.

Tablo17. Öğretmenlerin dönem başında aile eğitimi ihtiyaç formularından faydalanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

16.Dönem başında aile eğitimi ihtiyaç formularından faydalanılarak ailelerin okulöncesi eğitim ile ilgili ihtiyaçları belirleyerek ve bilgilendirmeler yapıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	24	96,0
Hayır	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %96'sı aile eğitimi ihtiyaç formularından faydalandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 18. Dönem başında “Ebeveyn Katılım Formları” uygulanarak ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklerde görev almasına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

17. Dönem başında “Ebeveyn Katılım Formları”nı uygulayarak ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklerde görev almasını sağlıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	24	96,0
Hayır	1	4,0
Arasıra	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %96'sı ebeveyn katılım formlarını uygulayarak ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklerde görev almasını sağladıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 19. Öğretmenlerin ailelere, bilgilendirme toplantıları düzenlemelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

18.Ailelere, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda, uzmanlar rehberliğinde bilgilendirmek amacıyla bilgilendirme toplantıları düzenliyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	3	12,0
Hayır	22	88,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %88 i ailelere, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda, uzmanlar rehberliğinde bilgilendirmek amacıyla bilgilendirme toplantıları düzenlemediklerini belirtmiştir.

Tablo 20. Öğretmenlerin çocuğu ve aileyi daha iyi tanımak amacıyla ev ziyaretlerinde bulunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

19.Çocuğu ve aileyi daha iyi tanımak amacıyla ev ziyaretlerinde bulunuyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet, bütün çocukların evlerine giderek onları ev ortamında ziyaret ediyorum	0	0
Çocukların evleri okul çevresinde değil böyle bir etkinliği gerçekleştirmem çok zor	6	24,0
Aileleri ve çocukları yapılan bir ziyaretlerle tanımanın mümkün olabileceğini düşünmüyorum	7	28,0
Bu esnada herkes en iyi hali ile karşınıza çıkabiliyor, bu ziyaretleri gerçekçi bulmuyorum	12	48,0
Aileler öğretmen olarak evlerine girip çıkmamdan hoşlanmıyorlar	0	0
Diğer	0	0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan hiçbir öğretmen bütün çocukların evlerine giderek onları ev ortamında ziyaret ettiğini belirtmemiştir. Öğretmenlerin %48'i bu ziyaretleri gerçekçi bulmadığını, %28'i aileleri ve çocukları yapılan bir ziyaretlerle tanımanın mümkün olabileceğini düşünmediğini, %24'ü çocukların evlerinin okul çevresinde olmadığı böyle bir etkinliği gerçekleştirmelerinin çok zor olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre okulöncesi eğitimcileri ev ziyaretlerini çokta olumlu bulmamaktalar.

Tablo 21. Öğretmenlerin düzenli olarak evlere aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür göndermesi ve bilgilendirme yapıldığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

20. Düzenli olarak evlere aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür gönderiyor ve bilgilendirme yapıldığına dair kontrolünü sağlıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	24	96,0
Hayır	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %96'sı düzenli olarak evlere aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür göndermesi ve bilgilendirme yapıldığını belirtmiştir

Tablo 22. Öğretmenlerin İlan panosu kullanmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

21.İlan panosu kullanılarak velilerin burayı takip etmeleri konusunda yönlendirmelerde buldunuz mu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	12	48,0
Hayır	5	20,0
Ara sıra	8	32,0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %48'i ilan panosu kullanılarak velilerin bilgilendirildiğini belirtirken, %32'si ara sıra yaptığını, %20'si hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Tablo 23.Öğretmenlerin velilerin sınıf içi etkinliklerde görev almalarını sağlamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

22.Velilerin sınıf içi etkinliklerde (Şarkı, hikaye, oyun gibi etkinliklerde) öğretmen rolü üstlenmeleri sağlıyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	11	44,0
Hayır	2	8,0
Ara sıra	12	48,0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %44'ü ailelerin sınıf içi etkinliklerde (Şarkı, hikaye, oyun gibi etkinliklerde) öğretmen rolü üstlenmelerini sağladıklarını belirtirken, %48'i ara sıra yaptığını, %8'i hiç yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Aileleri inceleme gezilerine iştirak etmesini sağlamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

23. Ailelerin inceleme gezilerine iştirak etmesini sağlayabiliyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	17	68
Hayır	1	4,0
Ara sıra	7	28,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %68'i ailelerin inceleme gezilerine iştirak etmesini sağladıklarını belirtirken, %28'i ara sıra yaptığını, %4'ü hiç yapmadığını belirtmiştir.

Tablo 25. Öğretmenlerin öğrenci velileriyle özel görüşmelerde bulunmaya özen göstermelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

24. Öğrenci velileriyle özel görüşmelerde bulunmaya özen gösteriyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	23	92,0
Hayır	0	0
Ara sıra	2	8,0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %92'si öğrenci velileriyle özel görüşmelerde bulunmaya özen gösterdiklerini belirtirken, %8'i ara sıra yaptığını belirtmiştir. Böyle bir etkinliği gerçekleştirilmeyen öğretmene rastlanmamıştır.

Tablo 26. Öğretmenlerin seminer ve konferanslar düzenlemelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

25. Yılda en az bir kez, evde ya da okulda çocukların gelişimlerini başarılarını ya da karşılaştıkları zorlukları tartışmak için seminer ve konferanslar veriliyor mu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	4	16,0
Hayır	21	84,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %16'sı okul idaresinin katkılarıyla yılda en az bir kez, evde ya da okulda çocukların gelişimlerini başarılarını ya da karşılaştıkları zorlukları tartışmak için seminer ve konferanslar verdiklerini belirtirken, %84 gibi büyük bir oran böyle bir etkinliği gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 27. Öğretmenlerin ailelere her dönem sonunda yapılan çalışmalarla ilgili gelişim raporu sunmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

26. Ailelere her dönem sonunda yapılan çalışmaları özetleyen çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunuyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	25	100,0
Hayır	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hepsi ailelere, dönem sonlarında yapılan çalışmaların özetleriyle birlikte çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunduklarını belirtmişlerdir.

6.1.3.Öğretmenlerin Ailelerin Eğitime Katılmaları İle İlgili Çalışmaları Yürütürken Karşılaştıkları Sorunlar

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin, ailelerin eğitime katılmaları ile ilgili çalışmaları yürütürken karşılaştıkları sorunlar hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 28. Öğretmenlerin aileleri aile katılımı etkinliklerine dahil ederken yaşadıkları sorunlara ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

27.Aileleri aile katılımı etkinlikleri ile eğitime dahil ederken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Aileler böyle bir aktiviteye ayıracak zamanlarının olmadığını ifade etmekte	8	32,0
Aile katılımı formunu doldurmak istememekte	1	4,0
Yapılabilecek çalışmalarla ilgili yeteneklerinin bulunmamasından katılmak istememekte	16	64,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %64'ü aileleri aile katılımı etkinlikleri ile eğitime dahil ederken karşılaştıkları en büyük zorluğun aileler tarafından Yapılabilecek çalışmalarla ilgili yeteneklerinin bulunmadığını ifade etmelerinin olduğunu belirtirken, %32'si ailelerin böyle bir aktiviteye ayıracak zamanlarının olmadığını ifade etmelerinin olduğunu belirtmiştir. %4'lük bir bölümde ise bu formların doldurulmak istenmediği belirtilmiştir.

Tablo 29. Öğretmenlerin aile katılımı ile ilgili etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirip gerçekleştirmediklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

28. Aile katılımı ile ilgili etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirdiğinizi düşünüyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	16	64,0
Hayır	9	36,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %64'ü aile katılımı ile ilgili etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirdiğini düşündüklerini belirtirken, %36'sı gerçekleştirmediğini düşündüğünü belirtilmiştir.

Tablo 30. Öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirmelerine engel olan duruma ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

29.Aile katılımı etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirmenize engel olan durum sizce nedir?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Kadrolu öğretmen olmayışım ve okulda dönem başında görevde olmayışım	2	8,0
Yeterli donanıma sahip olmayışım	1	4,0
Sınıfın çok kalabalık olması	2	8,0
Yapılabilecek çalışmaları dönem sonunda yapmayı planlıyorum	0	0,0
Okulda gerekli donanımın mevcut olmayışı	1	4,0
Ailelerin ilgisinin olmayışı	8	32,0
Diğer...	11	44,0
Toplam	30	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %44'ü diğer seçeneğinde aile katılımı etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirilmemesine engel olan durumun, ailelerin, yapılabilecek çalışmalarla ilgili yeteneklerinin ve zamanlarının bulunmadığını ifade etmelerinin olduğunu, %32'si Ailelerin böyle bir aktiviteyle ilgisinin olmadığını, %8'i sınıfın kalabalık olduğunu ve kadrolu öğretmen olmadığı için bu etkinlikleri gerçekleştirmediklerini, %4'ü ise öğretmen olarak bu konuda yeterli donanıma sahip olmadığını ve okulda gerekli donanımın olmadığını belirtmiştir.

Tablo 31. Öğretmenlerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara aileleri dahil ederken yaşadığı zorluklara ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

30.Çalıştığınız kurumda aile katılımı ile ilgili çalışmalara aileleri dahil ederken herhangi bir zorluk ile karşılaşılıyor musunuz ?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Aileler bu tarz çalışmalara katılmak istemiyorlar	1	4,0
Aileler bu tarz çalışmalara katılmamak için sürekli bahaneler öne sürüyorlar	5	20,0
Ailelere bu tarz çalışmalarını anlatmak sorun oluyor	2	8,0
Aileler sınıf içi eğitim etkinliklerinden ziyade sınıf dışı etkinliklerinde görev almak istiyorlar	4	16,0
Babalara bu etkinliklerde görev vermek çok zor annelerin katılımları daha fazla gerçekleşmekte	4	16,0
Hiçbir zorlukla karşılaşmıyorum. Ailelere bu tarz etkinliklerde rahatlıkla görevler verebilmekteyim	8	32,0
Diğer	1	4,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %32'si aile katılımı ile ilgili etkinlikleri gerçekleştirirken hiçbir zorlukla karşılaşmadıklarını, ailelere bu konuda rahatlıkla görevler verdiklerini belirtirken, %20'si ailelerin bu tarz çalışmalara katılmamak için sürekli bahaneler öne sürdüklerini, %16'sı babalara bu etkinliklerde görev vermek çok zor annelerin katılımları daha fazla gerçekleştiğini ve aileler sınıf içi eğitim etkinliklerinden ziyade sınıf dışı etkinliklerinde görev almak istediğini; %8'i ailelere bu tarz çalışmalarını anlatmak sorun olduğunu, %4'ü aileler bu tarz çalışmalara katılmak istemediğini ve yukarıda belirtilen seçeneklerin bir çoğunu yaşadıklarını belirtilmiştir. Görülüyor ki; öğretmenler için %32' lik bölüm haricinde ailenin eğitime katılım çalışmalarını gerçekleştirmek hiçte kolay bir uygulama değil.

6.1.4.Öğretmenlerin, Aile Katılımı Uygulamaları İle İlgili Düşünceleri

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerin, aile katılımı ve okulöncesi eğitim uygulamaları ile ilgili düşünceleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 32. Ailelerin çocukların sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmen ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştirdiklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

31.Aileler çocukların sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmen ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştiriyorlar?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi alıyorlar	3	12,0
Okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi alıyorlar	2	8,0
Uygulanacak eğitim programı hakkında konuşmalar gerçekleştiriyorlar	2	8,0
Çocuklarının sınıf içerisindeki özel durumu hakkında bilgi almak istiyorlar	13	52,0
Maddi konular hakkında bilgi almak istiyorlar	2	8,0
Diğer...	3	12,0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %52'si ailelerin aile eğitim çalışmalarını çocuklarının sınıf içerisinde ki özel durumuyla ilgilenmek olarak algıladıklarını belirtirken; asıl aile eğitim çalışması olarak yapılabilecek okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi alma veya sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi alma eyleminin daha düşük oranda gerçekleştiği belirtilmiştir.

Tablo 33. Ailelerin okulöncesi eğitim ve ailenin eğitime katılımı etkinlikleri hakkında ki düşüncelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

32.Ailelerin okulöncesi eğitim ve ailenin eğitime katılımı etkinlikleri hakkında ki düşüncelerini nasıl buluyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Okulöncesi öğretmenlerine dadı gözü ile bakılmakta ve anaokulları zaman geçirilen yerler olarak düşünülmemekte	6	24,0
Okulöncesi eğitimin öneminin farkındalar	11	44,0
Okulöncesi eğitimi pahalı bir eğitim olarak düşünmekte bu konuda sürekli şikayetler iletilmekte	1	4,0
Çocukların okul içerisindeki hal ve davranışlarının durumu ile ilgili olarak konuşulmakta	6	24,0
Aileler daha çok mali konular da sınıf içerisinde kullanılan araç gereç temini konusunda öğretmenler ile iletişim içerisinde olmayı istiyorlar	1	4,0
Diğer	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, %44'ü Ailelerin Okulöncesi eğitimin öneminin farkında olduğunu belirtirken %24'ü Okulöncesi öğretmenlerine dadı gözü ile

bakıldığını ve anaokullarının zaman geçirilen yerler olarak düşünüldüğünü ve yine %24'lük bir bölümün okulöncesi eğitimin ailelerce çocuklarının hal ve davranışlarının değerlendirildiği bir yer olarak algılandığını belirtmiştir.

Tablo 34. Aileleri eğitime dahil etmenin faydalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

33.Aileleri okulöncesi eğitime aktif olarak dahil etmenin ne gibi faydalar getirebileceğini düşünüyorsunuz ?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Öğretmenlerin işlerini kolaylaştırdığını düşünüyorum	0	0,0
Ailelerin çocuk eğitimi hakkında bilgileneceğini düşünüyorum	12	48,0
Aile katılımı çalışmalarının toplum yapımızın geleceği açısından çok önemli işlevleri yerine getirdiğini düşünüyorum	11	44,0
Görevimi yapmış olmanın bir manevi rahatlığı içerisinde oluyorum	2	8,0
Diğer	0	0
Toplam	25	100,0

Araştırmaya katılan öğretmenler aileleri okulöncesi eğitime aktif olarak dahil etmenin faydalarına ilişkin olarak %48'lik bir oran ailelerin çocuk eğitimi hakkında bilgileneceğini düşünürken, %44'ü aile katılımı çalışmalarının toplum yapımızın geleceği açısından çok önemli işlevleri yerine getireceğine dair bir düşünceye sahip olduklarını belirtti. %8 gibi küçük bir oranda görevimi yapmış olmanın bir manevi rahatlığı içerisinde oluyorum cevabını belirtmiştir.

6.2.Aileler

Bu bölümde, aile anket formunda ki soruların sırası izlenerek elde edilen veriler frekans ve yüzde sayıları göz önüne alınarak yorumlanmıştır. (Aile anket formu ekler bölümünde verilmiştir.)

6.2.1. Ailelerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırmaya katılan ailelerin, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, eşin öğrenim durumu, iş durumu, eşin iş durumu, aile yapısı, aylık gelir hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 35. Velilerin cinsiyetine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

1.Cinsiyetiniz nedir?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Erkek	49	19,6
Bayan	201	80,4
Toplam	250	100

Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların aileleri ile yapılan araştırmada anket formlarını cevaplandıranların büyük bir çoğunluğunun bayan olduğunu görmekteyiz. Bayanlar çocukları okuldan alma ve okula getirme işlemi ile daha fazla ilgilenmeleri nedeni ile çoğunluktadır.

Tablo 36. Velilerin yaşına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

2.Kaç yaşındasınız?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
20-25	6	2,4
26-30	68	27,2
31-35	106	42,4
36-40	49	19,6
41 ve Üstü	21	8,4
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanların çoğunluğunu %42,4 ile 31-35 yaş aralığındaki kişiler oluşturmaktadır. %27,2'si 26 -30 yaş aralığında, %19,6'sı 36-40 yaş aralığındadır. 20-25 yaş aralığında ve 41 üstü katılımcıların ise az olduğunu görmekteyiz.

Tablo 37. Velilerin ikamet ettiği yere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

3.İkamet ettiğiniz yer aşağıdakilerden hangisine uyuyor?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
İl Merkezi	164	65,6
İlçe Merkezi	47	18,8
Kasaba	35	14,0
Köy	4	1,6
Diğer	0	0
Toplam	250	100,0

Araştırmanın gerçekleştirildiği okullar Kocaeli il merkezine bağlı okullardır. Araştırmaya katılan %88 gibi büyük bir çoğunluğunun il merkezinde oturduğunu görmekteyiz. Ancak ilçe merkezi, kasaba, köy seçeneklerinin de işaretlenmesinden bu

okullara devam eden çocukların olduğunu anlamaktayız. Ailelerin çocuklarını bu okullara göndermelerinin sebeplerinin de incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 38. Velilerin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

4.Eğitim durumunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
İlkokul	35	14,0
Ortaokul	5	2,0
Lise	122	48,8
Önlisans	24	9,6
Lisans	51	20,4
Yüksek lisans	12	4,8
Doktora	1	4,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan velilerin eğitim durumlarına bakıldığında en yüksek oranla %48 lik bölümünün lise mezunu olduğunu görmekteyiz. Lise mezunu velileri %20,4'ü lisans mezunu veliler, %14 le ilkököl mezunu veliler, %9,6 ile önlisans mezunu veliler, %4,8 ile yüksek lisans mezunu veliler, %4 ile doktora mezunu veliler takip etmektedir.

Dolayısıyla anket sorularını cevaplandıranların öğrenim düzeylerinin lise ve üstü olduğunu görmekteyiz. Araştırmamız açısından da anne ve babaların eğitim düzeylerinin belirli bir düzeyde olması, aile eğitiminin idrak edilme ve anlaşılabilme derecesinin ortaya konulabilmesi açısından önemlidir.

Tablo 39. Velilerin eşlerinin eğitim durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

5.Eşinizin Eğitim durumu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
İlkokul	44	17,6
Ortaokul	8	3,2
Lise	103	41,2
Önlisans	22	8,8
Lisans	44	17,6
Yüksek lisans	21	8,4
Doktora	8	3,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan velilerin eşlerinin eğitim durumlarına bakıldığında en yüksek oranla %41,2'lik bölümünün lise mezunu olduğunu görmekteyiz. Lise mezunu velileri %17,6 ile lisans mezunu veliler ve ilkokul mezunu veliler, %8,8 ile önlisans mezunu veliler, %8,4 ile yüksek lisans mezunu veliler, %3,2 ile doktora mezunu veliler takip etmektedir. Dolayısıyla anket sorularını cevaplandıran velilerin eşlerinin öğrenim düzeylerinin genelin lise ve üstü öğrenim aldıklarını görmekteyiz. Gerek annelerin gerekse babaların öğrenim düzeylerinin genelde yüksek olduğu söylenebilir

Tablo 40. Velilerin meslek durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

6.Mesleğiniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Ev Hanımı	112	44,8
Memur	20	8,0
Öğretmen	24	9,6
Doktor	4	1,6
Mühendis	6	2,4
İşçi	26	10,4
Serbest Meslek	15	6,0
Emekli	5	2,0
Diğer	38	15,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan velileri mesleklerini sırayla: %44,8'i ev hanımı, %10,4'ü işçi, %9,6'sı, %8'i memur olduğunu, %2'si emekli olduğunu, %15,2 si diğer seçeneğinde çeşitli iş dalları (Öğretim üyesi, mimar, hemşire, bankacı, tiyatrocu, eczacı, muhasebeci gibi), %6'sı serbest meslek, %2,4'ü mühendis, %2'si emekli, %1'i doktor olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan velilerin çoğunun kadın ve ev hanımıdır. Ancak çeşitli meslek gruplarından kişilerde araştırma kapsamında yer almıştır.

Tablo 41. Velilerin Eşlerinin Meslek durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

7.Eşinizin Mesleği?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Ev Hanımı	29	11,6
Memur	22	8,8
Öğretmen	14	5,6
Doktor	2	0,8
Mühendis	21	8,4
İşçi	50	20,0
Serbest Meslek	55	22,0
Emekli	6	2,4
Diğer	49	19,8
Cevapsız	2	0,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan veliler eşlerinin meslekleri sırayla; %22'si serbest meslek, %20'si işçi, %19,8'i Diğer seçeneğinde çeşitli iş dalları (turizm, insan kaynakları, mimar, öğretim üyesi, bankacı, oto kaporta tamircisi, pilot, mobilyacı, şehir plancısı, tiyatrocu, eczacı, tercüman gibi), %11,6'sı ev hanımı, %8,8'i memur, %8,4'ümühendis, %5,6'sı öğretmen, %2,4'ü emekli, %0,8'i doktor olduğunu belirtmişlerdir

Tablo 42. Velilerin kaç yıllık evli olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

8.Kaç yıllık evlisiniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
1-5	9	3,6
6-10	159	63,6
11-15	57	22,8
16-20	19	7,6
21 ve üstü	4	1,6
Cevapsız	2	0,8
Cevaplandırılan	248	99,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanların % 63,6'sı 6-10 yıl arasında evli olduğunu, %22'si 11-15 yıl arasında evli olduğunu, %7,6'sı 16-20 yıl arası, %1,6'sı 21 ve üstü yıl evli olduğunu belirtirken %08'lik bir kesim soruyu cevaplandırmamıştır.

Tablo 43. Velilerin kaç çocuk sahibi olduğuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

9.Kaç çocuğunuz var?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
1	109	43,6
2	117	46,8
3 ve üstü	24	9,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanları % 46,8'i 2 çocuk, % 43,6'sı 1 çocuk, % 9,6'sı ise 3 çocuk seçeneğini belirtmişlerdir.

Tablo 44. Velilerin aylık gelirine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

10.Ailenizin aylık geliri?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
500 YTL'den az	7	2,8
501 -750 YTL	21	8,4
751 -1000 YTL	42	16,8
1001 -1500 YTL	49	19,6
1501 -2000 YTL	67	26,8
2000 YTL'den fazla	64	25,6
Toplam	250	100,0

Ailelerin hanelerinin toplam geliri ile ilgili soruya %26,8'i 1501-2000YTL, %25,6'sı 2000 YTL'den fazla, %19,6'sı1001 -1500 YTL, %16,8'i751 -1000 YTL, %8,4'ü 501 -750 YTL,%2,8'i 500 YTL'den az gelire sahip olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan ailelerin belirli bir gelire sahip olduklarını görmekteyiz

Tablo 45. Velilerin aile yapısına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

11.Aile yapısı		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Geniş	21	8,4
Çekirdek	222	88,8
Anne veya babadan birisi yok	7	2,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan kişiler %88,8'lik bir oranla çekirdek aileye mensup olduklarını belirtmişlerdir. Geniş aileye mensup olanların oranı ise %8,4 tür. Anne veya babadan birisi yok seçeneğini belirtenlerin oranı ise %2,8 dir.

Tablo 46. Geniş aileye sahip velilerin birlikte yaşadığı kimselerle akrabalık derecesine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

12.Aile geniş aile ise birlikte yaşadığımız kimselerle akrabalık dereceniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Anneanne	4	1,6
Babaanne	6	2,4
Dede (annenin babası)	1	0,4
Dede (babanın babası)	0	0
Diğer	16	6,4
Cevaplandırılan	27	10,8
Cevapsız	223	89,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanlar çoğu ailelerinin çekirdek aile olduğunu belirttikleri için bu soruyu cevaplandırmayanların oranı % 89,2 dir. % 10,8 gibi küçük bir bölüm bu soruyu cevaplandırmıştır.

Birlikte yaşanan kişilerin anneanne, babaanne ve dedelerin yanında diğer seçeneğinde hala, teyze, dayı, amca gibi akrabalar olduğu da belirtilmiştir.

6.2.2.Ailelerin Okulöncesi Eğitimin Kapsamı Ve Önemine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde araştırmaya katılan ailelerin, okulöncesi eğitimden beklentileri, okulöncesi eğitim hakkında ki bilgileri ve okulöncesi eğitime verdikleri önem hakkında bilgiler verilmiştir.

Tablo 47. Çocuğun anaokuluna gönderilme sebebi ve beklentilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

13.Çocuğunuzu anaokuluna niçin gönderiyorsunuz beklentileriniz nelerdir?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Çalıştığım için	12	4,8
Sosyalleşmesi için	96	38,4
İlköğretime hazırlanmasını için	92	36,8
Arkadaş edinemediği için	6	2,4
Oyunlar, şarkılar öğrenmesi ve oynaması için	17	6,8
El işi becerilerinin gelişmesi için	2	0,8
Hiçbir beklentim yok sadece çocuğum güzel vakit geçirmesi için	2	0,8
Diğer (Belirtiniz)	23	9,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin anaokulundan beklentilerini öğrenmek amacı ile sorulan bu soruya %38,4'ü sosyalleşmesi için, %36,8'i ilköğretime hazırlanması, %9,2 diğeri olarak işaretlenen seçenekte birkaç nedeni olduğunu burada sayılan sebeplerin çoğunu çocuklarının kazanmasını istediklerini belirtmişlerdir. %6,8'i oyunlar, şarkılar öğrenmesini ve oynamasını istiyorum cevabını verirken el işi becerilerinin gelişmesi için ve hiçbir beklentim yok sadece çocuğum güzel vakit geçirmesi için seçeneklerini belirtenlerde olmuştur.

Görülüyor ki araştırma kapsamına giren anaokullarında çocuğu olan aileler çocuklarının hem sosyal hem de akademik yönden desteklenmesini istemektedirler. Günümüzde okulöncesi eğitim kurumlarında da çocukların sosyal yönden desteklenmeleri öncelikli hedefler arasındadır. Ailelerin bu konuda bilinçli olduklarını okulöncesi eğitimin gerekliliğinin farkında olduklarını ve çocuklarının bu yaşlardaki eğitimlerini sadece kendileri tarafından yürütülmesini istemediklerini ve okulöncesi eğitimi zorunlu eğitim basamağı olarak gördüklerini söyleyebiliriz.

Ayrıca kaynaştırma eğitimine tabi tutulan çocukların aileleri de anket sorularını cevaplandırmışlardır. Belirli bir özür durumu yaşayan bu çocuklarda aileler için öncelikle hedeflenen topluma adaptasyondur. Özürlü çocukların evde tek başına veya bakıcı ile bırakılmalarını doğru bulmadıklarını, onların okulda yaşlıları ile birlikte olmaları ve sosyal hayata adapte olmaları için okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin hem toplumu hem de aileleri bu konuda çeşitli açılardan yönlendirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 48. Çocukların okulöncesi eğitim almaları veya almamaları konusundaki düşüncelere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

14.Sizce okul öncesi dönemindeki her çocuğun; ailesi çalışsın ya da çalışmasın okul öncesi eğitimi görmesi gerekir mi?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	247	98,8
Hayır	3	1,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %98,8 gibi tamamına yakın bir bölümü her çocuğun okulöncesi eğitim alması yönünde olumlu cevap belirtmişlerdir.

Annelerin çalışma hayatına girmesiyle okulöncesi eğitim kurumlarına duyulan ihtiyaç daha da belirginleşmiştir. Çünkü annenin zamanının azalması çocuğun sorumluluğunu güvenebileceği kişi veya kurumlarla paylaşmasına neden olmuştur. Ancak günümüzde ailelerin sadece böyle bir nedende dolayı da çocuklarının okulöncesi eğitim almalarını istemedikleri söylenebilir.

Tablo 49. Okulöncesi eğitim pahalı bir eğitim olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

15.Sizce okul öncesi eğitim pahalı bir eğitim midir?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	80	32,0
Hayır	170	68,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %68'i okul öncesi eğitimin pahalı bir eğitim olmadığını belirtirken %32'si pahalı bir eğitim olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Günümüz koşullarında her ailenin çocuğunun okulöncesi eğitimden faydalanması mümkün olmamaktadır. Okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamında olmadığı için ilköğretime başlamadan önce her çocuk bu eğitim ile karşılaşmamaktadır. Araştırmamız sonuçlarına göre aileler okulöncesi eğitimi pahalı bir eğitim olarak belirtmemişler ancak maddi açıdan zorlanan ailelere de rastlanmıştır. Bu nedenle her çocuğun okulöncesi eğitimle tanışması için fırsatlar sağlanmalıdır.

Tablo 50. Okulöncesi eğitim kurumlarının çocuk yetiştirme tarzına etkileri hakkında frekans ve yüzde dağılımı

16.Okulöncesi eğitim kurumlarının çocuk yetiştirme tarzınızda ki değişmeler de önemli bir yeri olduğunu düşünüyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	231	92,4
Hayır	19	7,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %92,4'ü okul öncesi eğitimin çocuk yetiştirme tarzında önemli bir yeri olduğu konusunda onay verirken; %7,6'sı okul öncesi eğitimin çocuk yetiştirme tarzında önemli bir yeri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 51. Okulöncesi eğitim kurumlarının bilgi veren kurumlar olarak düşünülüp düşünülmediğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

17.Okul öncesi eğitim kurumlarını çocuklara bilgi veren kurumlar olarak mı görüyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	78	31,2
Hayır, okul öncesi eğitimi çocuğunuzda sosyal, duygusal ve zihinsel anlamda olumlu değişiklikler meydana getiren kurumlar olarak görüyorum	172	68,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %68,8'i okulöncesi eğitim kurumlarını bilgi veren kurumlar olarak görmediklerini belirtirken; %31,2'si okulöncesi eğitim kurumlarının bilgi verdiğini belirtmiştir.

Elde edilen bu sayısal sonuçlara göre ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarını sadece bilgi veren kurumlar olarak görmediklerini ve insan gelişiminde ki bu önemli dönemin en iyi şekilde desteklenmesi gerektiğinin bilincine ulaştıklarını söyleyebiliriz.

6.2.3.Ailelerin Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalara İlişkin Görüşleri

Bu bölümde araştırmaya katılan ailelerin, çocuklarının devam ettiği sınıfta yapılan uygulamalar hakkında ki bilgi düzeylerini anlamaya yönelik bilgiler verilmiştir.

Tablo 52. Okulöncesi eğitim kurumu ile evde verilen eğitim arasında farklılık olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

18.Çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumu ile evinizde verilen eğitim arasında farklılık var mı?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet. Okulda verilen eğitim daha disiplinli ve sistemli	207	82,8
Hayır. Evde verilen eğitim ile okulda ki arasında hiçbir farklılık yok	43	17,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin büyük bir bölümü okulda verilen eğitim ile evde verilen eğitimin arasında bir farklılık olduğunu düşünmektedirler. Evet cevaplarının %82,8 lik bir orana sahip olduğunu görüyoruz.

Okulöncesi eğitimin çocuk ve aile için sayılamayacak kadar çok faydasının olduğu aileler tarafından kabul gören bir gerçektir. Çocukta sosyal, duygusal ve zihinsel

anlamda olumlu değişiklikler meydana getirdiği ise birçok araştırmada dile getirilmiştir.

Tablo 53. Anaokuluna devam eden çocuğun ev içindeki davranışlarında değişiklikler olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

19.Çocuğunuz anaokuluna başladıktan sonra ev içindeki davranışlarında değişiklikler oldu mu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Eskiden aile bireylerinin sözlerini dinlemezdi şimdi daha fazla söz dinler oldu	18	7,2
İlgili ve meraklı oldu	94	37,6
Sorumluluklarını yerine getirmeye başladı	75	30,0
Görgü kurallarına dikkat etmeğe ve çevresindekileri uyarmağa başladı	48	19,2
Hiçbir değişiklik olmadı daha asi ve söz dinlemez hale geldi	12	4,8
Diğer	3	1,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan aileler anaokuluna başladıktan sonra çocuklarının davranışlarında olumlu yönde değişmeler olduğunu belirtmişlerdir. %37,6'sı çocuğunun ilgili ve meraklı olduğunu, %30'u sorumluluklarını yerine getirmeye başladığını, %19,2'si görgü kurallarına dikkat etmeğe ve çevresindekileri uyarmağa başladığını, %7,2'si eskiden aile bireylerinin sözlerini dinlemezdi şimdi daha fazla söz dinler olduğunu belirtti. %4,8 gibi küçük bir oran hiçbir değişiklik olmadı daha asi ve söz dinlemez hale geldiğini, %1,2'si diğer seçeneğinde olumlu yönde değişiklikler gözlemlediklerini belirtti.

Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının okulöncesi eğitim kurumuna başladıktan sonra çocuklarının davranışlarında olumsuz yönde bir değişimin olmadığı yönündeki cevapların ağırlıkta olduğunu görüyoruz. Belirtilen cevaplardan okulöncesi eğitime başlandıktan sonra çocuğun olumlu özelliklerinin desteklendiği sonucuna ulaşabiliriz.

Tablo 54. Okulda uygulanan kuralların sürekliliğini evde sağlayabilmeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

20.Okulda uygulanan kuralların sürekliliğini evde sağlayabiliyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	177	70,8
Hayır, ailenin diğer bireyleri karıştıkları için sağlayamıyorum	17	6,8
Hayır, Çocuğum aile içerisinde kimseyi otorite olarak kabul etmiyor	8	3,2
Hayır, anne ve baba olarak çocuğumuzun her istediğini yerine getirmeye çalışıyoruz, çocuğumuz üzerindeki hakimiyetimiz çok zayıf	33	13,2
Ara sıra	15	6,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %70,8 oranında büyük bir bölümü okulda uygulanan kuralların sürekliliğini evde sağlayabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 55. Ailelerin okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarla birlikte gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda bilgilerinin olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

21.Bir okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarla birlikte gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda bilginiz var mı?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet diyorsanız bu etkinlikleri sıralayabilirmisiniz	173	69,2
Hayır	77	30,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %69,2 oranında büyük bir çoğunluğu okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarla birlikte gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda bilgilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu sorunun devamında ailelerden bu bilgilerinin ne düzeyde olduğunu anlamak amaçlı olarak bir açıklama istenmiştir. Açıklamaya yapılan cümleler incelendiğinde aslında velilerin bu konuda çokta bilgili olmadığı görülmüştür.

Bazı aileler birçok anaokulunda uygulanan aylarca önceden hazırlanan yorucu prova vb. etkinliklerden oluşan özellikle belirli gün ve haftalarda sunulan gösteri tarzında ki etkinlikleri okulöncesi eğitim kapsamında belirtmişler. Eğitimciyi ve çocukları

sıkıntıya sokan bu tarz çalışmalar okulöncesi eğitimin öncelikli olarak gerçekleştirilen bir etkinliği değildir. Bunlar çocukta gerekli kazanımları oluşturmak için bir araçtır.

Tablo 56. Okulöncesi eğitimde uygulanan etkinliklerin aileler tarafından öğrenilme şekli ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

22.Bu etkinlikleri nasıl öğrendiniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Sene başında okula başlarken verilen bilgilerden	35	14,0
Okul panosuna asılan çalışmalardan	30	12,0
Aylık bültenlerden	22	8,8
Okul yönetiminden	8	3,2
Eve gönderilen etkinlik dosyalarından	70	28,0
Aile katılımı çalışmalarından	19	7,6
Çocuk eğitimi, gelişimi ve iletişim becerileri konusunda çeşitli kaynakları okuyarak	12	4,8
Diğer	40	16,0
Hiçbiri	14	5,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin büyük bir çoğunluğu okulöncesi eğitim konusunda bilgi sahibi olduklarını bir önceki sorunun cevabında belirtmişlerdir.

Bunların öğrenilme şekli ile ilgili verilen cevapların dağılımı ise şu şekildedir: %28'i eve gönderilen etkinlik dosyalarından,%16'sı diğer seçeneğinde birkaç seçenekteki bilgileri ve çocuklarından, diğer çocukların ailelerinden öğrendiklerini, %14'ü Sene başında okula başlarken verilen bilgilerden, %12'si Okul panosuna asılan çalışmalardan, %8,8'i Aylık bültenlerden, %7,6'sı Aile katılımı çalışmalarından, %4,8'i Çocuk eğitimi, gelişimi ve iletişim becerileri konusunda çeşitli kaynakları okuyarak, %5,6'sı Hiçbiri, %4'ü Okul yönetimi

Görülüyor ki okulöncesi eğitimde uygulanan etkinliklerin aileler tarafından öğrenilme şeklinde eve gönderilen etkinlik dosyalarının önemli bir yeri vardır. Ancak okulöncesi eğitim sadece bunlardan ibaret değildir ve aile eğitimi çalışmaları bir bütün olarak gerçekleştirilmesi gereken etkinliklerdir.

6.2.4.Ailelerin, Eğitime Katılım Uygulamaları İle İlgili Bilgi Düzeyleri

Bu bölümde araştırmaya katılan ailelerin, yapılan uygulamalar ile ilgili bilgi düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 57. Çocuğunuzun okulda yapmış olduğu faaliyetler ile ilgili okuldan yazılı bilgi talep etmeye ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

23.Çocuğunuzun okulda yapmış olduğu faaliyetleri merak edip bu konuda okuldan yazılı bilgi talep ediyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	54	21,6
Hayır	196	78,4
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %78,4 ü çocuklarının okulda yaptığı etkinliklerle ilgili öğretmenlerden yazılı bir bilgi talep etmediklerini belirtmiştir.

Tablo 58. Öğretmenler tarafından ailelere yazılı notlar (haber mektupları) veya bilgiler gönderilmesine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

24.Okulda yapılan etkinliklerle ilgili çocuğunuzun öğretmeninden size düzenli olarak yazılı notlar (haber mektupları) veya bilgiler geliyor mu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	160	64,0
Hayır	87	34,8
Ara sıra	3	1,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %64' ü çocuklarının okulda yaptığı etkinliklerle ilgili öğretmenden düzenli olarak yazılı notlar (haber mektupları) veya bilgiler geldiğini belirtirken %34'8 i gelmediğini, %1,2'si ara sıra geldiğini belirtmiştir.

Tablo 59. Ailelerin öğretmen ile aile katılımı ile ilgili görüşmeleri olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

25.Çocuğunuzun devam ettiğı eğitim kurumunda ki öğretmeni ile aile katılımı ile ilgili görüşmeleriniz oldumu?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	186	74,4
Hayır	64	25,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %74'4 ü öğretmen ile aile katılımı ile ilgili görüşmeleri olduğunu belirtirken %25'6 sı görüşme yapmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 60. Ailelerin okulda gerçekleştirilen etkinliklere öğretmen gibi katılmak isteyip istemediklerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

26.Okulda gerçekleştirilen etkinliklere çocuğunuzla ve diğer çocuklarla birlikte bir öğretmen gibi katılmak ister misiniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	173	69,2
Hayır	77	30,8
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %69,2 oranında büyük çoğunluğu okulda gerçekleştirilecek faaliyetlerde öğretmen gibi görev almak istedikleri yönünde olumlu cevap belirtmişlerdir

Tablo 61. Velilerin okulda yapılabilecek çalışmalarla ilgili olarak öğretmene teklif götürmelerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

27.Okulda yapılabilecek çalışmalarla ilgili olarak çocuğunuzun öğretmenine herhangi bir alanla ilgili olarak teklif götürdünüz mü?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	40	16,0
Hayır	210	84,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %84,0 oranında büyük çoğunluğu okulda yapılan çalışmalarla ilgili çocuklarının öğretmenlerine herhangi bir alanla ilgili teklif götürmedikleri yönünde olumsuz yönde cevap belirtmişlerdir.

Halbuki 25. soruya verilen cevapta öğretmenlerin bu konuda görüşmeler gerçekleştirdiklerini, 26. soruda ise ailelerin bir öğretmen gibi okulda gerçekleştirilen etkinliklerde görev alabilecekleri sonucunu görmekteyiz. Ancak bu cevaptan ailelerin aile katılımı açısından çokta ilgili olmadıkları sonucu çıkarılabilir.

Tablo 62. Çocuğun devam ettiği eğitim kurumunda yapılan aile çalışmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

28.Çocuğunuzun devam ettiği eğitim kurumunda bugüne kadar ne tür aile çalışmaları yapıldı?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Dönem başında verilen aile eğitimi ihtiyaç belirleme formları dikkate alınarak bilgilendirme toplantıları ve veli toplantıları yapıldı	90	36,0
“Aile Katılım Formları” doldurularak sınıf içi ve dışı etkinliklerde etkinliklerinde görev almamız sağlandı	23	9,2
Ev ziyaretleri yapıldı	13	5,2
Düzenli olarak eve aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür gönderilmekte	16	6,4
İlan panosu kullanılmakta	5	2,0
Şarkı, hikaye, oyun etkinlikleri için hazırlanıp öğretmen rolünü üstlenmemize izin verilmekte	10	4,0
İnceleme gezilerine velilerin iştirak etmesi sağlanmakta	10	4,0
Her dönem sonunda yapılan çalışmaların özetleriyle birlikte çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunulmakta	31	12,4
Hiçbir şey yapılmamakta	14	5,6
Diğer	38	15,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan aileler çocuğunuzun devam ettiği eğitim kurumunda bugüne kadar ne tür aile çalışmaları yapıldı şeklindeki bir soruya %36’sı dönem başında verilen aile eğitimi ihtiyaç belirleme formları dikkate alınarak bilgilendirme toplantıları ve veli toplantıları yapıldı seçeneğini belirtilirken diğer seçenekler daha düşük oranlarda kalmıştır. Diğer seçeneğini belirten %15,2’si birçok seçeneğin yapıldığını belirtse de bu soruya verilen cevaplandırmalardan ailelerin aile katılımı çalışması olarak yapılan toplantıları gördüğünü söyleyebiliriz.

Tablo 63. Ailelerin yapılabilecek aile çalışmalarında görev alma isteğine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

29.Okulda gerçekleştirilebilecek aile katılımı ile ilgili ne tür çalışmalarda görev almak isterdiniz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Çocukların günlük etkinliklerinde yardımcı olabilirim	32	12,8
Kendi mesleğimle ilgili çocuklara yönelik çalışmalar yapabilirim	33	13,2
Çocuğumu sınıf ortamında izleyen bir gözlemci olarak	50	20,0
Gezilere iştirak edebilirim	50	20,0
Okulun vereceği her türlü etkinliği yaparım	53	21,2
Diğer	32	12,8
Toplam	250	100,0

Aileler yapılabilecek aile çalışmalarında görev alma isteğine ilişkin soruya; %21'2 okulun vereceği her türlü etkinliği yapabileceğini, %20 Çocuğumu sınıf ortamında izleyen bir gözlemci olmak istediğini, yine %20 gezilere iştirak edebileceğini, %13,2 kendi mesleği ile ilgili çocuklara yönelik çalışmalar yapabileceğini belirten seçenekleri cevaplandırmışlardır.

%12,8 i diğer seçeneğini belirtmiştir. Bu seçenekte çalışmalarda görev alamayacak olmalarının sebeplerini belirten veliler olduğu gibi hiç bir sebep belirtmeden bu çalışmalarda görev almak istemeyen velilerde rastlanılmıştır.

Aile katılımı ile ilgili çalışmaların dışında kalan veya kalmak isteyen velilerin düşüncelerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Bazı veliler bu etkinliklere, çeşitli nedenlerden dolayı zaman ayıramayacaklarını öne sürmüştür. Çalışan anne baba olduklarını, evde başka sorumlulukları olduğunu, küçük çocukları veya aile de bakıma muhtaç kişilerin bulunduğunu belirtmişlerdir.
- Anne ve babaların kendilerinde oluşan özgüven eksikliğinden dolayı bir takım nedenlerden bu çalışmaları yürütemeyeceğini düşünmektedirler. Ev hanımıym bilgi düzeyim yeterli değil ya da bana göre değil ben yapamam gibi bahaneler öne sürmüşlerdir.
- Bazı ailelerin öğretmenin bu anlamda yeterli iletişimi kuramadığını düşünmesi ve okula sadece sene başında çağrıldıklarını ifade etmiştir.

- Bazı aileler öğretmenlerin katılım programları hakkında gerekli yönlendirmeleri yapmadığı için katılmak istememektedir.
- Bazı anne ve babaların hiçbir şekilde neden göstermeksizin görev almak istememektedir.
- Bazı anne ve babalar bu tarz çalışmaların yararlı olmadığını düşünmektedir
- Bazı anne ve babaların eğitim olayını eğitimcilere bıraktıklarını ve sınıf içine velilerin girmesinin doğru olmadığını düşünmesi
- Bazı ebeveynlerin bu konu ile sadece eşinin sorumlu olduğunu belirtmesi

Tablo 64. Ailelerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara katılım oranına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

30.Zamanınız olduğunda bu tarz etkinliklere aktif olarak katılıyor öğretmen tarafından verilen görevleri yerine getiriyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	132	52,8
Hayır	118	47,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %52,8 oranında büyük bir çoğunluğu aile katılımı ile ilgili çalışmalara katılım gösterdiklerini belirtmişse de bu orana yakın %47,2'lik bir bölümde bu tarz çalışmalara katılım sağlamadıkları yönünde görüşlerini belirtti.

Tablo 65. Ailelerin aile katılımı ile ilgili çalışmalara kimin katıldığına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

31.Öğretmenin yönlendirmesine bağlı olarak okulda ki aile eğitimi etkinliklerine daha çok kim katılmaktadır?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Anne	202	80,8
Baba	14	5,6
Anne ve babanın zamanı olmadığı için aile büyükleri	15	6,0
Diğer	19	7,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %80,8 oranında büyük bir çoğunluğu aile katılımı ile ilgili çalışmalara annelerin katıldığını belirtirken babalardan bu tarz çalışmalara %5,6 oranında oldukça küçük bir oran katılım gösterdiklerini belirtmiştir. Bununla birlikte

de anne ve babanın zamanı olmadığı için aile büyükleri ve diğer seçeneğinde abla, ağbi gibi kardeşler belirtilirken hiçbir şekilde katılım sağlamadıklarını belirtenler olmuştur.

Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların aileleri ile yapılan araştırmada aile katılımı çalışmalarına katılanların büyük bir çoğunluğunu anneler olduğunu görmekteyiz. Annelerin çocukları okuldan alma ve okula getirme işlemi ile daha fazla ilgilenmeleri ve okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin de bayan olmasının etkisinin olduğu söylenebilir.

6.2.5. Ailelerin, Aile Eğitimine Katılmalarını Engelleyen Durumlar

Tablo 66. Ailelerin aile eğitimi çalışmalarının katılmalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

32.Aile eğitimi adı altında düzenlenen çalışmaların hepsine katılıyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	117	46,8
Hayır. Evim ile okul arasında ki mesafe çok fazla okula gelip gitmem zor oluyor	26	10,4
Hayır. Bu çalışmaların herhangi bir yararı olduğunu düşünmüyorum	4	1,6
Hayır. Bu çalışmalar için gerekli yönlendirmeler olmadığını için ne yapabileceğimi bilmiyorum.	65	26,0
Diğer	38	15,2
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %46,8'i oranında büyük bir çoğunluğu aile katılımı ile ilgili çalışmalara katıldığını belirtirken %26'sı Hayır. Bu çalışmalar için gerekli yönlendirmeler olmadığını için ne yapabileceğimi bilmiyorum.

Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde aile katılımı ile ilgili çalışmaların dışında kalan veya kalmak isteyen velilerin olduğunu görmekteyiz. %15,2 si diğer seçeneğini belirtmiştir. Bu seçenekte aileler bu çalışmaların hepsine katılmama sebeplerini de belirtmeye çalışmışlardır. Yapılan çalışmalara iştirak etmek istediklerini ancak bunun ancak veli toplantıları düzeyinde kaldığını bireysel anlamda herhangi bir etkinlik gerçekleştiremediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 67: Aile katılımı çalışmalarının aileler üzerinde ki etkisine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

33. Anne veya baba olarak okuldaki çalışmalar içerisinde görev almanın sizin yaşantınız üzerinde ne tür etkileri olabileceğini düşünüyorsunuz ?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Eğitim konusunda bilinçleneceğimiz için çocuğumun eğitiminde olumlu katkısı olabilir	66	26,4
Eğitim açısından yaptığım yanlış uygulamaları düzeltebileceğimi düşünüyorum	21	8,4
Aile içi iletişim ve çocuğumla olan ilişkilerimin daha iyiye gideceğine inanıyorum	40	16,0
Çocuğum açısından eşimle veya yakın akrabalarla aramızda oluşan farklı düşünceleri ortadan kaldıracacağına ve ortak noktayı bulabileceğimize inanıyorum	5	2,0
Çocuğumu bilinçli yetiştirmeme yardımcı olacağını düşünmekteyim	88	35,2
Diğer (Belirtiniz)	30	12,0
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılanların %48 i aile katılımı çalışmalarına katılmanın çocuk eğitimi üzerine bilgi vereceği düşüncesinde olduğunu belirtmiş, %28 konuyla ilgili yanlışlıklarını düzeltebileceği düşüncesinde olduğunu belirtmiş, %12 si çocuğu ile ilişkilerini düzenleyebileceği düşüncesinde olduğunu belirtmiş, %4 ü ise çocuğunu bilinçli yetiştirebileceğini belirtmiş.

%12 si Diğer seçeneğini belirtmişlerdir. Bu seçenekte çalışmalarda görev alacak olmalarının yaşantılarına etkilerini belirten veliler olduğu gibi herhangi bir yararı olmadığını ve katılmadığını belirten velilerde olmuştur.

Bu düşünceleri şu şekilde özetleyebiliriz.

- Çocuklarının okul ortamında hareketlerini gözlemlemek adına yararlı olduğunu
- Aile eğitimi ile okul eğitimi arasındaki farkı görmek adına güzel bir deneyim olduğunu
- Hiçbir yorum yapmadan yararlı olduğunu düşüneler
- Öğretmenin bu konuda yardımcı olmadığını düşünenler bulunmaktadır.

Tablo 68. Ailelerin okulda alınan eğitime paralel evde de eğitim uygulamalarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

34.Çocuğunuzun anaokulunda aldığı eğitime paralel evde bir eğitim uyguluyor musunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Okulda kullandıkları materyallere benzer araç ve gereçleri sağlayıp evde de uygulamalar yapıyorum	111	44,4
Hikayeler okuyorum, oyunlar oynuyorum, şarkılar söylüyorum	94	37,6
Gezilere gidiyorum	21	8,4
Diğer (Belirtiniz)	24	9,6
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %44,4'ü Okulda kullandıkları materyallere benzer araç ve gereçleri sağlayıp evde de uygulamalar yapıyorum, % 37,6'sı hikayeler okuyorum, oyunlar oynuyorum, şarkılar söylüyorum, %8,4'ü gezilere gidiyorum seçeneklerini belirtmiştir.

%9,6'sı diğer seçeneğinde ise hepsini yapmağa çalıştığını belirten veliler olduğu gibi herhangi bir yararı olmadığını ve yapmadığını belirten velilerde görüşlerini belirtmiştir.

Tablo 69. Ailelerin öğretmen ile paylaşımlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

35.Çocuğunuzla ilgili olan durumları öğretmeni ile paylaşarak bu konuda ondan destek alabiliyor musunuz ?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Evet	226	90,4
Hayır	23	9,2
Ara sıra	1	0,4
Toplam	250	100,0

Araştırmaya katılan ailelerin %90,4'ü çocukları ile ilgili olan durumları öğretmeni ile paylaşarak bu konuda ondan destek alabildiğini belirtirken; %9,2'si bu konuda destek alamadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 70. Öğretmen- aile bilgi alışverişlerine ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

36.Çocuğunuzun sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmeni ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştiriyorsunuz?		
SEÇENEKLER	FREKANS	YÜZDE
Sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi alıyorum	67	26,8
Okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi alıyorum	56	22,4
Uygulanacak eğitim programı hakkında konuşmalar gerçekleştiriyorum	6	2,4
Öğretmen çok şikayetçi konuşmak istemiyorum	0	0
Çocuğumun sınıf içerisindeki özel durumu hakkında bilgi alıyorum	106	42,4
Çocuğum kuruma başladıktan sonra daha söz dinlemez ve isteklerde bulunan bir çocuk oldu yararlı olabileceğini düşünmediğim için konuşmuyorum	1	0,4
Diğer	14	5,6
Toplam	250	100,0

Ailelerin okulöncesi eğitimcileri ile görüşme durumları incelendiğinde %42,4'ü çocuğumun sınıf içerisindeki özel durumu hakkında bilgi aldığını belirtirken, %26,8'i Sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi aldığını, %22,4'ü Okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi aldığını, %2,4'ü uygulanacak eğitim programı hakkında konuşmalar gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

%5,6'sı diğer olarak işaretlenen seçenekte düşüncelerini şu şekilde belirtmiştir:

- Burada sayılan sebeplerin çoğunu çocuklarının kazanmasını istediklerini,
- Çocuğumda sorun olduğunu düşünmediğim için bu tür görüşmeler yapmadıklarını
- Anne ve baba olarak evde yapılan uygulamaların doğruluğu hakkında görüşüklerini
- Sınıf temsilcisi olan anneler, öğretmen ile bilgi alışverişinin kolay olduğunu ve sınıf etkinliklerini birebir gözlemlediklerini
- Öğretmeni anlamadıklarını ve irtibat kuramadıklarını
- Çocuklarını kıskançlıklarını
- Okulda kullanılacak maddi ihtiyaçlar için veya malzeme istendiğinde

Aile anket formuna verilen cevaplardan çocukların eğitim sürecinde annelerin daha belirgin bir sorumluluğu olduğunu görmekteyiz. Annelerin çocuklarının bakım ve eğitimindeki sorumlulukları yalnızca bizim ülkemizde değil birçok ülkede olan evrensel bir durumdur. Anneler söz konusu çocukları olduğunda ortada bir sorun olsun veya olmasın çocuklarının eğitimcileri ile fırsatları değerlendirerek sık sık görüşme ve çocuğunun okuldaki durumu hakkında bilgi alma ihtiyacı duymaktadırlar. Bazı anne ve babalar öğretmen ile rahat bir iletişim içerisine girebilirken bazıları ise zorlanabilmektedirler. Birçok öğretmen ise sınıfında ki çocukların ailelerinden seçtiği bir temsilci aracılığı ile sınıf işleri ile sadece bir aile ferdinin ilgilenmesini sağlamaktadırlar. Bunun hiçte doğru bir uygulama olduğunu söyleyemeyiz. Okulöncesi eğitime devam eden her çocuğun anne ve babası birebir eğitimin içerisinde olmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılım etkinliklerinin ne düzeyde gerçekleştirilebildiğinin araştırılması hedeflenmiştir. Elde edilen bazı bulgular literatürdeki bulgularla paralellik gösterse de değişen şartlarda yeni durumların ortaya çıktığı görülmektedir. Okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımına dair öğretmen ve aile görüşlerinden yola çıkılarak elde edilen verilere bakıldığında; öğretmen ve ailelerin konu ile ilgili açıklamalarında farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler konu ile ilgili üzerlerine düşen görevleri yapıyor gibi görünseler de, ailelerin bu konuda ki açıklamalarına bakıldığında aile katılımını sağlamaya yönelik yöntem ve teknikleri uygulama noktasında, çokta yeterli olmadıkları belirlenmiştir. Böyle bir durumda yapılması gerekenler öncelikle öğretmenler daha sonra aileler açısından ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Ülkemizde okulöncesi öğretmenliği daha çok bayanların tercih ettiği bir meslektir. Okulöncesi eğitime verilen önemin son yıllarda artmasından genç bir yaş grubu bu meslekle uğraşmaktadır. Günümüzde okulöncesi eğitimde, çok fazla olmasa da erkek öğretmenler de görev almaya başlamıştır ancak araştırma kapsamına giren okullarda görevli erkek öğretmenlerle ve kız meslek lisesi mezunu olarak bu işi yapanlarla karşılaşılmamıştır.

Araştırma kapsamına giren okullarda okulöncesi eğitimde görev alan öğretmenlerin eğitim durumlarında bir standardın olmadığını söyleyebiliriz. Bu durum okulöncesi eğitimi öğretmeni olarak çalıştırılan insanların mesleki statülerinde ve özlük haklarında farklılıklar yaratmaktadır. Araştırma verilerine bakıldığında da bu farklılığın olduğu görülmektedir.

Öğretmenler ailelerle sözlü ve yazılı iletişime girdiklerini belirtmelerine karşılık eğitim yılı başlangıcında, öğretmenler ve yöneticilerin, konu ile ilgili ailelere uygulanacak eğitim programını tanıtmakta yetersiz kaldıkları ve ailelerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda ailenin eğitim etkinliklerinin birebir içerisinde olacağı şekilde hazırlamadıkları tespit edilmiştir. Böyle bir sosyal iletişimsizlik sonucu aile eğitimine

ilişkin destekleyici eğitim programlarının yapılmamakta, aile yapısı ve işlevleri olumlu desteklenmemektedir. Aile eğitimi ihtiyaç formlarından ve ebeveyn katılım formlarından yararlanılması ailelerin eğitime katılımı için yeterli değildir. Ayrıca öğretmenler sınıflarının kalabalık olması nedeni ile ailelerin sınıf içi etkinliklerde verimli olamayacağını düşünmektedirler.

Özellikle son eğitim programlarında üzerinde önemle durulan öğretmenlerin çocuğu ve aileyi daha iyi tanımak amacıyla ev ziyaretlerinde bulunulması gerektiği düşüncesinin birçok öğretmen tarafından gerçekleştirilmediği görülmektedir. Öğretmenler böyle bir etkinliği gerçekleştirmenin zor olduğunu ve birkaç ziyaretle aileyi ve çocuğu tanımanın mümkün olmadığını düşünmektedirler.

Öğretmenler açısından aileleri eğitimin içerisine almak hiçte kolay bir iş değildir. Sosyal iletişim ve etkileşimin güçlü olması gerekmektedir. Bu nedenle birçok öğretilerde etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirebildiğini düşünmemektedir. İstekli ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklere katılımını sağlamayı tercih ettiklerini özellikle babalara bu etkinliklerde görev vermenin zor olduğunu ebeveynlerin sınıf içinden ziyade sınıf dışını tercih ettiklerini belirtmektedirler. Okul yönetimleri ise seminer, konferans ve buna benzer eğitim etkinliklerini düzenlemeyi tercih etmemektedir. Aylık bülten, afiş, broşür ve haber panoları düzenleyerek gerekli yönlendirmeleri yapmaktadırlar.

Öğretmenler, ailelerin eğitimin içerisinde yer alma isteksizliklerine rağmen okulöncesi eğitimin öneminin farkında olduklarını ve yapılan çalışmaların toplum yapımızın geleceği açısından çok önemli işlevleri yerine getirdiğini düşünmektedirler. Aileler ise eğitim etkinlikleri içerisinde birebir yer almasalar da çocuklarının sosyalleştiklerini, kendi yaşlarında çocuklarla birlikte olma fırsatını yakaladıklarını ve ilköğretilere hazırlanma imkanı bulduklarını belirtmektedirler. Modern toplumlarda sosyalleşmenin ömür boyu sürdüğünü düşünürsek eğitim açısından insanın mensup olduğu topluma katılıp sosyal bir kişilik kazanmasının formal başlangıcı olarak okul ortamının çok önemli olduğunu görmekteyiz. Çocuklarda ki sosyalleşme, ne kadar sağlıklı olursa yetişkin bir insan olduklarında karşılaşabileceği durumlarda kendilerini ayarlamaları kolaylaşacaktır. Günümüz toplumlarında sosyal sistemlerin karmaşıklaşması, insandan

beklenen roller ve görevlerin artmasına sosyalleşirmenin ve sosyalleşmenin daha da zorlaşmasına neden olmaktadır.

Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların ailelerine uygulanan aile anket formlarını cevaplandıranların büyük bir çoğunluğunun bayan olduğunu, 31-35 yaş aralığında kişilerden oluştuğunu ve bir veya iki çocuk sahibi olduklarını görmekteyiz. Bayanlar çocukları okuldan alma ve okula getirme işlemi ile daha fazla ilgilenmeleri nedeni ile çoğunlukta oldukları gibi çocuklarının eğitimine katılım çalışmalarında da ön plandadırlar. Babalar çocuklarının okul ile ilgili faaliyetlerini annelere bırakmıştır. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin de bayan olması, durumun bu şekilde olmasına büyük etkindir.

Çocuğun eğitiminde sadece annenin değil babanın da yer alması gerekliliği göz önüne alınarak babalarla da konu ile ilgili olarak görüşmeler gerçekleştirilemediği ve istekli olmayanlar haricinde bu etkinliklerin içerisinde yer almaları sağlanamamaktadır. Anne-baba ve diğer aile bireyleri de bu etkinliklerin içerisinde olabilecek şekilde çalışmaları gerçekleştirme konusunda, öğretmenler istekli aileleri yönlendirmeği tercih etmektedirler. Aileler ise bu konuda gerekli yönlendirmeleri bulamadıklarını ne yapacaklarını bilemedikleri için katılım göstermediklerini belirtmiştir. Aileler eğitime katılma konusunda olumlu bir çizgide değildir. Eğer ailelerin çocuklarının eğitimleri içerisinde yer almaları hedefleniyorsa, onların bu duruma sosyal bir statü gözüyle bakmaları sağlanmalıdır. Toplum içerisinde her statünün rol oynama biçimleri, hak, görev ve sorumlulukları vardır. İnsanlar bu rolleri kendine göre yorumlayarak oynar.

Araştırma kapsamına giren okulların bazılarında farklı bölgelerde yaşayan ailelerin ve çocukların bir araya geldiklerini görmekteyiz. Modern bir toplumda okul, farklı sosyal yapılardan gelen çocukları toplumsal bütünleştirmeye ve kaynaştırmayı sağlar.

Evinin yakınlarında olmadığı halde bu okullara devam eden çocukların ailelerine de rastlanılmıştır. Zamanının olmadığını, çalıştığını, evde bakıma muhtaç bebek veya büyüklerin olduğunu öne sürerek anne ve babalar okulda sürdürülen eğitim etkinliklerinin içerisinde birebir yer almak istememektedirler. Ailelerde öğretmenlerde öğretmen- aile görüşmelerinde daha çok özel durumların görüşüldüğünü belirtmektedir. Yapılan görüşmelerde çocukların temel beceri ve alışkanlıkları önem

kazanmaktadır. Okulöncesi eğitimde okul ve aile işbirliği sağlanmalı okulda verilen eğitime paralel evde de bir eğitim yürütülmelidir. Eğitimin ailede sürdürülmesi gerektiği açıklanmalıdır. Eğitimin sadece okul ve sınıf ortamından ibaret olmadığı açıklanmalıdır. Ailenin eğitime katılımı çalışmaları bilgilendirme toplantıları şeklinde sürdürülmüş olup, ailelerin çevrelerinde ki bütün kişileri kapsayacak şekilde gerçekleştirilmemiştir. Okulöncesi eğitimin önemi ve bir çocuğa kazandırdıkları konusunda özenle durulmalıdır. Bu araştırmada, her çocuğun ailesinin eğitimin içerisinde yer alması gerektiği bilinci oluşturulmamış olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Araştırma verilerine göre çekirdek aile yapısının yaygın olduğu belirlenmiştir. Annelerin çoğunluğu ev hanımı olmasına karşılık çocuklarının ilköğretime başlamadan önce okulöncesi eğitim almaları gerektiğini düşünmüşler ve çocuklarını bu eğitim kurumuna gönderdiklerini ifade etmişlerdir. Okulda verilen eğitimin evde verilen eğitimden farklı olduğunu ve okulöncesi eğitim kurumlarını bilgi veren kurumlar olarak görmediklerini belirtmişlerdir.

Çocuklarının ilköğretime hazırlanmasını sağlayan ve sosyalleşmelerinde önemli olan bir kurum olarak görmektedirler. Fakat tersini düşünenlerin sayısının da az olmadığı görülmüştür. Bu da çocukların sosyalleşmelerinin tesadüflere bırakılmadan desteklenmesi gereğini ailelerinde benimsediğini ortaya çıkarmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre aileler, her çocuğun okulöncesi eğitime tabi tutulması görüşünü savunmaktadırlar. Aileler okulöncesi eğitimin pahalı bir eğitim olmadığını ama bir maliyetinin olması sebebi ile çevrelerinde bu eğitimi alamayan çocuklar olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenler, ailenin eğitime katılımını sağlamak amacıyla, ailelere program hakkında yazılı bilgi sunduklarını belirtmiştir. Ancak aileleri tam anlamıyla her konuda bilgilendirmedikleri görülmüştür. Aileler okul içerisinde yapılan etkinliklerin birçoğunu bilmemektedir. Etkinlikler ile ilgili bilgileri eve gönderilen etkinlik dosyalarından, veli toplantılarından, faaliyet panosundan veya çocuklarından öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Belirli gün ve haftalar içerisinde yapılan birtakım çalışmaları okulöncesi eğitimin içeriği içerisinde olarak düşünenlere de rastlanılmıştır.

Aile katılımı çalışmalarının hepsine katılan ailelerin sayısı ise çok fazla değildir. Tabii ki burada ailelerle birlikte okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin de değerlendirilmesi gerekmektedir.

Okulöncesi eğitimde aile katılımının sağlanması aile ve çocuk açısından önemli bir uygulamadır. Kurum, amaçlar doğrultusunda ailelerin ne yapabileceklerini çok iyi planlamalıdır. Katılıma başlanmadan önce, okulöncesi eğitimi öğretmenin öğrencileri ile ilgili bilgilere sahip olması ve ön araştırmanın yapılması katılımın tam ve doğru olarak planlanmasını sağlar. Diğer yandan öğretmenlerin ailelere program hakkında yazılı bilgi sunması konusunda, ailelerin çoğunluğundan olumlu yanıt gelmemiştir. Öğretmenler öğrencilerinin ailesini programa dahil ettiklerini belirtmiş ama ailelerden gelen verilere bakıldığında aile katılımı çalışmaları içerisinde gerçekleştirilenlerin tam manasıyla yapıldığından söz etmek mümkün değildir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleşen günlük faaliyetler konusunda aileler bilgi sahibi olmamasına karşılık okulöncesi eğitimin bilgi amaçlı olmadığını ve çocuklarının gelişimlerini desteklemek amaçlı olduğunu düşünmektedirler ve evde verilen eğitimden farklı bir yönünün olduğunu kabul etmektedirler.

Araştırma sonucunda, ailelerin zamanları olduğunda, çocuklarının eğitim-öğretim sürecine aktif olarak katılmak istedikleri görülmüştür. Fakat katılım noktasında bunun gerçekleştirilemediği tespit edilmiştir. Aileler özellikle sınıf dışı etkinliklerde görevler almak istemektedir. Aile, çocuğunun okulda ne yaptığını merak edip, okuldan bilgi alarak çocuğunun gelişimini sürekli takip etmelidir. Böylelikle çocukta meydana gelen olumlu ya da olumsuz değişiklikler, anında tespit edilerek, yapılması gerekenler yapılmalıdır. Bunlar hem okulun aileyi yönlendirmesi, hem de ailenin buna duyarsız kalmaması sonucunda gerçekleşebilir. Oysaki ailelerden gelen sonuçlar değerlendirildiğinde öğretmenle bu amaçla görüşmeler gerçekleştirmedikleri ve konu ile ilgili teklif götürmedikleri anlaşılmıştır. Aileler öğretmenler ile rahatlıkla sözlü iletişim kurabildiklerini ve haber mektubu niteliğinde iletişim yöntemlerinden yararlanılarak da kendilerine bilgiler geldiğini ve bu durumdan çok hoşnut olduklarını ifade etmişlerdir.

Öneriler

Türkiye’de çocukların okulöncesi eğitim kurumlarına devam etmesi zorunlu değildir ve paralı eğitim kapsamındadır. Okulöncesi eğitim gelir düzeyi düşük ailelere mali bir külfet getirebilmektedir. Mevcut durum, okul öncesi eğitimde okullaşma oranının hala istenilen düzeye ulaşamadığını göstermektedir. Her bölgede bağımsız anaokullarının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmalıdır. Ulaşılan okullaşma oranının kalitesi ise artırılmalıdır. Bugünün küçükleri yarının büyükleri olan çocuklarımızın sosyal, psikolojik, zihinsel gelişmelerinin erken yaşta desteklenmesi konusunda herkes hemfikirdir. Ancak ülke genelinde eğitimde fırsat eşitliğinin tam anlamı ile gerçekleşmemesinden pek çok çocuk ve anne-baba okulöncesi eğitim kurumlarından yararlanmamaktadır.

Ailelerin, okulöncesi eğitimin önemini farkına varmaları ve bu eğitime devam eden çocuk sayısının artırılması için ülke çapında yönlendirmeler yapılmalıdır. Sosyal değişimin olumlu yönde gerçekleşmesi için öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Eğitim kurumlarının en büyük özelliği ailede başlayan sosyalleşme sürecinin daima karşılıklı etkileşim içerisinde olmasını sağlayabilmektir. Çocuklara ve gençlere öğretilip benimsetilmek istenen kültürel ve toplumsal değerler, bir "sosyal ilişkiler ağı" içinde, ailelerin ve öğretmenlerin karşılıklı iletişimi ile kazandırılır. Öğretmenler ailenin eğitime katılım çalışmalarını tam anlamıyla gerçekleştirirlerse aileler de kendi çocuklarında oluşan değişiklikleri çevrelerine anlatacak ve okulöncesi eğitimin tanıtımı ve önemi mahalle eğitimi şeklinde yürütülecektir.

Yapılan bu çalışmalarla çevre insanı da böylesi bir eğitimden neden kendi çocuklarının yararlanmadığını sorgulayacaktır. Eğer aileler alınan okulöncesi eğitimin çocukları için bir yatırım olduğunu düşünürlerse maddi durumu iyi olmayan veya sosyo-kültürel düzeyi düşük olan aileler çocuklarını okulöncesi eğitim almaları için okulöncesi eğitimin çok cüzi bir parayla eğitim verdiğini göreceklerdir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Uzun yıllar boyunca okulöncesi eğitim çağında ki çocukları yetiştirmek kadınların işi gibi algılanmıştır. Oysa çocukların yetiştirilmesi esnasında

erkek modellere de ihtiyaç vardır. Bu alanda erkeklerin çalışmasını özendirmek için önlemler alınmalıdır.

Üniversite sınavlarına hazırlanan gençlere bu bölümlerin erkek öğrencilere de açık olduğu hakkında bilgi verilmeli daha çok sayıda erkek öğrenciyi bu bölümlere çekebilmek için özel çaba gösterilmelidir. Üniversitelerin, Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalında görevli öğretim elemanlarının katkılarıyla, lise son sınıf öğrencilerine bu alanı tanıtan bilgiler çeşitli yöntemlerle aktarılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan personel ile ilgili kadro tahsisi ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Milli eğitim bakanlığına bağlı okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan 657 sayılı kanuna bağlı kadrolu öğretmen sayısı yeterli değildir. Bu alanda ihtiyaç duyulan öğretmen sayısı çok fazladır ve kimlerin öğretmen olacağı konusunda da bir karmaşa yaşanmaktadır. Bakanlık bu alanda ki açığı usta öğretici adı altında görevlendirdiği personel ile gidermeye çalışmaktadır. Üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olanlar KPSS sınav engeli ile birlikte yeterli kadro tahsis edilmediğinden geçici görevlendirme ile çalışmaktadırlar. Usta öğreticilerin bir kısmı üniversitelerin ilgili bölümlerin mezun olmasına karşın büyük bir kısmı Kız Meslek Lisesi mezunlarından oluşmaktadır. Usta öğreticiler hem geçici hem de büyük bir kısmı yeterli eğitimi almadıklarından dolayı ailenin eğitime katılımı çalışmaları yeterli olarak gerçekleşmemektedir. Ayrıca bu uygulama temelde okulöncesi eğitiminin yeterli düzeyde gelişmesine engel olmakta ve kaliteyi düşürmektedir. Usta öğreticiler bugün çalıştıkları kurumda seneye olmayacaklarını düşünerek ve kadrolu öğretmenlerle aynı işi yapmalarına karşın ücret, özlük hakları ve statü olarak aynı düzeyde olmadıklarından gerekli verimlilikte çalışıp çalışmadıkları ve ailenin eğitimi adına yaptıkları çalışmalar araştırılmalıdır. Çünkü usta öğretici kadrosu ile çalışan personelin verim derecesini belirten araştırmalara rastlanılmamıştır. Eğitim sistemi içerisine alınan öğretmenler bir bütün içerisinde olmalı; kadrolu, sözleşmeli, usta öğretici gibi uygulamalara son verilmeli ve bakanlığın acilen kadrolu öğretmen görevlendirmesi yapması gerekmektedir. Eğer bir sınav yapılmak isteniyorsa alan sorularını içeren bir sınav yapılması gerekmektedir. Gelecek dönemler hiçbir zaman göz ardı edilmemeli, ilerleyen yıllarda oluşabilecek her öğretmen açığı için üniversitelerin meslek yüksek okullarına çocuk gelişimi bölümleri kurularak Kız

Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi bölümü mezunlarına 2 yıllık bir akademik eğitim verilmeli ve bu bölümü bitiren mezunların dikey geçiş sistemiyle lisans eğitimlerini tamamlamalarına olanak sağlanmalıdır.

Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Çocuk Gelişimi ve Eğitimi mezunları ve Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ana bilim dalı mezunları dört yıl konunun eğitimini görmüş olmalarına rağmen pedagojik formasyon engelinden dolayı öğretmen olamamaktadır. Öğretmen olarak olmasa bile gerekli kadro tahsisi ve bütçe ödenekleri sağlanarak sisteme dahil edilmelidirler. Okulöncesi Eğitim kurumlarında farklı niteliklerdeki meslek elemanlarından yeterince yararlanılamamaktadır. Yasal düzenlemeler ve kadro tahsisi engelinden dolayı çoğu okulda farklı disiplin alanlarından yetişmiş çeşitli elemanların işbirliği yaparak çalıştığı bir sistem bulunmamaktadır. Okulöncesi eğitim kurumlarında yönetici ve öğretmenler dışında şu elemanlarda bulunmalıdır. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Psikolog, Sosyolog, Özel Eğitimci, Sosyal Çalışmacı, Rehber ve Psikolojik Danışman, Program Geliştirme Uzmanı, Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı, Diyetisyen, Doktor, Hemşire gibi farklı özelliklerde personelin görevlendirilmesi gerekmektedir.

İlköğretim düzeyinde eğitim gören çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar; okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların İlköğretim de daha başarılı olduğunu göstermesine karşın okulöncesi eğitim ile ilgili sağlıklı istatistiklerin bulunduğu söylenemez. Mevcut istatistiksel bilgilerin gerçeği ne kadar yansıttığı ise tartışmalıdır. Yeterince ayrıntılı değildir, açıklamaları eksiktir. İstatistikler incelendiğinde sayıların doğruluğu hakkında şüpheye düşülebilmektedir. Okulöncesi eğitim ile ilgili sağlıklı veriler elde edilebilmesi yönünde ülke çapında çalışmalar yapılmalıdır.

Okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımına yönelik verilen eğitimin amacına ulaşabilmesi için bu eğitimi verebilecek kaliteli eğitimcilere ihtiyaç vardır. Bu nedenle okulöncesi eğitimde görev alacak yönetici ve eğitimcilerin birçok açıdan tam donanımlı yetiştirilmesi gerekmektedir. Çünkü çocuğun aile dışına çıktığında karşılaştığı ilk kişi öğretmendir. Öğretmenler bilişim teknolojilerinden faydalanmalı ve internet kullanılmalı, aileleri de bu şekilde yönlendirmelidir. Öğretmenler bilgisini artırmaya ve geliştirmeye istekli, ailenin eğitimi etkinliklerinin ve okulöncesi eğitimin

öneminin farkında olması gereklidir. Öğretmenler tarafından, eğitim alan çocukların aileleri sadece bir ebeveyn ya da bir veli olarak algılanmamalı çocuğun çevresinde bulunan anne, baba, kardeş ve akrabaların bütün olarak eğitimin içerisinde olması hedeflenmelidir. Aileler konu ile ilgili yayınları takip etmeleri konusunda yönlendirilmelidir. Telefon, internet, veli toplantıları, konferanslar, seminerler, gibi farklı iletişim yöntemlerinden faydalanılarak aile ve okul arasında etkili ve sürekli bir iletişim kurulmalıdır.

Okulöncesi eğitimde uygulanmakta olan eğitim programı etkinliklerin planlanmasını ve uygulanmasını öğretmene bırakmıştır. Bu konuda bir standart yoktur. Ülke genelinde ailenin gelişimini hedeflenerek uygulama birliğini sağlayacak araştırmalar yapılmalıdır. Okul aile işbirliği çalışmalarına eğitim dönemi başında başlamalıdır. Okulöncesi eğitime anne-babanın katılabilmesi için öncelikli olarak, okul tarafından onların program hakkında bilgilendirilmeleri, hatta yazılı olarak programın verilmesi gerekmektedir. Konu ile ilgili olarak ailelerin ihtiyaçları belirlenmeli gerekli planlamalar yapıldıktan sonra aileleri eğitim etkinlikleri içerisine yerleştirmelidir. Değişik türde aile katılım programlarının hazırlanması ve uygulanması yararlı olacaktır. M.E.B. ve üniversitelerde bu konuda çalışmalar başlatılmalıdır. Konu ile ilgili olarak ya da yakın alanlarda öğretmenler tezli Lisans-üstü Eğitim yapmaya teşvik edilmelidir. Ayrıca konuyla ilgili olarak hizmet içi eğitim olanakları da kullanılmalıdır.

Ailelerin, okul öncesi eğitim kurumları hakkında daha fazla bilinçlenmeleri için sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları yoğunluk kazanmalıdır. Son yıllarda birçok sivil toplum kuruluşu Türkiye'deki eğitimin iyileştirilmesine katkıda bulunmak için ciddi çalışmalara başlamışlardır fakat yeterli değildir. Bütüncül bir yaklaşımla çocuğa ve aileye hizmet veren sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları yaygınlaştırılmalı ve devam etmelidir. Bu kuruluşlardan biri olan AÇEV özellikle bu amaç için hazırlanan bir okul öncesi çocuk eğitimi programı kullanarak okulöncesi çağıdaki çocukların evde eğitilmesini desteklemek için ailelerin eğitimiyle aktif olarak uğraşmaktadır. Okulöncesi eğitimi öğretmenlerin bu tür projelerde aktif rol alması için destek verilmelidir. OVÇEP adı altında uygulanan aile eğitimi çalışmaları türünden projeler desteklenmelidir. Okulöncesi eğitimime kaynak sağlamada bu kuruluşların

kaynaklarından istifade edilmelidir. AÇEP adı altında yapılan bir çalışma da, ailelerin 5-6 yaşındaki çocuklarıyla gerçekleştirebilecekleri eğitim etkinliklerini bulunmaktadır.

Okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımına yönelik olarak uzman kişilerce öğretmenlere yol gösterecek rehber kitaplar ve etkinlik örnekleri hazırlanmalıdır. Bu tarz aktivitelerde anne ve baba birlikte düşünülmeli her ikisinin de eğitimin içerisinde yer alması hedeflenmelidir. Eğitimcilerin ailenin eğitime katılımı konusunda ki yeni kaynakları ve ilgili yayınevlerinin yayınları hakkında bilgi sahibi olmalarına yardım edilmeli, okulöncesi eğitimi genel müdürlüğü aracılığı ile kolaylıklar sağlanmalıdır.

Bu çalışmada okulöncesi eğitim de öğretmen ve ailelerin birlikte hareket etmesi gerektiği vurgulanmaya çalışılmıştır. Ailenin çocuğunun okul eğitimine katılımı, okulöncesi eğitimden başlayıp eğitimin her kademesinde olması gereken önemli bir durumdur. Konu ile ilgili mevcut literatür incelendiğinde bu tür etkinliklerin aile ve eğitim kurumlarına dolayısıyla toplum yapısına sayılamayacak kadar çok fayda getirdiği görülür. Okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılmasıyla, okulöncesi kurumlarında verilen eğitim, çocuğu çok olumlu sonuçlara götürecektir. Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumunda verilen eğitim kadar ve hatta ondan da fazla önemli olan, ailelerin birebir eğitimin içerisinde olmasını sağlayabilmektir. Bu eğitimde aile olarak adlandırılan toplumun en küçük biriminin çocuk gelişimi hakkında ve çocuğun gelişim düzeyine uygun eğitim yaklaşımları konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Öğretmenler anne ve babaları birlikte yönlendirmeğe çalışmalıdır. Çocuk eğitiminden sadece birinin sorumlu olması doğru değildir. Katılım programları anne-baba ve ailenin diğer bireylerini kapsayacak şekilde ve onlar için uygun zamanlar ayarlanarak planlamalıdır. Unutulmamalıdır ki ortak bir hareketle eğitimin kalitesi artırılabilir.

KAYNAKÇA

- ABAY, Ali Rıza (2004), “Eğitim Toplum İlişkisi ve Türkiye Uygulamaları”, *Türk dünyası Araştırmaları Dergisi*, Sayı 149, Nisan, s.129 -146.
- AKÇAY, İdil (2006), *Farklı Ülkelerde Okulöncesi Öğrencilerine Yönelik Çevre Eğitimi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- AKSOY, Ayşe B., Ayşe Turla (1999), “Okul-Aile İşbirliği” *Gazi Üniversitesi Anaokulu /Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- AKYÜZ, Yahya (2004), “Anaokullarının Osmanlı'da İlk Programları ve Ders Uygulamaları İle "Yaratıcı Drama"nın İlk İzleri” *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/degiler/sayi51/akyuz.htm/> 1.10.2007
- ARAL, N., Kandır, A.-Yaşar, M.C. (2000). *Okulöncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları*. Ya-Pa Yayınları, İstanbul.
- BULUT, Birsen (1995), *5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Bulunan Ailelerin Okulöncesi Eğitime Bakışı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- CAN, Gürhan (2003), “Bir Kurum Ve Bir Sistem Olarak Aile”, Editör; TÜRKÜM, A.S., *Anne Baba Eğitimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 1-22
- CAN YAŞAR, Münevver (2001), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı”,*Gazi Üniversitesi Anaokulu Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, Ya Pa Yayınları, İstanbul.
- CAVKAYTAR, Atilla (2000), “Okulöncesi Eğitimde Okul, Aile Ve Çevre İşbirliği”, Editör: YAŞAR, Şefik, *Okulöncesi Eğitim İlke Ve Yöntemleri*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:131-143
- ERKAN, S., M. C. Durmuşoğlu (2007), Anne Eğitimi Programının Annenin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi, *Avrupa Birliği Sürecinde Okulöncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu 1. Cilt*, Ya-Pa Yayınları, s:349-360

- DEMİRAL, Özgör (1989), “Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği Ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri” *Ya-Pa Okulöncesi Eğitim Semineri 6*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul
- DOĞAN, Said ve Cihangir Doğan (2005), *Modernleşme Sürecinde Türk Köy Ailesi*, 1. Baskı, Kızılelma Yayıncılık, İstanbul
- ENSARİ H., R. Zembat (1999) Yönetim Sitillerinin Ailenin Okulöncesi Eğitim Programlarına Katılım Üzerindeki Etkileri *Marmara Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, Ya-Pa Yayınevi, İstanbul s185
- ERDEN, Münire (2002), “Eğitimin Toplumsal Temelleri”, Editör: SÖZER, Ersan, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:53-68
- GÜLTEKİN, Mehmet (2002), “Eğitimin Tarihsel Temelleri”, Editör: SÖZER, Ersan, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s.3-110
- GÜRKAN, Tanju (2002), “Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Temel Kavramlar”, Editör: SÖZER, E., *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:1-13
- HAKTANIR, Gelengül (2005), “Farklı Ülkeler ve Okulöncesi Eğitimde Farklılıklar” *“Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi”*, <http://yayim.meb.gov.tr/degiler/sayi62/haktanir.htm> 18.08.2006
- İNANLI, Remzi (2003), “Türkiye’deki Erken Çocukluk Eğitimi Sistemi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Farklı Modeller” <http://www.acev.org/arastirma/arstirmalar.asp>. 18.08.2006
- KANDIR, Adalet (2002). “36-72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programlarının Hazırlanması”, KÖK Yayıncılık, Ankara.
- KUVVET Zeynep,(2001), *Okulöncesi Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretimle İlgili Karşılaştıkları Poblemler (Van İli Örneği)*, Van Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi
- KAYA, Özlem Melek ve Mehmet GÜLTEKİN, (2003), (Ü. Üstünoğlu’ndan aktaran) “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İlgi ve

Katılımları İle Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne Baba Görüşleri” *OMEP 2003 Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı*, Ya-Pa Yayınevi, s:311-333

KOÇAK, Nurcan (2001) (Akyüz’den aktaran) “Erken Çocukluk Döneminde Eğitim ve Türkiye’de Erken Çocukluk Eğitiminin Durumu” *Milli Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/degiler/151/kocak.htm> 20.06.2006

KUZU, Naime (2006) *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarının Anne Davranışları Üzerindeki Ve Annelerin Okul Öncesi Eğitime Yönelik Görüşlerine İlişkin Etkisinin İncelenmesi*, Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi,

MAVIŞ, İlknur (2003), “Dil Gelişiminin Bilişsel Temelleri II: Dil, Düşünce Ve Bellek” Editör: TOPBAŞ, S., *Çocukta Dil Ve Kavram Gelişimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s.61-74

OKTAY, Ayla (1993), Okul Ortamı ve Veli- Öğretmen İlişkisinin Okul Başarısına Etkisi, *Yaşadıkça Eğitim* Sayı 30, Kültür Koleji Yayınları, İstanbul

OKTAY, Ayla (2002), *Yaşamın Sihirli Yılları*, Epsilon Yayınevi, İstanbul

OKTAY, Ayla (2004), “Özel Öğretim Yöntemleri” Editör: SAĞLAM, M., *Okulöncesi Eğitimde Temel Kavramlar Amaçlar ve Eğitim İlkeleri*, Anadolu Üniversitesi, s.1-18

OKTAY, Ayla (2000), “Okulöncesi Eğitimin Düşünsel Temelleri”, Editör: YAŞAR, Şefik, *Okulöncesi Eğitim İlke Ve Yöntemleri*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:13-28

OĞUZKAN, Ş., G. Oral, (2000), *Okulöncesi Eğitim*, MEB Yayınları

ÖMEROĞLU Esra, Z. Yazıcı, H. Dere (2003), Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ebeveynlerin Eğitime Katılımı, Editör:SEVİNÇ, Müzeyyen, *Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*, Morpa Yayınları, İstanbul s. 440-446

- ÖMEROĞLU, E., M. Can Yaşar, (2005), “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı”, *Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/degiler/sayi62/omeroglu-yasar.htm> 25.06.2006
- SEVİNÇ, Müzeyyen ve Dirim BAYHAN, (2006) “Çoklu Zeka Programına Dayanan Okuma Yazmaya Hazırlık Programının 6 Yaş Çocuklarının Okula Hazırlık Bulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi” Editörler: RAMAZAN O., K. Efe ve G. Güven, *1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı*, Ya Pa Yayınevi, s.211-221
- SEYREK, Hilmi ve Muammer SUN (1991), *Çocuk Oyunları Okulöncesi Eğitimde Oyun Dersi El Kitabı*, Müzik Eserleri Yayınları, İzmir
- SÖZER, Ersan (2000), “Okulöncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme”, Editör: YAŞAR, Şefik, *Okulöncesi Eğitim İlke Ve Yöntemleri*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:120-131
- T.C. M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü,(1997), *Okulöncesi Eğitim Programları*, Milli Eğitim Basımevi- 31, İstanbul
- T.C. M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, (2002), *36- 72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programı*, Ya-Pa Yayınevi- 42, İstanbul
- T.C. M.E.B. Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, (2006), *36- 72 Aylık Çocuklar İçin Okulöncesi Eğitim Programı*, Ya-Pa Yayınevi-sayfa,İstanbul
- TEMEL, Fulya (2001), “Okulöncesi Eğitime Ana-Babanın Katılımı”, *Gazi Üniversitesi Anaokulu Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı*, Ya Pa yayınları, İstanbul
- TUĞRUL, Belma (2005), “Çocuk Gelişiminde Anaokulu Eğitiminin Önemi” *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, <http://yayim.meb.gov.tr/degiler/sayi62/tugrul.h>
- UZUNER, Yıldız, (2003), “Dil Gelişiminin Bilişsel Temelleri I: Kavram Gelişimi” Editör: TOPBAŞ, Seyhun, *Çocukta Dil ve Kavram Gelişimi*, , Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:42-60

- YANGIN, Ekrem (1991) “Yurdumuzda Okulöncesi Eğitim”, *7. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul
- YILMAZ, Nahide (1999), *Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı*, Ya-Pa Yayınevi, İstanbul
- YAŞAR, Şefik (2003), “Okulöncesi Eğitimde Bilgisayarın Yeri Ve Önemi”, Editör: NAMLU, Ayşen Gürcan, *Okulöncesinde Bilgisayar Öğretimi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, s:1-10
- ZEMBAT, R., Y. Güven, A. Önder ve L. Fathi (1997), “İstanbulda’ki Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlarla İlgili Bir Durum Tesbiti Araştırması”, *10. Yapa Okulöncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri*, Ya-Pa Yayınevi, s. 111-122
- ZEMBAT, R., G. Haktanır, (2005) *Okulöncesi Eğitim Denetim Rehber Kitabı*, Ya-Pa Yayınevi, İstanbul

EKLER

Ek 1. Anket Formları

Ek 1.1. Öğretmen Anket Formu

Bu anket okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı ve ailelerin eğitimine okulöncesi eğitim kurumlarının katkısı konusunda bilgi edinmek amacı ile **Öğretmenlere yönelik** geliştirilmiştir. Ankette yer alan sorulara ne ölçüde katıldığınızı maddeleri dikkatlice okuduktan sonra uygun gördüğünüz seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

Elde edilen veriler gizli tutulacaktır, sadece bilimsel araştırmalar için kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

C. Funda KÖKSAL EĞMEZ

Sakarya Üniversitesi

Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

• Öğretmenler Ve Eğitim Yaptıkları Sınıfların Demografik Özellikleri Hakkında Bilgi Veren Sorular

1) Kaç yaşındasınız?

- a)25 -30
- b)31 -35
- c)36 -40
- d)41 -45
- e)46 ve üstü

2) Cinsiyetiniz nedir?

- a)Erkek
- b) Bayan

3) Kaç yıldır okulöncesi eğitimi öğretmeni olarak görev yapıyorsunuz?

- a)1 -5
- b)6 -10
- c)11 -15
- d)16 -20
- e)Diğer (Belirtiniz) ...

4)Eğitim durumunuz

- a)Kız Meslek Lisesi
- b) Önlisans
- c)Lisans
- d)Yüksek lisans
- e)Doktora
- f)AÖF Okulöncesi Eğitimde öğrenci

- 5)Çalıştığınız kurumda hangi meslek statüsü ile çalışıyorsunuz?
a) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa bağlı Kadrolu öğretmen
b) Sözleşmeli öğretmen
c)Usta öğretici
d)Emekli dönüşü

- 6) Sınıf mevcudunuz?
a)15- 20
b)21- 25
c)26 -30

- 7) Sınıf mevcudunuzun kalabalık olduğunu düşünüyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır

• **Öğretmenlerin Ailelerin Eğitime Katılımı Uygulamaları İle İlgili Yeterliliklerini Tespit Etmeye Yönelik Sorular**

- 8)Okul öncesi eğitimine ailelerin katılımını sağlamak için ailelere program hakkında yazılı bilgi sunuyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır
c) Ara sıra

- 9)Okulla ilgili bilgileri, faaliyetleri, diğer okullarla yapılan işbirliği, toplantı, konuşma ve çalışmalarını ailelere ulaştırıyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır
c) Ara sıra

- 10) Öğrenci velileriyle devamlı sözlü ya da yazılı iletişime giriyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır

- 11) Aile katılımı ile ilgili olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinden faydalanıyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır, kendi hazırladığım etkinlikleri kullanıyorum

- 12) Aile katılımı ile ilgili olarak çeşitli yayınevlerinin hazırlamış olduğu aile katılımı materyallerinin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?
a)Evet
b)Hayır
c) Bu konuda yeterli bilgiye sahip değilim

13) Yeni okul öncesi eğitim programı (2006-2007 eğitim öğretim yılında yürürlüğe giren program) içerisindeki aile katılımı ile ilgili etkinlikleri göz önüne alarak mı çalışmalarınızı planlıyorsunuz?

- a)Evet
- b)Hayır
- c) Ara sıra

14)Verilen eğitimin evde de devam etmesi için, okul öncesi programı(planını) hazırlarken, çocuğun ailesini de programa(plana) dahil ediyor musunuz?

- a)Evet
- b)Hayır
- c) Ara sıra

15)Çalıştığınız kurumda aile katılımı ile ilgili çalışmalara başlamadan önce sorular hazırlayarak aileler hakkında bir ön araştırma yapıyor musunuz?

- a)Evet
- b)Kadrolu öğretmen olmadığım için böyle bir araştırmayı yapacak ortamım ve zamanım olmadı.
- c) Aileleri tanıma işini zamana bırakıyorum
- d) Hayır. Yapma gereği duymuyorum

16)Dönem başında aile eğitimi ihtiyaç formlarından faydalanılarak ailelerin okulöncesi eğitim ile ilgili ihtiyaçları belirleyerek ve bilgilendirmeler yapıyor musunuz?

- a)Evet
- b)Hayır

17) Dönem başında Ebeveyn Katılım Formlarını uygulayarak ailelerin sınıf içi ve dışı etkinliklerde görev almasını sağlıyor musunuz?

- a)Evet
- b)Hayır
- c) Ara sıra

18)Ailelere, çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda, uzmanlar rehberliğinde bilgilendirmek amacıyla bilgilendirme toplantıları düzenliyor musunuz?

- a)Evet
- b)Hayır

19)Çocuğu ve aileyi daha iyi tanımak amacıyla ev ziyaretlerinde bulunuyor musunuz?

- a)Evet bütün çocukların evlerine giderek onları ev ortamında ziyaret ediyorum
- b) Çocukların evleri okul çevresinde değil böyle bir etkinliği gerçekleştirmem çok zor
- c) Aileleri ve çocukları yapılan bir ziyaretlerle tanımanın mümkün olabileceğini düşünmüyorum
- d) Bu esnada herkes en iyi hali ile karşınıza çıkabiliyor, bu ziyaretleri gerçekçi bulmuyorum
- e)Aileler öğretmen olarak evlerine girip çıkmamdan hoşlanmıyorlar
- f) Diğer (Belirtiniz) ...

20) Düzenli olarak evlere aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür gönderiyor ve bilgilendirme yapıldığına dair kontrolünü sağlıyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

21) İlan panosu kullanılarak velilerin burayı takip etmeleri konusunda yönlendirmelerde buldunuz mu?

a) Evet

b) Hayır

c) Ara sıra

22) Velilerin sınıf içi etkinliklerde (Şarkı, hikaye, oyun gibi etkinliklerde) öğretmen rolü üstlenmeleri sağlıyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

c) Ara sıra

23) Ailelerin inceleme gezilerine iştirak etmesini sağlayabiliyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

c) Ara sıra

24) Öğrenci velileriyle özel görüşmelerde bulunmaya özen gösteriyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

c) Ara sıra

25) Yılda en az bir kez, evde ya da okulda çocukların gelişimlerini başarılarını ya da karşılaştıkları zorlukları tartışmak için seminer ve konferanslar veriliyor mu?

a) Evet

b) Hayır

26) Ailelere her dönem sonunda yapılan çalışmalarını özetleyen çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunuyor musunuz?

a) Evet

b) Hayır

• **Öğretmenlerin Ailelerin Eğitime Katılmaları İle İlgili Çalışmaları Yürütürken Karşılaştıkları Sorunları Anlamaya Yönelik Sorular**

27) Aileleri aile katılımı etkinlikleri ile eğitime dahil ederken ne gibi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?

a) Aileler böyle bir aktiviteye ayıracak zamanlarının olmadığını ifade etmekte

b) Aile katılımı formunu doldurmak istememekte

c) Yapılabilecek çalışmalarla ilgili yeteneklerinin bulunmamasından katılmak istememekte

28) Aile katılımı ile ilgili etkinlikleri tam anlamıyla gerçekleştirdiğinizi düşünüyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

29) Aile katılımı etkinliklerini tam anlamıyla gerçekleştirmenize engel olan durum sizce nedir?

- a) Kadrolu öğretmen olmayışım ve okulda dönem başında görevde olmayışım
- b) Yeterli donanımına sahip olmayışım
- c) Sınıfın çok kalabalık olması
- d) Yapılabilecek çalışmaları dönem sonunda yapmayı planlıyorum
- e) Okulda gerekli donanımın mevcut olmayışı
- f) Ailelerin ilgisinin olmayışı
- g) Diğer...

30) Çalıştığınız kurumda aile katılımı ile ilgili çalışmalara aileleri dahil ederken herhangi bir zorluk ile karşılaşılıyor musunuz ?

- a) Aileler bu tarz çalışmalara katılmak istemiyorlar
- b) Aileler bu tarz çalışmalara katılmamak için sürekli bahaneler öne sürüyorlar
- c) Ailelere bu tarz çalışmaları anlatmak sorun oluyor
- d) Aileler sınıf içi eğitim etkinliklerinden ziyade sınıf dışı etkinliklerinde görev almak istiyorlar
- e) Babalara bu etkinliklerde görev vermek çok zor annelerin katılımları daha fazla gerçekleşmekte
- f) Hiçbir zorlukla karşılaşmıyorum. Ailelere bu tarz etkinliklerde rahatlıkla görevler verebilmekteyim
- g) Diğer (Belirtiniz) ...

- **Öğretmenlerin Aile Katılımı Uygulamaları İle İlgili Düşüncelerini Tespit Etmeye Yönelik Sorular**

31) Aileler çocukların sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmen ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştiriyorlar?

- a) Sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi alıyorlar
- b) Okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi alıyorlar
- c) Uygulanacak eğitim programı hakkında konuşmalar gerçekleştiriyorlar
- d) Çocuklarının sınıf içerisindeki özel durumu hakkında bilgi almak istiyorlar
- e) Maddi konular hakkında bilgi almak istiyorlar
- f) Diğer...

32) Ailelerin okulöncesi eğitim ve ailenin eğitime katılımı etkinlikleri hakkında ki düşüncelerini nasıl buluyorsunuz?

- a) Okulöncesi öğretmenlerine dahi gözü ile bakılmakta ve anaokulları zaman geçirilen yerler olarak düşünülmemekte
- b) Okulöncesi eğitimin öneminin farkındalar
- c) Okulöncesi eğitimi pahalı bir eğitim olarak düşünmekte bu konuda sürekli şikayetler iletilmemekte

- d) Çocukların okul içerisindeki hal ve davranışlarının durumu ile ilgili olarak konuşulmakta
- e) Aileler daha çok mali konular da sınıf içerisinde kullanılan araç gereç temini konusunda öğretmenler ile iletişim içerisinde olmayı istiyorlar

33) Aileleri okulöncesi eğitime aktif olarak dahil etmenin ne gibi faydalar getirebileceğini düşünüyor musunuz ?

- a) Öğretmenlerin işlerini kolaylaştırdığını düşünüyorum
- b) Ailelerin çocuk eğitimi hakkında bilgileneceğini düşünüyorum
- c) Aile katılımı çalışmalarının toplum yapımızın geleceği açısından çok önemli işlevleri yerine getirdiğini düşünüyorum
- d) Görevimi yapmış olmanın bir manevi rahatlığı içerisinde oluyorum

Bu konu ile ilgili eklemek istediğiniz düşüncelerinizi buraya yazabilirsiniz.

.....

.....

.....

Ek 1.2. Aile Anket Formu

Bu anket okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı ve ailelerin eğitimine okulöncesi eğitim kurumlarının katkısı konusunda bilgi edinmek amacı ile **ailelere yönelik** geliştirilmiştir. Ankette yer alan sorulara ne ölçüde katıldığınızı maddeleri dikkatlice okuduktan sonra uygun gördüğünüz seçeneği işaretleyerek belirtiniz.

Elde edilen veriler gizli tutulacaktır, sadece bilimsel araştırmalar için kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

C. Funda KÖKSAL EĞMEZ

Sakarya Üniversitesi

Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

• Araştırmaya Katılan Ailelerin Demografik Özellikleri Hakkında Bilgi Veren Sorular

1) Cinsiyetiniz?

a)Erkek

b) Bayan

2) Kaç yaşındasınız?

a) 20 -25

b) 26 -30

c) 31 -35

d) 36 -40

e) 41 ve Üstü

3) İkamet ettiğiniz yer aşağıdakilerden hangisine uyuyorsa işaretleyiniz

a)İl Merkezi

b)İlçe Merkezi

c)Kasaba (Belde)

d)Köy

e)Diğer(Belirtiniz) ...

4) Eğitim durumunuz

a)İlkokul

b)Ortaokul

c)Lise

d)Önlisans

e)Lisans

f)Yüksek lisans

g)Doktora

5) Eşinizin eğitim durumu

a)İlkokul

b)Ortaokul

c)Lise

d)Önlisans

e)Lisans

f)Yüksek lisans

g)Doktora

6) Mesleğiniz

a)Ev Hanımı

b)Memur

c)Öğretmen

d)Doktor

e)Mühendis

f)İşçi

g)Serbest Meslek

h)Emekli

ı)Diğer(Belirtiniz) ...

7)Eşinizin mesleği

a)Ev Hanımı

b)Memur

c)Öğretmen

d)Doktor

e)Mühendis

f)İşçi

g)Serbest Meslek

h)Emekli

ı)Diğer(Belirtiniz) ...

8) Kaç yıllık evlisiniz?

a)1 -5

b)6 -10

c)11 -15

d)16 -20

e)21 ve üstü

9)Kaç çocuğunuz var?

a) 1

b)2

c)3 ve üstü

10) Ailenizin aylık geliri?

a)500 YTL'den az

b)501 -750 YTL

c)751 -1000 YTL

d) 1001 -1500 YTL

e)1501 -2000 YTL

f) 2000 YTL'den az

11)Aile yapınız

a) Geniş

b)Çekirdek

c)Anne veya babadan birisi yok

12)Aile geniş aile ise birlikte yaşadığımız kimselerle akrabalık dereceniz?

a)Anneanne

b)Babaanne

c)Dede(anneninin babası)

d)Dede(babanın babası)

e)Diğer (Belirtiniz) ...

• **Ailelerin Okulöncesi Eğitimin Kapsamı Ve Önemine İlişkin, Görüşlerini Anlamaya Yönelik Oluşturulan Sorular**

13)Çocuğunuzu anaokuluna niçin gönderiyorsunuz beklentileriniz nelerdir?

a)Çalıştığım için

b)Sosyalleşmesi için

c)İlköğretime hazırlanmasını için

d) Arkadaş edinemediği için

e)Oyunlar, şarkılar öğrenmesini ve oynamasını için

f) El işi becerilerinin gelişmesi için

g)Hiçbir beklentim yok sadece çocuğum güzel vakit geçirmesi için

h)Diğer (Belirtiniz) ...

14)Sizce okulöncesi dönemde ki her çocuğun; ailesi çalışsın veya çalışmasın okulöncesi eğitim görmesi gerekir mi?

a)Evet

b) Hayır

15) Sizce okul öncesi eğitim pahalı bir eğitim midir?

a)Evet

b) Hayır

16)Okulöncesi eğitim kurumlarının çocuk yetiştirme tarzında ki değişmeler de önemli bir yeri olduğunu düşünüyor musunuz?

a)Evet

b) Hayır

17)Okul öncesi eğitim kurumlarını çocuklara bilgi veren kurumlar olarak mı görüyorsunuz?

a)Evet

b)Hayır, okul öncesi eğitimi çocuğunuzda sosyal, duygusal ve zihinsel anlamda olumlu değişiklikler meydana getiren kurumlar olarak görüyorum

• **Ailelerin Eğitim Kurumlarındaki Uygulamalara İlişkin Görüşlerini Anlamaya Yönelik Oluşturulan Sorular**

18)Çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumu ile evinizde verilen eğitim arasında farklılık var mı?

- a)Evet. Okulda verilen eğitim daha disiplinli ve sistemli
- b) Hayır. Evde verilen eğitim ile okulda ki arasında hiçbir farklılık yok

19)Çocuğunuz anaokuluna başladıktan sonra ev içindeki davranışlarında değişiklikler oldu mu?

- a) Eskiden aile bireylerinin sözlerini dinlemezdi şimdi daha fazla söz dinler oldu
- b) İlgili ve meraklı oldu
- c) Sorumluluklarını yerine getirmeye başladı
- d) Görgü kurallarına dikkat etmeğe ve çevresindekileri uyarmağa başladı
- e) Hiçbir değişiklik olmadı daha asi ve söz dinlemez hale geldi
- f) Diğer (Belirtiniz) ...

20)Okulda uygulanan kuralların sürekliliğini evde sağlayabiliyor musunuz?

- a)Evet
- b) Hayır, ailenin diğer bireyleri karıştıkları için sağlayamıyorum
- c) Hayır, Çocuğum aile içerisinde kimseyi otorite olarak kabul etmiyor
- d)Hayır, anne ve baba olarak çocuğumuzun her istediğini yerine getirmeye çalışıyoruz, çocuğumuz üzerindeki hakimiyetimiz çok zayıf
- e)Ara sıra

21) Bir okulöncesi eğitimi öğretmeninin çocuklarla birlikte gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda bilginiz var mı?

- a)Evet diyorsanız bu etkinlikleri sıralayabilirmisiniz

.....

- b) Hayır

22)Bu etkinlikleri nasıl öğrendiniz?

- a) Sene başında okula başlarken verilen bilgilerden
- b)Okul panosuna asılan çalışmalardan
- c) Aylık bültenlerden
- d)Okul yönetiminden

e) Eve gönderilen etkinlik dosyalarından

f) Aile katılımı çalışmalarından

g)Çocuk eğitimi, gelişimi ve iletişim becerileri konusunda çeşitli kaynakları okuyarak

h)Diğer (Belirtiniz) ...

ı)Hiçbiri

• **Ailelerin Eğitime Katılım Uygulamaları İle İlgili Bilgi Düzeylerini Anlamaya Yönelik Oluşturulan Sorular**

23)Çocuğunuzun okulda yapmış olduğu faaliyetleri merak edip bu konuda okuldan yazılı bilgi talep ediyor musunuz?

a)Evet

b) Hayır

24)Okulda yapılan etkinliklerle ilgili çocuğunuzun öğretmeninden size düzenli olarak yazılı notlar (haber mektupları) veya bilgiler geliyor mu?

a)Evet

b) Hayır

c)Arasıra

25) Çocuğunuzun devam ettiği eğitim kurumunda ki öğretmeni ile aile katılımı ile ilgili görüşmeleriniz oldumu?

a)Evet

b) Hayır

26)Okulda gerçekleştirilen etkinliklere çocuğunuzla ve diğer çocuklarla birlikte bir öğretmen gibi katılmak ister misiniz?

a)Evet

b) Hayır

27) Okulda yapılabilecek çalışmalarla ilgili olarak çocuğunuzun öğretmenine herhangi bir alanla ilgili olarak teklif götürdünüz mü?

a)Evet

b) Hayır

28) Çocuğunuzun devam ettiği eğitim kurumunda bugüne kadar ne tür aile çalışmaları yapıldı?

a) Dönem başında verilen aile eğitimi ihtiyaç belirleme formları dikkate alınarak bilgilendirme toplantıları ve veli toplantıları yapıldı

b)Aile Katılım Formları doldurtularak sınıf içi ve dışı etkinliklerde etkinliklerinde görev almamız sağlandı

c) Ev ziyaretleri yapıldı

d) Düzenli olarak eve aylık bülten, kitapçık, afiş, broşür gönderilmekte

e) İlan panosu kullanılmakta

f) Şarkı, hikaye, oyun etkinlikleri için hazırlanıp öğretmen rolünü üstlenmemize izin verilmekte

g) İnceleme gezilerine velilerin iştirak etmesi sağlanmakta

h) Her dönem sonunda yapılan çalışmaların özetleriyle birlikte çocuklarının genel durumunu değerlendiren gelişim raporu sunulmakta

ı) Hiçbir şey yapılmamakta

i) Diğer (Belirtiniz)

29)Okulda gerçekleştirilebilecek aile katılımı ile ilgili ne tür çalışmalarda görev almak isterdiniz?

a)Çocukların günlük etkinliklerinde yardımcı olabilirim

b)Kendi mesleğimle ilgili çocuklara yönelik çalışmalar yapabilirim

c)Çocuğumu sınıf ortamında izleyen bir gözlemci olarak

d)Gezilere iştirak edebilirim

e) Okulun vereceği her türlü etkinliği yaparım

f) Diğer (Belirtiniz)

30)Zamanınız olduğunda bu tarz etkinliklere aktif olarak katılıyor öğretmen tarafından verilen görevleri yerine getiriyor musunuz?

a)Evet

b) Hayır

31) Öğretmenin yönlendirmesine bağlı olarak okulda ki aile eğitimi etkinliklerine daha çok kim katılmaktadır?

a) Anne

b) Baba

c) Anne ve babanın zamanı olmadığı için aile büyükleri

d) Diğer (Belirtiniz) ...

- **Ailelerin Aile Eğitime Katılmalarını Engelleyen Durumları Anlamaya Yönelik Sorular**

32) Aile eğitimi adı altında düzenlenen çalışmaların hepsine katılıyorsunuz?

a)Evet

b) Hayır. Evim ile okul arasında ki mesafe çok fazla okula gelip gitmem zor oluyor

c) Hayır. Bu çalışmaların herhangi bir yararı olduğunu düşünmüyorum

d) Hayır. Bu çalışmalar için gerekli yönlendirmeler olmadığını için ne yapabileceğimi bilmiyorum.

e)Diğer (Belirtiniz) ...

33)Anne veya baba olarak okuldaki çalışmalar içerisinde görev almanın sizin yaşantınız üzerinde ne tür etkileri olabileceğini düşünüyorsunuz ?

a) Eğitim konusunda bilinçleneceğimiz için çocuğumun eğitiminde olumlu katkısı olabilir

b) Eğitim açısından yaptığım yanlış uygulamaları düzeltebileceğimi düşünüyorum

c)Aile içi iletişim ve çocuğumla olan ilişkilerimin daha iyiye gideceğine inanıyorum

d)Çocuğum açısından eşimle veya yakın akrabalarla aramızda oluşan farklı düşünceleri ortadan kaldıracığına ve ortak noktayı bulabileceğimize inanıyorum

e) Çocuğumu bilinçli yetiştirmeme yardımcı olacağını düşünmekteyim

f) Diğer (Belirtiniz)

34)Çocuğunuzun anaokulunda aldığı eğitime paralel evde bir eğitim uyguluyor musunuz?

a) Okulda kullandıkları materyallere benzer araç ve gereçleri sağlayıp evde de uygulamalar yapıyorum

b) Hikayeler okuyorum, oyunlar oynuyorum, şarkılar söylüyorum

c) Gezilere gidiyorum

d) Diğer (Belirtiniz)

35)Çocuğunuzla ilgili olan durumları öğretmeni ile paylaşarak bu konuda ondan destek alabiliyor musunuz ?

a)Evet

b) Hayır

c)Arasıra

36)Çocuğunuzun sorunları ile ilgili olarak öğretmen çağrısına gerek kalmadan öğretmeni ile ne tür bilgi alışverişleri gerçekleştireyorsunuz?

a) Sosyal, duygusal ve zihinsel ilerlemeler hakkında bilgi alıyorum

b)Okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi alıyorum

c)Uygulanacak eğitim programı hakkında konuşmalar gerçekleştiriyorum

d) Öğretmen çok şikayetçi konuşmak istemiyorum

e) Çocuğumun sınıf içerisindeki özel durumu hakkında bilgi alıyorum

f) Çocuğum kuruma başladıktan sonra daha söz dinlemez ve isteklerde bulunan bir çocuk oldu yararlı olabileceğini düşünmediğim için konuşmuyorum

g) Diğer(Belirtiniz)....

Bu konu ile ilgili eklemek istediğiniz düşüncelerinizi buraya yazabilirsiniz.

.....
.....
.....

Ek:2 Ailenin Eğitimi Kapsamında Yapılabilecek Çalışma Örnekleri

Ek: 2.1.Haber Mektubu Örneği

SEVGİLİ ANNE VE BABALAR

Okul öncesi insan yaşamının en önemli dilimi olarak kabul edilmektedir. Çocuklarımızın bu yaşlarda kazandıkları davranışlar ve alışkanlıklar gelecek yaşantılarının temelini oluşturur. Onların iyi bir kişilik geliştirebilmeleri, mutlu ve başarılı birey olabilmeleri için vereceğimiz sevgi, ilgi, güven ve desteğin yanında okul-aile işbirliği içinde olmamızda eğitimin sürekliliği açısından çocuklarımızı olumlu yönde etkileyecektir.

Bu amaçla; okul-aile işbirliğinin güçlendirilmesi ve okulda yapılan eğitimden haberdar olabilmeniz için bazı çalışmalar yapacağız. Kimi zaman sınıfta birlikte yapacağımız etkinlikler, grup toplantılarımız, istekleriniz doğrultusunda konulu toplantılarımız vb...

Yardıma ihtiyacınız olan her konuda (davranışlar, alışkanlıklar vb.) anasınıfı öğretmenimiz veya anaokulu idarecisiyle görüşme talep edebilirsiniz.

Bundan böyle sizlere her hafta sonu (haber mektupları) göndereceğiz. Bu mektuplarda; bir önceki hafta okulumuzda olanlar, kutlayacağımız özel günler, yapacağımız etkinlikler, inceleme gezilerimiz yer alacaktır.

Bu etkinliklerimizde kullanılmak üzere sizlerden istediklerimizi de yazacağımız haber mektuplarımızı önemseyerek çalışmalarımıza katılırsanız çocuklarımıza olumlu davranışlar kazandırmış ve eğitimimizi desteklemiş olursunuz.

Çalışmalarımıza vereceğiniz önem için şimdiden teşekkür ederiz.

Ek 2.2.Gelişim Raporu Örneği

G E L İ Ş İ M R A P O R U

Çocuğun Adı-Soyadı :
Doğum Tarihi :
Cinsiyeti :
Okula Başlama Tarihi :
Okula Gelmediği Gün Sayısı:
Öğretmenin Adı-Soyadı:
Rapor Tarihi :

Gelişim Alanları	Gelişim Özellikleri Değerlendirme Sunucu	Düşünceler ve Öneriler
<i>Bilişsel</i>		
Dil		
Sosyal-Duygusal		
Psikomotor		
Öz bakım		
Genel Sonuç		

Ek 2.3. Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu

AİLE EĞİTİMİ İHTİYAÇ BELİRLEME FORMU		
İsim	Tarih:/...../.....	
Okulumuzda sizlerin belirleyeceği konularda eğitim etkinlikleri düzenlemeyi planlıyoruz. Aşağıda verilen konulardan eğitim almak istediklerinizi önem sırasına göre numaralayınız. En önemli gördüğünüz konuya (1) veriniz.		
Konular	Gün.....	Saat.....
<input type="checkbox"/> Çocuklarla iletişim		
<input type="checkbox"/> Çocukta davranış yönetimi		
<input type="checkbox"/> Çocuk hastalıkları		
<input type="checkbox"/> Beslenme alışkanlıkları		
<input type="checkbox"/> Çocuk kitapları		
<input type="checkbox"/> Çocuk ve oyun		
<input type="checkbox"/> Okula hazırlık		
<input type="checkbox"/> Diğer (ekleyiniz).....		
Toplantı sıklığı.....		
<input type="checkbox"/> Her hafta		
<input type="checkbox"/> 2 Haftada bir		
<input type="checkbox"/> Ayda bir		

Kaynak: (MEB 2006: 77)

Ek 2.4. Ebeveyn Katılım Formu Örneği

EBEVEYN KATILIM FORMU	
AD – SOYAD :	
TARİH:	
<p>Ebeveynlerin eğitime katılımı ve desteğini sağlamak için sizleri anasınıfımızda görev almaya davet ediyoruz. Bu katılım gönüllüdür. Eğer katılırsanız memnun oluruz. Aşağıdaki maddeleri inceleyip ve yapabileceklerinizi belirleyiniz. Aşağıda belirtilenlere eklemeler de yapabilirsiniz.</p>	
Katılım süreniz:.....	
gezi ve inceleme gezilerinde yardım edebilirim.....	
çay ve diğer özel toplântılarda yardım edebilirim.....	
materyal ve araç hazırlamak için düzenli olarak gelebilirim.	
fotokopi çekirme konusunda yardımcı olabilirim.....	
hikaye anlatabilirim.....	
sınıfa girip mesleğim hakkında bilgi verebilirim.....	
enstrüman çalabilirim.....	
resim, deniz kabuğu, taş... vb. koleksiyonumuzu çocuklara gösterebilirim.....	
yemek pişirme, dikiş dikme vb. özel ilgilerimi çocuklarla paylaşabilirim	
bakkal, postane oluşturma gibi özel etkinliklerde yardım edebilirim.....	
evcil hayvanlarım var, okula getirebilirim.....	
basit tamir işlerinde yardımcı olabilirim.....	
Yardım etmeyi düşündüğünüz diğer konuları belirtiniz	

Kaynak: (MEB 2006:84)

Ek 2.5. Aile Katılımını Sağlamak İçin Kullanılacak Not Örnekleri

SEVGİLİ ANNE VE BABALAR

Bu hafta yumurtanın insan beslenmesi üzerindeki etkilerini inceleyeceğiz. Çocuğunuzla birlikte bu konudaki gözlem ve incelemelerinizi bizlerle paylaşırsanız seviniriz.

Ayrıca evde biriktireceğiniz yumurta kabuklarını “yumurtadan çıkan civciv” çalışmamızda artık malzeme olarak değerlendirmemiz için bize gönderebilirsiniz. İlginize şimdiden teşekkür ederiz.

SEVGİLİ ANNE VE BABALAR

Yarın çocuklarımızla birlikte pürüzlü-pürüzsüz, mat-parlak olan nesnelere inceleyeceğiz. Çocuğunuzla birlikte çevrenizdeki malzemeleri inceleyin ve malzemelere çocuğunuzla birlikte dokunun, özellikleri ve kullanım alanları hakkında sohbet ediniz. İlginç olanları sınıfımızda oluşturacağımız köşemize gönderebilirsiniz. İlginize şimdiden teşekkür ederiz.

SEVGİLİ ANNE VE BABALAR

Çocuklarımızla birlikte duygularımızı anlayabilme ve ifade edebilmeye çalışacağız. en mutlu anlarınızdan bir resim ve resimle ilgili anılarınızı çocuklarımızla birlikte yazıp bize gönderir misiniz? İlginize şimdiden teşekkür ederiz.

*okula başlama

*doğum günü, evlilik

*anne-baba olma heyecanı (bebeğin doğumu)

*tatil vb.

SEVGİLİ ANNE VE BABALAR

Çocuğunuzla birlikte, ansiklopedi ve dergilerden ilginç hayvanlar seçip, hayvanın özellikleri, büyüme ve bakım şekli, üreme özellikleri vb. araştırarak bir albüm hazırlayıp resimleriyle birlikte bize gönderir misiniz?

Katkılarınız için teşekkür ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ, 1973 yılında Malatya'da doğdu. 1984 yılında Kayseri Arif Eminoglu İlkokulu'nu, 1987 yılında Kayseri 50.Yıl Dedeman Ortaokulu'nu, 1990 yılında Kayseri Lisesi'ni bitirdi. 1999 yılında Sakarya Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, SOSYOLOJİ bölümünü tamamladı.

Çeşitli İlköğretim okullarında ek ders ücreti karşılığı öğretmenlik yaptıktan sonra 2002 yılında Kocaeli Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünü fark derslerini vererek bitirdi. 2006 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Okulöncesi Öğretmenliği Bölümünde ikinci lisans eğitimini tamamladı.

2005 yılında Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü SOSYOLOJİ Anabilim Dalında Yüksek lisans eğitimine başladı.

Kocaeli Yeni Turan Anaokulu ve Arslanbey İlköğretim Okulunda okulöncesi öğretmeni olarak usta öğretici kadrosu ile görev aldı. Cemile Funda KÖKSAL EĞMEZ evlidir.